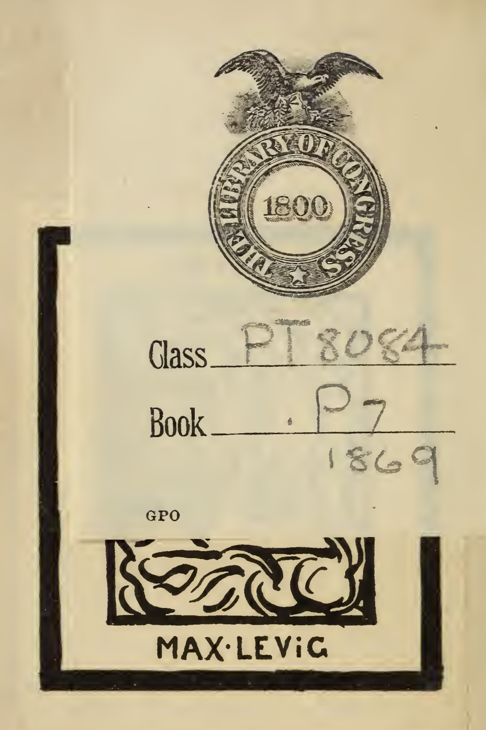
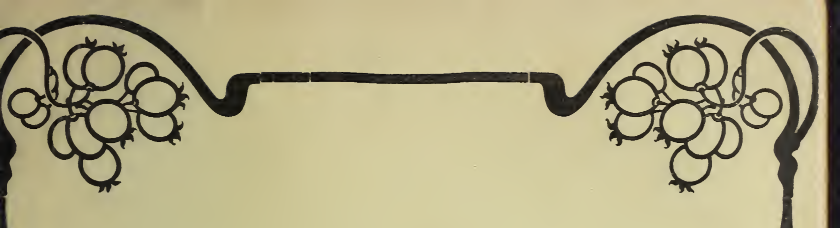

Ludvig Holberg
Den politiske
Kandestøber.
Barselstuen

THE LIBRARY OF CONGRESS
1800
MAX·LEVIG

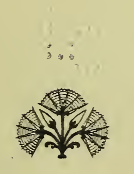
Den politiske Kandestøber

og

Barselstuen.

Af

Ludvig Holberg.

Den politiske Kandestøber

og

Barselstuen.

Af

Ludvig Holberg.

Den politiske Kandestøber.

Comoedie i fem Acter.

Personerne.

Herman von Bremen.
Geske, hans Hustrue.
Engelke, hans Datter.
Antonius, hendes Beiler.
Henrich, Kandestøberdreng.
Anneke, Tienestepige.
Peiter.
Gert Bundtmager.
Frands Knivsmed.
Sivert Posekiger.
Richard Børstenbinder.
Verten.
Abrahams.
Sanderus.
Mad. Abrahams, } Raadsherinder.
Mad. Sanderus, }
En anden Raadsherinde.
Arianke Grovsmeds.
Christopher, } Tienere.
Jochum, }
To Lakeier.
En Dreng.
To Advocater, }
En Mand, }
Oldermanden for Hattemagerne, } foregivne Personer.
Oldermandens Contrapart, }
En Kielling, }
En Lakei. }

(Scenen er i Hamborg.)

Første Optog.

Første Optrin.

Antonius.

Jeg kan sværge paa, at mit Hierte sidder mig i min Hals; thi jeg skal tale med Mester Herman og begiere hans Datter, som jeg længe har været forlovet med, men hemmelig. Dette er den tredie Gang, jeg har været paa Veien, men er gaaen tilbage igien. Var det ikke for Skams Skyld og den Bebreidelse, jeg maa lide af min Moer, saa gik det ligesaa til denne Gang. Det er en naturlig Feil og Frygtagtighed, som jeg ikke let kan overvinde; hver Gang jeg vil banke paa Dørren, er det ligesom En vil holde min Haand tilbage. Men frisk Mod, Antonius, er halv Tæring; det hielper ikke, du maa dertil.— Jeg maa pynte lidt paa mig først; thi Folk siger, at Mester Herman er bleven curiøsk paa nogen Tid.

Han tager sin Halsklud af og binder den om igien, tager en Kam af Lommen og kæmmer sit Haar, børster sine Skoe.

Nu troer jeg nok, at jeg saavidt kan passere; nu maa jeg banke paa. See! saa sandt jeg er ærlig, er det ikke, ligesom En holder min Haand. Ei, corasi, Antonius! jeg veed, du har jo intet ondt giort. Jeg kan jo ikke faae meer end Nei.

Banker paa.

Andet Optrin.

Henrich, Antonius.

Henrich æden de paa et Smørrebrød. Serviteur, Mester Antoni! Hvem vil I tale med?

Antonius. Jeg vilde tale med Mester Herman, om han var allene.

Henrich. Jomænd, han er endelig allene, men sidder og læser.

Antonius. Da er han meer gudfrygtig end jeg.

Henrich. Dersom der kom en Forordning ud, at Herculus[1]) skulde være en Postil, saa troer jeg, han skulde kunne præke, naar det skulde være.

Antonius. Men har han saa Stunder formedelst sit Arbeid at læse saadanne Bøger?

Henrich. I skal agte, at Husbond har to Bestillinger: Han er baade Kandestøber og Politicus.

Antonius. Det rimer sig meget lidt sammen.

Henrich. Vi har og mærket det samme; thi naar han giør noget Arbeid, som sielden skeer, saa seer det saa politisk ud, at vi maae støbe det om igien; men vil I ellers tale med ham, saa kan I gaae lige ind i Daglig=Stuen.

Antonius. Jeg har et vigtigt Ærende, Henrich! thi, mellem os at sige, saa vil jeg begiere hans Datter, som jeg saa længe har været forlovet med.

Henrich. Det er sandt, det er, min Troe, et vigtigt Ærende. Men hør, Mester Antoni! I maa ikke tage ilde op, at jeg varer Jer om en Ting: Vil I tænke paa, at Jer Ansøgning skal lykkes, da maa I sætte Jere Ord paa Skruer og føre en zirlig Tale; thi han er bleven forbandet curiøsk paa nogen Tid.

Antonius. Nei saamænd gjør jeg ei, Henrich; jeg er en god ærlig Handværksmand, som ingen Complimentationer har lært. Jeg siger kun slet og ret, at jeg har Elskov til hans Datter, og begierer hende til Hustrue.

Henrich. Ikke andet? Ja saa skal jeg give Jer min Hals, om I faaer hende, I det ringeste maa I begynde Jer Tale af det Ord: Saasom, eller: Eftersom. I skal agte, Mester Antoni, at I har med en studeret Mand at bestille, der læser Dag og Nat politiske Bøger, saa at han maa blive gal. Det meste, han paa nogen Tid har haft at dadle paa Folkene her i Huset, er at der er saadant gemeent Væsen hos os alle, besynderlig hos mig, hvilken han aldrig nævner, uden han kalder mig: Din liderlige gemeene Slyngel! Han vilde endelig med Djævels Magt forleden Uge, at Mutter skulde gaae med Adriane, skjøndt han kom

[1]) Hercules, en tydsk politisk og tillige religiøs Roman i 2 store Dele.

ingen Vei dermed; thi Mutter er en gudfrygtig gammeldags Kone, som heller lod sit Liv, end lagde sin Flaske-Trøie af. Han gaaer frugtsommelig med noget, hvad Pokker det ogsaa er; derfor, om I vil lykkes i Jer Frierads, saa maa I følge mit Raad.

Tredie Optrin.

Henrich alene.

Den største Vanskelighed ved at frie er at hitte paa, hvorledes man skal begynde sin Tale; jeg har selv engang gaaet paa Frieri, men kunde i fjorten Dage ikke hitte paa, hvad jeg skulde sige. Jeg vidste nok, at man skulde begynde Talen af det Ord Saasom eller Eftersom; men der var Ulykken, at jeg ikke kunde hitte paa andre Ord at hefte til dette Saasom. Jeg gad derfor ikke plage mig længer dermed, men gik hen og kiøbte mig en Formular hos Jacob Skolemester for otte Skilling; thi han sælger Stykket saaledes. Men det løb forbandet galt af for mig; thi da jeg kom midt udi Talen, kunde jeg ikke hitte paa Resten, og jeg undsaae mig ved at tage Papiret op af Lommen. Jeg har kunnet profect føre den Tale baade før og siden som mit Fader-Vor; men da jeg skulde bruge den for Alvor, kom den i Baglaas for mig. Den var saaledes: „Næst tienstlig Salutems Hilsen er jeg Henrich Andersen af velberaad Hu, Drift og Tilskyndelse hidkommen, at lade Eder vide, at jeg er ei meer af Stok og Steen end andre; og saasom alting i Verden finder hos sig Elskov, endogsaa umælende Bester, altsaa er jeg med Gud og Æren hidkommen, uværdig at begiere og forlange Eder til min hiertens Allerkiæreste." — Vil nogen give mig otte Skilling igien, vil jeg overlade den. Den er ærlig de Penge værd; thi jeg skulde bilde mig ind, at hvo der fører saadan Tale kan faa hvilken brav Mands Datter han forlanger. — Men der kommer Fatter, jeg maa løbe.

Fjerde Optrin.

Herman v. Bremen. Antonius.

Herman. Han skal have Tak, Monsieur Antonius, for sit gode Tilbud, han er en smuk skikkelig Karl; jeg troer nok, min Datter kunde være vel holden med ham. Men jeg vilde gierne have En til Svigersøn, der har studeret sine Politica.

Antonius. Min kiære Monsieur Herman von Bremen! men man kan ikke føde Kone og Børn dermed.

Herman. Ikke det? Mener I, at jeg har i Sinde at døe Kandestøber? I skal see det, inden et halvt Aar gaaer til Ende. Jeg haaber, naar jeg har læset den Europæiske Herold igjennem, at man skal nøde mig til at tage Plads an i Raadet. Den politiske Nachtisch kan jeg allerede paa mine Fingre, men den vil ikke forslaae. Skam faae Autor, han maatte have gjort den noget vidtløftigere. I kjender vel den Bog?

Antonius. Nei jeg giør ikke.

Herman. Da skal jeg laane Jer min, den er saa god, som den er liden; al min hele Politica har jeg af den Bog, samt af Hercules og Herculiscus.

Antonius. Den sidste er jo kun en Roman?

Herman. Ja det er sandt nok; gid Verden var fuld af saadanne Romaner. Jeg var paa en vis Sted forgangen Dag, hvor en fornemme Mand hviskede mig i Ørene: Hvo der har læset den Bog med Forstand, kan forestaae den største Bestilling, ja regiere et heelt Land.

Antonius. Ja, Fatter! naar jeg skal slaae mig til Læsning, forsømmer jeg mit Haandværk dermed.

Herman. Jeg siger Jer, Monsieur! jeg agter ikke længe at blive ved Kandestøberiet, jeg burde forlænge siden at have forladt det; thi hundrede brave Mænd her i Byen har sagt mig: Herman von Bremen! I burde være noget Andet. Ja det er ikke længer siden end forgangen Dag, at en Vormester lod i Raadet falde disse Ord: Herman von Bremen kunde nok tiene til andet end Kandestøber, den Mand har det inde, som mange af os i Raadet selv maa lede efter; hvoraf I kan slutte, at jeg ikke døer Kandestøber. Vil derfor gierne have En til Svigersøn, der lægger sig efter Stats-Sager, saasom jeg haaber med Tiden,

at baade han og jeg skal komme i Raadet. Vil I nu begynde paa den politiske Nachtisch, saa vil jeg examinere Jer hver Løverdag=Aften, hvorvidt I er avanceret.

Antonius. Nei, min Troe, vil jeg ikke, jeg er for gammel til at gaae i Skole igien paa ny.

Herman. Ja saa er I og ikke skabt til at være min Svigersøn. Adieu!

(gaaer.)

Femte Optrin.

Antonins. Geske. Siden to Drenge.

Geske. Det er forskrækkeligt med min Mand, han er aldrig inde og tar vare paa sit Arbeide; jeg vilde give noget godt til, at jeg kunde faae at vide, hvor han har sin Gang. Men see, Monsieur Antonius! Gaaer Han her allene? Vil Han ikke komme ind?

Antonius. Nei Tak, Mutter, jeg er for ringe dertil.

Geske. Ei! hvad er det for Snak?

Antonius. Jer Mand har faaet politiske Griller, og gaaer med en Bormester i Maven. Han kaster paa Nakken af Haandværksfolk, som jeg og mine Lige; han bilder sig ind, at han er klogere end Notarius Politicus[1]) selv.

Geske. Den Nar, den Giek, vil I agte ham? jeg troer før, han bliver Staader, og kommer til at betle sit Brød, end han blir Bormester. Kiære Antonius! I skal ikke agte ham, og lad ikke den Godhed falde, som I har for min Datter.

Antonius. Von Bremen svær paa, at hun skal ingen have uden en Politicus.

Geske. Jeg skal før vride Halsen om paa hende, end hun skal faae en Politicus. I gamle Dage kaldte man jo en Skjelm en Politicus.

Antonius. Jeg agter ikke heller at blive saadan en; jeg vil nære mig redelig med mit Hiulmageri. Det gav

---

[1]) Notarius Politicus, en komisk Fordrejelse af Notarius Publicus.

min salig Fader sit daglige Brød, og jeg haaber, det skal ogsaa føde mig. Men her kommer en Dreng, som vil vist tale med Jer.

En Dreng kommer.

Geske. Hvad vil I, mit Barn?

Drengen. Jeg vilde gierne tale med Mester Herman.

Geske. Han er ikke hjemme; vil I sige mig det?

Drengen. Jeg skulde høre fra min Madame, om det Fad var færdigt, som hun bestilte for tre Uger siden; vi har haft ti og ti Bud derom, men man opholder os kun med Snak.

Geske. Ved Jer Madame, min Søn, at hun ikke blir vred; det skal blive vist færdigt til i Morgen.

Drengen gaaer.

En anden Dreng (kommer ind.) Jeg skulde fornemme eengang for alle, om de Tallerkener kan blive færdige. De kunde have været gjorte og opslidte, siden vi bestilte dem. Mutter svoer paa, at I faaer ikke saa hastig Arbeide fra os igien.

Geske. Hør, mit hjerte Barn! naar I bestiller noget herefter, skal I bestille det hos mig. Min Mand har somme Tider nogle Sviin paa Skoven, saa det giør ingen Gode at tale med ham derom. Tro mig paa mine Ord, det skal blive færdigt paa Løverdag. Adieu!

Anden Dreng gaaer.

Geske. Her seer I, min kiære Antonius, hvorledes det gaaer i vort Huus. Vi mister ved min Mands Forsømmelse et Arbeid efter et andet.

Antonius. Er han da aldrig hjemme?

Geske. Sielden; og naar han er hiemme, bygger han Casteller i Luften, saa han har ingen Tanke til Arbeid. Jeg forlanger intet af ham, uden at han vil have Indseende med Folkene; thi naar han giør noget, maae Svendene giøre det om igien. See! der er Henrich, han skal tilstaae mine Ord.

Sjette Optrin.

Henrich. Geske. Antonius.

Henrich. Her er Manden ude, Mutter, som skal have Penge for de otte Tønder Kul, vi fik igaar.

Gesse. Ja, hvor skal jeg tage Pengene fra? Han faaer at bie, til min Mand kommer hjem. Kan du ikke sige mig, hvor min Mand har sin Gang om Dagen?

Henrich. Om Mutter vilde holde reen Mund, skulde jeg nok sige det.

Gesse. Jeg svær dig til, Henrich, at jeg ikke skal røbe dig.

Henrich. Der holdes alle Dage et Collegium, som de kalder Collegium Polemiticum, [1]) hvor over tolv Personer kommer sammen, og snakker om Stats-Sager.

Gesse. Hvor holdes denne Forsamling?

Henrich. Mutter maa ikke kalde det Forsamling; det hedder Collegium.

Gesse. Hvor holdes da det Collegium?

Henrich. Det holdes vexelviis, nu hos en, nu hos en anden; idag (men ikke mine Ord igien) skal det holdes her.

Gesse. Ha, ha! nu begriber jeg, hvorfor han vil have mig ud i Dag at besøge Smedens Kone Anneke.

Henrich. Mutter kan nok gaae ud, men komme tilbage om en Time, og overrumple dem. Igaar holdtes samme Collegium hos Jens Øltapper, der saae jeg dem alle sidde ved et Bord, og Husbond ved Bord-Enden.

Gesse. Kiendte du nogle af dem?

Henrich. Jamænd, jeg kjendte dem alle; lad see: Husbond og Verten i Huset var 2, Frands Knivsmed 3, Christopher Maler 4, Gilbert Tapetmager 5, Christian Farver 6, Gert Bundtmager 7, Henning Brygger 8, Sivert Posekiger 9, Niels Skrivemester 10, David Skolemester 11, og Richard Børstenbinder 12.

Antonius. Det er alle nogle fede Karle at tale om Stats-Sager; hørte I ikke, hvad de talede?

Henrich. Jeg hørte det nok, men jeg forstod kun lidt deraf: jeg hørte nok, at de satte Keisere, Konger og

---

[1]) Fordrejelse for Politicum.

Chur-Fyrster af, og andre i deres Sted igien. Nu talede de om Told, nu om Accise og Consumtion, nu om udygtige Folk, som var i Raadet, nu om Hamborgs Opkomst og Handelens Forfremmelse, nu kastede de op i Bøger, nu kigede de udi Landkort. Richard Børstenbinder sad med en Tandstikker i Haanden, saa jeg troer, at han maa være Secreteer i Raadet.

Antonius. Ha, ha, ha! Det første jeg møder ham, skal jeg, min Troe, sige: God Dag Hr. Secreteer.

Henrich. Ja, men ikke mine Ord igien: gid Fanden havde med Folk at bestille, som kan sætte Konger og Fyrster, ja Bormester og Raad selv af.

Geske. Taler min Mand ogsaa med?

Henrich. Ikke meget, han sidder kun og grunder, og tar Snus-Tobak, medens de andre taler, og, naar de har udtalet, deciderer han.

Geske. Kiendte han dig ikke da?

Henrich. Han saae mig ikke; thi jeg var i en anden Stue, og omendskjøndt han havde seet mig, saa havde hans Høihed ikke tilladt ham at kjende mig; thi han havde en Mine som en Kreds-Oberst,[1]) som den øverste Bormester, naar han gir Audience til en Minister. Folk, saasnart de komme i Collegier, faaer ligesom en Taage for Øinene, saa de ikke kan see end deres bedste Venner.

Geske. Ach jeg arme Menneske! den Mand fører os vist i Ulykke, om Bormester og Raad faaer at vide saadant, at han sidder og reformerer Staten. De gode Mænd vil ingen Reformation have her i Hamborg. See kun til, om vi ikke faaer Vagt for vort Huus, førend vi veed et Ord deraf, og min gode Herman von Bremen blir trækket i Fængsel.

Henrich. Det kan nok skee; thi Raadet har aldrig haft meer at sige, end nu, siden den Tid, da Kredstropperne laae udi Hamborg. Det hele Borgerskab er ikke mægtig til at tage ham i Forsvar.

---

[1]) Det tydske Rige var i gamle Dage delt i Kredse, som hver havde en Kredsoberst, der skulde anføre Tropperne i Krigstid.

Antonius. Lapperie! det er kun at lee af saadanne Karle; hvad kan en Kandestøber, en Maler eller Børstenbinder vide af Stats-Sager? Raadet vil heller divertere sig end blive bange derover.

Geske. Jeg vil se til, om jeg kan overrumple dem. Lad os gaae ind saa længe.

Andet Optog.

Første Optrin.

Herman. Henrich. Siden Collegium Politicum.

Herman. Henrich! lav nu alting færdig! Kruus og Piber paa Bordet! Ret nu har vi dem.

Henrich giør alting færdigt. En kommer ind efter en anden; de sætte sig ned ved Bordet, og Herman von Bremen ved Bord-Enden.

Herman. Velkommen allesammen, I gode Mænd! hvor var det, vi slap sidst?

Richard Børstenbinder. Det var vist om Tydsklands Interesse.

Gert Bundtmager. Det er sandt, nu erindrer jeg det. Det vil altsammen give sig paa næste Rigsdag. Gid jeg var der en Time! jeg vilde hviske Kurfyrsten af Maynz noget i Ørene, som han skulde takke mig for. De godt Folk veed ikke, hvorudi Tydsklands Interesse bestaaer. Hvor har man nogen Tid hørt en keiserlig Residents-Stad, som Wien; uden Flaade eller i det ringeste uden Galleier? De kunde nok holde en Krigs-Flaade til Rigets Forsvar, der gives nok Krigssteuer og nok Rømer-Monathen[1]) dertil. See! om ikke Tyrken er klogere! Vi kan aldrig lære bedre at føre Krig, end af ham. Der er jo Skove nok baade i Østerrige og Prag, dersom man kun vil bruge dem

[1]) Ogsaa en Krigsskat.

enten til Skibe eller Master. Havde vi en Flaade i Østerrige eller Prag, da lod nok Tyrken eller Franskmanden fare at beleire Wien, og vi kunde gaae lige til Constantinopel, men ingen tænker paa saadant.

Sivert Posekiger. Nei aldrig nogen Moers Sjæl. Vore Forfædre har været langt klogere. Det kommer alt an paa Anstalter. Tydskland er ikke større nu, end det var i gamle Dage, da vi ikke alene forsvarede os berømmelig mod alle vore Naboer, men tog ind store Stykker af Frankerige, og beleirede Paris selv baade til Lands og Vands.

Frands Knivsmed. Men Paris er jo ingen Sø-Stæd?

Sivert. Saa maa jeg da forstaae mit Landkort meget ilde. Jeg veed nok, hvor Paris ligger. Saaledes ligger jo Engeland, ret her, hvor jeg holder min Finger, her løber jo Canallien[1]), her ligger Bordeus, og her Paris.

Frands. Nei Bruder! her ligger jo Tydskland, og her strax ved Frankerig, som er landfast med Tydskland, ergo kan jo Paris ingen Sø-Stæd være.

Sivert. Er der da intet Hav ved Frankerig?

Frands. Nei vist, en Franskmand, som ikke har reist udenlands, veed aldrig hverken af Skibe eller Baade at sige. Spørg kun Mester Herman! Er det ikke som jeg siger, Mester Herman?

Herman. Jeg skal strax skille Trætten: Henrich! laan os Landkortet over Europa. Danckwarts Landkort.

Verten.[2]) Der har I eet, men det er noget i Stykker.

Herman. Det vil ikke sige. Jeg veed nok, hvor Paris ligger, men vil kun have Landkortet for at overbevise de andre. Seer I nu, Sivert! her ligger Tydskland.

---

[1]) Han mener Kanalen mellem Frankrig og England.

[2]) I den første Udgave havde Holberg ladet Forsamlingen holdes i et Værtshus; idet han senere henlagde den til Hermans Hus, har han glemt at foretage et Par af de Rettelser, som burde have fulgt deraf.

Sivert. Det er ret nok; jeg kan see det paa Donaustrømmen, som ligger her.

I det han peger paa Donaustrømmen, støder han Kruset om med Albuen, saa at Landkortet fordærves.

Verten. Den Donaustrøm løb noget for stærk.

De leer allesammen: Ha, ha, ha.

Herman. Hør, godt Folk! Vi taler saa meget om fremmede Sager, lad os tale noget om Hamborg; den Materie kan flye os nok at bestille. Jeg har tidt tænkt paa, hvoraf det kommer, at vi ingen Stæder har udi Indien, men skal kiøbe de Varer af andre. Det er en Sag, som Vormester og Raad nok burde betænke.

Richard. Tael ikke om Vormester og Raad; skal vi bie til de tænker derpaa, kommer vi til at bie længe. Her udi Hamborg berømmes en Vormester allene deraf, at han kan holde det lovlige Borgerskab i Tvang.

Herman. Jeg mener, I gode Mænd! at det endnu ikke er for silde; thi hvorfor skulde ikke Kongen af Indien unde os saavel Handel, som Hollænderne, hvilke har intet at føre didhen uden Ost og Smør, som gemeenligen blir fordærvet paa Veien? Jeg holder for, at vi giorde vel, om vi indgav et Forslag til Raadet derom. Hvor mange ere vi her samlede?

Verten. Vi er kun 6; thi de andre 6, troer jeg ikke kommer mere.

Herman. Det er alt nok; hvad er Jer Mening, Hr. Vert? lad os votere.

Verten. Jeg er ganske ikke for det Forslag; thi slige Reiser bringer mange godt Folk af Staden, som jeg har en daglig Skilling af.

Sivert. Jeg holder for, man bør see meer paa Stadens Opkomst end sin egen Interesse, og at Mester Hermans Forslag er det ypperligste, som nogen Tid kan giøres; jo mere Handel vi driver, jo meer maa jo Staden florere; jo flere Skibe der kommer hid, jo bedre er det ogsaa for os smaa Betientere. Dog det sidste er ikke mest Aarsag, at jeg raader til dette Forslag, men Stadens Tarv og Fremgang driver mig allene til at recommendere saadant.

Gert. Jeg kan aldeles ikke samtykke dette Forslag, men raader heller til Compagniers Oprettelse paa Grønland og Strat Davids, thi saadan Handel er Staden langt nyttigere og bedre.

Frands. Jeg mærker, at Gertes Votum sigter meer til egen Nytte end Republikens Bedste; thi til de Indianske Reiser trænger man ikke saa meget til Bundtmageren, som til de nordiske Reiser. Jeg for min Part holder for, at den Indianske Handel overgaaer alle udi Vigtighed; thi udi Indien kan man undertiden for en Kniv, Gaffel eller Sax faae af de Vilde et Stykke Guld, som veier ligesaa meget. Vi maae mage det saa, at det Forslag, vi gir ind for Raadet, ikke lugter af Egennytte; thi ellers kommer vi ingen Vei dermed.

Richard. Jeg er af samme Mening, som Niels Skriver.

Herman. Du voterer som en Børstenbinder; Niels Skriver er jo ikke tilstede! Men hvad vil den Qvinde herinde? Det er, min Troe, min Kone.

Andet Optrin.

Geske. Collegium Politicum.

Geske. Er I her, Dagdriver? Det var nok saa godt, at I arbeidede noget, eller i det ringeste, at I havde Indseende med Jer Folk; vi mister et Arbeid efter et andet ved Jer Forsømmelse.

Herman. Ti stille, Kone, du blir Fru Bormesters, før du veedst et Ord deraf; mener du, at jeg gaaer ud for Tidsfordriv? Jo, jo! jeg har ti Gange meer Arbeide end I alle udi Huset; I andre arbeide kun med Hænderne, men jeg med Hiernen.

Geske. Alle galne Folk giør ligeledes, de bygge, som I, Casteller i Luften, og bryder Hiernen med Galskab og Giekkerie, indbildende sig at giøre vigtige Ting, da det dog i sig selv er intet.

Gert. Var det min Kone, hun skulde ikke tale saa meer end eengang.

Herman. Ei Gert! det maa en Politicus ikke agte. For et Aar eller tre havde jeg smurt min Kones Ryg for saadanne Ord; men siden den Tid, jeg har begyndt at kige i politiske Bøger, har jeg lært at foragte saadant. Qui nescit simulare, nescit regnare,[1]) siger en gammel Politicus, som ingen Giek var; jeg troer, han hedde Agrippa eller Albertus Magnus; thi det er Fundament til al Politik i Verden, thi hvo der ikke kan taale at høre et ondt Ord af en hidsig og gal Kone, duer ikke til nogen høi Bestilling. Koldsindighed er den allerstørste Dyd og den Ædelsteen, som mest pryder Regenter og Øvrighed. Derfor holder jeg for, at ingen burde komme her i Staden at sidde udi Raadet, førend han havde giort Prøver paa sin Koldsindighed, og ladet see, at han baade kunde tage imod Skieldsord, Hug og Ørefigen. Jeg er af Naturen hidsig, men jeg stræber at overvinde det ved Studering. Jeg har læset udi Fortalen af en Bog, som hedder Der politische Stockfisch,[2]) at naar En blir overvældet af Vrede, saa skal han tælle til tyve, imidlertid gaaer ofte Vreden over.

Gert. Det kunde ikke hielpe mig, om jeg talte til hundrede.

Herman. Ja saa duer I ikke til andet, end til at være Subaltern. Henrich! giv min Kone et Kruus Øl ved det lille Bord.

Geske. Ei, du Slyngel! mener du, at jeg er kommen hid for at drikke.

Herman. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13. Nu er det alt over: Hør Mutter! du maa ikke tale saa haardt til din Mand, det lader saa farlig gemeent.

Geske, Er det da fornemme at betle? Har enhver

---

[1]) Den, der ikke forstaaer at forstille sig, forstaaer ikke at regjere.

[2]) En tydsk Kjærligheds-Roman, der ikke har noget Politisk ved sig, og heller ikke indeholder den Forskrift, som her tillægges den.

Kone ikke Aarsag til at skielde, naar hun har saadan Dagdriver til Mand, der saaledes forsømmer sit Huus, og lader Hustrue og Børn lide Nød.

Herman. Henrich! giv hende da et Glas Brændeviin, thi hun har ferioret sig.

Geske. Henrich! giv min Mand, den Slyngel, et Par Prefigen.

Henrich. Det maa I selv gjøre; jeg betakker mig ellers for saadan Commission.

Geske. Saa tør jeg gjøre det selv.

Hun gir ham Prefigen.

Herman. 1, 2, 3, 4, 5, (til) 20. (Han lader, som han vil slaae igien, men begynder paa ny at tælle til 20). Havde jeg ikke været en Politicus, saa skulde du have faaet Skam.

Gert. Vil I ikke holde Jer Kone i Ave, saa skal jeg. Fort herud! Herud! (Geske skielder udenfor.)

Tredie Optrin.

Collegium Politicum. Henrich.

Gert. Jeg skal lære hende at holde sig smukt hiemme en anden Gang. Det bekiender jeg, er det politisk at lade sig trække efter Haaret af sin Kone, saa blir jeg aldrig Politicus.

Herman. Qui nescit simulare, nescit regnare, det er let talt, men ikke ret let practiceret. Jeg bekiender, det var en stor Spot, min Kone giorde mig; jeg troer, jeg løber endnu ud efter hende, og prygler hende paa Gaden; dog 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 18, 19, 20, nu er det over; lad os nu tale om andre Sager.

Frands. Qvindfolk har alt for meget at sige her i Hamborg.

Gert. Ja det er sandt; jeg har tidt tænkt paa at gjøre et Forslag derom. Men det er vanskeligt at lægge sig ud med dem. Forslaget er ellers godt nok.

Herman. Hvorledes er det Forslag?

Gert. Det bestaaer af faa Artikler. Først: vilde jeg, at Ægteskabs-Contract skulde ikke være evig, men giøres paa visse Aar, saa at, naar Manden var ikke fornøiet med sin Kone, kunde han slutte ny Contract med en anden, men skulde være forbunden, ligesom ved Huusleie, at sige hende op et Fierdingaar for Faredag, som skulde være ved Paaske eller Michaelis-Tider; hvis han var fornøiet med hende, kunde Contracten forlænges. Tro mig, om saadan Lov blev giort, der skulde ikke findes een ond Kone i Hamborg, men enhver skulde beflitte sig paa at gaae sin Mand under Øien, for at have Contracten forlænget. Har I gode Mænd noget at sige imod den Artikel? Frands! Du smiler saa skalkagtig, du har vist noget at sige derimod, lad os høre.

Frands. Men kunde ikke en Kone undertiden finde sin Regning ved at blive skilt ved en Mand, som enten var ond imod hende, eller som var en Dagdriver, der allene aad og drak, og intet vilde arbeide til Kones og Børns Underhold. Eller hun kunde faae Lyst til en anden, og giøre Manden alting saa broget, at han mod sit Forsæt lod hende fare. Jeg holder for, at større Uleiligheder kan reise sig af saadant. Der er jo Midler til at tvinge en Kone med. Vilde enhver, som I, Mester Herman, naar han faaer et Ørefigen, give sig til at tælle til tyve, saa fik vi en Hob skiønne Koner. Jeg holder ufor-gribelig for, det bedste Middel er, naar en Kone er balstyrisk, at Manden truer hende med at ligge allene, og ingen Seng at søge med hende, indtil hun bedrer sig.

Gert. Det kunde jeg ikke holde. Mangen Mand kan ligesaa lidet skikke sig derved som Konen.

Frands. Saa kan jo Manden gaae extra.

Gert. Saa kan jo Konen og gaae extra.

Frands. Men, Gert, lad os høre de andre Artikler.

Gert. Ja see, om han giorde det; du har maaske Lyst at skiemte mere; intet er saa godt, man jo har noget at sige derimod.

Herman. Lad os nu tale om andre Sager. Folk, som hørte os tale, skulde tænke, vi holdt Consistorium el-

ler Tamper-Ret.[1]) Jeg tænkte paa i Nat, da jeg ikke kunde sove, hvorledes Regieringen i Hamborg bedst kunde indrettes, saa visse Familier, hvorudi Folk hidtildags ligesom fødes til Vormestere og Raads-Herrer, kunde udelukkes fra den høieste Øvrigheds Værdighed, og en fuldkommen Frihed indføres. Jeg tænkte, man skulde verelviis tage Vormestere nu af eet Laug, nu af et andet, saa blev samtlige Borgerskab deelagtig udi Regieringen, og alle Stænder kom til at florere; thi, for Exempel, naar en Guldsmed blev Vormester, saae han paa Guldsmedenes Interesse, en Skræder paa Skræddernes Opkomst, en Kandestøber paa Kandestøbernes; og ingen skulde være Vormester længer end en Maaned, paa det, at et Laug skulde ikke florere meer end et andet. Naar Regieringen saaledes blev indrettet, kunde vi kaldes et ret frit Folk.

Tutti.[2]) Det Forslag er herligt; Mester Herman I taler som en Salomon.

Frands. Det Forslag er godt nok. Men.....

Gert. Du kommer altid med dit Men; jeg troer, enten din Faer eller Moer har været Mennist.[3])

Herman. Lad ham kun sige sin Mening! Hvad vil du sige? hvad mener du med det Men?

Frands. Jeg tænker, mon det ikke skulde være vanskeligt iblandt at faae en god Vormester af ethvert Handværks-Laug. Mester Herman er god nok, thi han er vel studeret; men hvor finder vi, naar han er død, blandt Kandestøberne en anden, der duer til saadant Regimente? thi naar Republiken er kommen paa Knæe, er det ikke saa let at støbe den om igien i en anden Form, som at støbe en Tallerken eller en Kande om, naar den er fordærvet.

Gert. Ach! Pakkstel! vi finder nok dygtige Mænd, endogsaa blandt Handværks-Folk.

Herman. Hør Frands, du er endnu en ung Mand, og derfor ikke kan see saa dybt udi en Ting endnu, som vi andre, hvorvel jeg mærker, du har et godt Hoved, og med Tiden kan blive til noget. Jeg vil kun kortelig fore-

[1]) Hvor Ægteskabssager afgjordes. [2]) o: Alle.
[3]) Han mener rimeligvis: Mennonit (hollandsk Baptist).

stille dig, at denne din Instants har ingen Grund, allene for vore Personer: Vi ere udi dette Laug over tolv Personer, alle Handværks-Folk; enhver af os kan jo see hundrede Feil, som begaaes af Raadet. Forestil dig nu, at en af os blev Borgmester, og ændrede de Feil, som vi saa tidt har talt om, og som Raadet ikke kan see; men Hamborger-Stad vilde tabe noget ved saadan Borgmester? Dersom I gode Herrer ere saa sindede, da vil jeg give det Forslag ind.

Tutti. Ja vist.

Herman. Men nok om de Materier. Tiden gaaer bort, og vi har ikke læst Aviserne endnu. Henrich! lad os faae de sidste Aviser.

Henrich. Her er de sidste Aviser.

Herman. Fly dem til Richard Børstenbinder, som pleier at læse.

Richard. Man skriver fra Hoved-Leiren ved Rhin-Strømmen, at man venter Rekruter.

Herman. Ei! det har man skrevet tolv Gange i Rad. Spring over Rhin-Strømmen! Jeg kan ærgre mig ihiel, naar jeg hør tale om de Sager. Hvad skriver man fra Italien?

Richard. Fra Italien skrives, at Prinds Eugenius har brudt op med sin Leir, passeret over den Flod Padus, og gaaet forbi alle Fæstninger, for at overrumple Fiendens Armee, som derudover i største Hast er retireret fire Miil tilbage. Duc de Vendosme[1]) skiændte og brændte allevegne udi sit eget Land udi Retiraden.

Herman. Ach, ach! Hans Durchleuchtighed er slagen med Blindhed; vi er om en Hals; jeg vil ikke give fire Skilling for den hele Armee i Italien.

Gert. Jeg holder, min Troe, for, at Prindsen giorde Ret, thi det har altid været mit Forslag; sagde jeg det ikke forgangen, Frands Kniv-Smed, at man burde giøre saaledes?

Frands. Nei! jeg kan ikke erindre det.

Gert. Jo, min Troe, har jeg sagt det hundrede Gange; thi hvorfor skal Armeen ligge og lunte? Prindsen

---

[1]) Den franske General.

har, min Troe, giort Ret. Det tør jeg forsvare mod hvem det skal være.

Herman. Henrich, giv mig et Glas Brændeviin. Jeg kan sværge paa, Ihr Herren, at det blev sort for mine Øine, da jeg hørte læse disse Tidender. Jeres Skaal, Mossiørs! Nu det bekiender jeg! Det kalder jeg en Hovedforseelse, at gaae forbi Fæstningerne.

Sivert. Jeg havde, min Troe, giort det samme, om Armeen havde været mig betroet.

Frands. Ja, du skal nok see, at man giør Posekigere til Generaler.

Sivert. Du har ikke behov at spotte, jeg turde blive saa god som en anden.

Gert. Deri har, min Troe, Sivert Ret, at Prindsen har giort vel, at gaae lige løs paa Fienden.

Herman. Ei! min gode Gert, I er alfor selvklog, I faaer lære noget endnu.

Gert. Da skal jeg ikke lære det af Frands Knivsmed.

De komme i stærk Skielderie og tale En i Munden paa en Anden, reise sig af Stolene, true og støie.

Herman slaaer imod Bordet og raaber: Stille, stille, Ihr Herren! Lad os ikke tale mere om det, hver kan beholde sin Mening. Hør, Ihr Herren, gir dog Lyd. Mener I vel, at Duc de Vendosme af Frygt har retireret sig og sat Ild paa Landet; Nei, den Karl har læst Alexander Magnuses Krønike; thi saa giorde han, da Darius forfulgte ham, og derudover vandt en Seier ligesaa stor, som den vi vandt for Hochstädt.

Henrich. Nu slog Klokken tolv paa Postmesterens Værk.

Herman. Saa maa vi da gaae.

Paa Veien disputerer de og støier om det forrige.

Tredie Optog.

Første Optrin.

Abrahams. Sanderus. Christopher. Jochum.

Abrahams. Nu skal jeg fortælle Ham et Eventyr, som vil divertere hele Staden. Veed I, hvad jeg har overlagt med tre fire fornemme Folk her i Byen.

Sanderus. Nei! jeg veed ikke.

Abrahams. Kiender I ikke Herman von Bremen?

Sanderus. Det er vist den Kandestøber, som er saa stor Politicus, og boer i dette Huus.

Abrahams. Det er den samme. Jeg var nylig i Selskab med nogle af Raadet, som ivrede sig meget mod samme Karl, efterdi han talede saa dristig udi Vertshuus imod Regieringen, og reformerede alting. De samme holdt det tienligt at udskikke Spioner, for at vidne paa hans Mund, at han kunde blive revset, andre til Exempel.

Sanderus. Det var at ønske, saadanne Karle engang kunde blive straffede; thi de sidder og critiserer over et Kruus Øl Konger, Fyrster, Øvrighed og Generaler, saa det er forskrækkeligt at høre paa. Det er ogsaa farligt; thi den gemeene Almue har ikke den Skiønsomhed, at den kan eftertænke, hvor urimeligt det er, at en Kandestøber, Hattemager, eller Børstenbinder kan tale med ringeste Grund om slige Sager, og see de Ting, som et heelt Raad ikke kan see.

Abrahams. Det er sandt; thi samme Kandestøber kan reformere det hele Romerske Rige, medens han støber en Tallerken, og agere baade Landestøber og Kandestøber paa eengang. Men mig behagede ikke samme Raads-Herrers Foretagende; thi at straffe eller arrestere saadan Mand, opvækker kun Oprør iblandt Almuen, og giør saadan Giek meer anseelig. Min Mening var derfor, at spille heller en Comoedie med ham, som skulde have bedre Virkning.

Sanderus. Hvori skulde den bestaae?

Abrahams. At skikke ham Deputerede, som fra Raadet, for at gratulere ham med Borgmesterskab, og flye ham strax nogle vanskelige Ting at forrette; saa skal man see, hvor elendig han vil blive, og han selv skal bemærke, hvor stor Forskiel der er imellem, at raisonnere om en Bestilling, og at forestaae den.

Sanderus. Men hvad vil deraf følge.

Abrahams. Deraf skal følge, at han enten af Desperation skal forløbe Byen, eller ydmygeligen bede om sin Afsked, og tilstaae sin Udygtighed; jeg er derfor allene kommen til Monsieur Sanderus, for at begiere hans Hielp i at iværksætte denne Machine, saasom jeg veed, han er beqvem til saadant.

Sanderus. Det kan lade sig giøre. Vi vil selv agere slige Deputerede, og strax gaae til ham.

Abrahams. Ja her er hans Huus. Jochum eller Christopher! bank paa, og siig, at der er to Raads-Herrer herude, som vil tale med Herman von Bremen.

De banke paa.

Andet Optrin.

Herman. Abrahams. Sanderus. Jochum. Christopher.

Herman. Hvem vil I tale med?

Jochum. Her er tvende Raads-Herrer, som vilde have den Ære at opvarte ham.

Herman. Hillemænd! hvad er det! jeg seer skiden ud, som et Sviin.

Abrahams. Underdanigste Tiener, Velbaarne Hr. Bormester! Vi ere hidskikkede af Raadet, for at gratulere Ham med et Bormesterskab her i Staden; thi Raadet har anseet meer hans Meriter end hans Stand og Vilkaar, og udvalgt ham til Bormester.

Sanderus. Raadet holdt det ubilligt, at saadan viis Mand skulde occuperes med saadanne slette Forretninger, og grave sit store Pund ned i Jorden.

Herman. Ihr Herren Collegæ! aflægger min Hilsen

og Taksigelse til det lovlige Raad, og forsikkrer dem om min Protection. Det er mig kiært, at man er falden paa de Tanker, allene for Stadens Skyld, ikke for min egen Persons; thi havde jeg skiøttet om Høihed, havde jeg, maaskee, længe siden været noget.

Abrahams. Velbaarne Hr. Bormester! Raadet og Borgerskabet kan ikke vente andet end Stadens Velstand under saadan en høiviis Øvrighed.

Sanderus. Og derfor har forbigaaet saa mange andre rige og fornemme Mænd, der har ansøgt om den høie Magistrat.

Herman. Ja, ja; jeg haaber, de skal ei heller fortryde paa dette Valg.

Abrahams og Sanderus. Vi recommenderer os da samtlige udi Hr. Bormesters Bevaagenhed.

Herman. Det skal være mig en Fornøielse, at giøre Dem nogen Tieneste. Om Forladelse, at jeg følger Dem ikke længer.

Sanderus. Ei! det kan ei heller staae Hr. Bormester an, at gaae videre.

Herman kalder paa en af Lakeierne. Hør, I Kammerat! der har I til en Kande Øl.

Lakeien. Ach vi giør det ikke, Jeres Velbaarenhed!

Tredie Optrin.

Herman. Geske.

Herman. Geske! Geske!

Geske indenfor. Jeg har ikke Stunder.

Herman. Heiud, jeg har noget at sige dig, som du aldrig drømte om din Livstid.

Geske. Nu, hvad er paa Færde?

Herman. Har du noget Caffee i Huset?

Geske. Hvad Snak! naar brugte jeg Caffee sidst?

Herman. Du kommer til at bruge det herefter da; inden en halv Time faaer du Visit af alle Raads-Herrernes Fruer.

Geske. Jeg troer, den Mand drømmer.

Herman. Ja jeg drømmer saaledes, at jeg har drømt os et Vormesterskab paa Halsen.

Geske. Hør Mand! giør mig ikke vred igien, du veedst, hvor det gik sidst.

Herman. Saae du ikke de to Herrer med deres Lakeier, som gik her forbi?

Geske. Jo jeg saae dem.

Herman. De vare herinde, og lod mig vide fra Raadet, at jeg er bleven Vormester.

Geske. I er Fanden heller.

Herman. Lad os nu see, kiære Kone! at du beflitter dig herefter paa et mere fornemme Væsen, og at ingen af de gamle Kandestøber-Nykker bliver tilbage hos dig.

Geske. Ach! er det vist, min hierte Mand?

Herman. Det er saa vist, som jeg staaer her. Ret lige nu har vi Huset fuldt af Gratulationer, af skyldigste Tienere og Tienerinder, af Jemerecommaner og Baselemaner.[1])

Geske paa Knæe. Ach! min hierte Mand! forlad mig, om jeg har giort dig noget imod tilforn.

Herman. Alt forladt; beflit dig kun paa at være noget fornemme herefter, saa kan du have min Naade. Men hvor skal vi faae en Tiener i en Hast?

Geske. Vi kommer til at kaste nogle af Jere Klæder paa Henrich, indtil vi kan faae kiøbt Liberie. Men hør, min Hierte, eftersom I nu er bleven Vormester, saa vilde jeg bede, at Gert Bundtmager maa straffes for den Tort, han giorde mig i Dag.

Herman. Ei! min hierte Kone, Vormesters Frue maa ikke tænke paa at hevne den Uret, som er vederfaret Kandestøberens Kone. Lad os faae Henrich herind.

Fjerde Optrin.

Geske. Herman. Henrich.

---

[1]) Disse Ord ere lavede af de franske Talemaader: Je me recommande (jeg anbefaler mig) og je vous baise les mains (jeg kysser Deres Haand).

Geske. Henrich!

Henrich! Hei!

Geske. Henrich, du maa ikke svare saa her efter, veedst du ikke, hvad os er vederfaret?

Henrich. Nei! jeg veed ikke.

Geske. Min Mand er bleven Bormester.

Henrich. Hvorover?

Geske. Hvorover? Over Hamborg.

Henrich. Han er Vokker heller! det var jo et Fandens Spring af en Kandestøber.

Herman. Henrich! tael med mere Besked! du skal vide, du est Lakei hos en stor Mand nu.

Henrich. Lakei! saa avancerer jeg ikke nær saa meget.

Herman. Du skal nok avancere. Du kan med Tiden blive Reutendiener.[1]) Ti kun stille. Du kommer paa nogle Dage at agere Lakei, indtil jeg kan faae en Tiener. Han kommer til at bære min brune Kiole, min Hierte! indtil vi kan faae Liberie færdig.

Geske. Men jeg frygter, den vil blive alt for lang.

Herman. Ja vist er den for lang; men man faaer at hielpe sig i en Hast, som man kan.

Henrich. Ach Herre Jeh! den rækker mig ned i Hælene. Jeg vil see ud som en Jøde-Præst.

Herman. Hør, Henrich!

Henrich. Ja Mester!

Herman. Du Slyngel! kom mig ikke med slige Titler mere; du skal herefter, naar jeg raaber paa dig, svare: Herre! og naar nogen kommer at spørge efter mig, skal du sige: Bormester von Bremenfeld er hiemme.

Henrich. Skal jeg svare saaledes, enten Herren er hiemme eller ei?

Herman. Hvilken Snak! naar jeg ikke er hiemme, skal du svare: Herr Bormester von Bremenfeld er ikke hiemme; og naar jeg ikke vil være hiemme, skal du svare: Bormesteren gir ikke Audience i Dag. Hør, min Hierte, du maa strax lave til noget Caffee, du skal have noget at traktere Raads-Herrernes Fruer med, naar de kommer; thi deri

[1]) Ridende Tjener et Slags højere Bybetjente i Hamborg.

vil Reputationen bestaae herefter, at man kan sige: Vormester von Bremenfeld gir gode Raad, og hans Frue god Caffee. Jeg er saa bange, min Hierte, at I forseer Jer i noget, førend I blir vant til den Stand, I er kommen udi. Henrich, bring du ud efter et Theebord med nogle Kopper, og lad Pigen springe efter fire Skilling udi Caffee; man kan altid siden kiøbe meer. Det skal være Jer en Regel, min Hierte, til videre, at I ikke taler meget, indtil I lærer at føre honnet Discours. I skal ei heller være for ydmyg, men staae paa Jer Respect, og for alting arbeide paa, at faae det gamle Kandestøber-Væsen af Hovedet, og bilde Jer ind, at I har været Vormesters Frue i mange Aar. Om Morgenen skal der et Theebord være dækket for Fremmede, som kommer, om Eftermiddagen et Caffeebord; og derpaa spilles Kort. Der er et vist Spil, som kaldes Allumber, jeg vilde give hundrede Rigsdaler til, at I, og vor Datter, Frøiken Engelke, forstod det. I maa derfor give flittig Agt, naar I seer andre spiller, at I kan lære det. Om Morgenen skal I ligge til Kl. 9 eller halvgaaen 10; thi det er kun gemeene Folk, som staaer op om Sommeren med Solen; dog om Søndagene maa I reise Jer noget tidligere, saasom jeg paa de Dage agter at medicinere. En smuk Snustobaks-Daase maa I lægge Jer til, som I maa lade ligge paa Bordet hos Jer, naar I spiller Kort. Naar nogen drikker paa Jeres Sundhed, skal I ikke sige Tak, men tres humble Servitör[1].) Og naar I gaber, skal I ikke holde for Munden; thi det er ikke brugeligt blandt fornemme Folk. Endelig, naar I er i Compagnie, skal I ikke være for meget peen, men sætte Honnetteteten noget til Side..... Hør, jeg glemte noget; I skal ogsaa lægge Jer en Skiødehund til, hvilken I skal elske som Jer egen Datter; thi det er ogsaa fornemme. Vor Nabo-Kone Arianke har en smuk Hund, som hun nok laaner Jer, til vi kan selv faae en. Hunden skal I give et fransk Navn, som jeg nok skal hitte paa, naar jeg faaer Stunder at tænke mig om. Den skal idelig ligge i Jer

[1]) o: Ærbødige Tjener. (Skulde rigtignok have været „Tjenerinde".)

Skiød, og I skal i det ringeste en halv Snees Gange kysse den, naar der er Fremmede.

Geske. Nei! min hierte Mand, det kan jeg umuelig giøre; thi man veed ikke altid, hvor en Hund har lagt og sølet sig. Man kan derudover enten faae Munden fuld af Skarn eller Lopper.

Herman. Ei, ingen Snak! vil I være Frue, saa maa I og have Frue-Noder. Saadan Hund kan derforuden ogsaa give Jer Anledning til Discours; thi naar I ingen Anledning har til Materie, kan I fortælle om Jer Hunds Qvaliteter og Dyder. Jeg forstaaer mig paa den fornemme Verden bedre end I. Speiler Jer kun i mig! I skal see, at der ikke skal være de ringeste gamle Levninger hos mig tilbage. Det skal ikke gaae mig, som det gik en vis Slagter, som blev Raadmand, hvilken, naar han havde skrevet en Side ud og skulde vende Bladet om, satte Pennen i Munden, som han var vant at giøre med Slagterkniven. Gaaer I nu ind at giøre Anstalter! jeg har lidt at tale med Henrich allene.

Geske gaaer.

Femte Optrin.

Herman. Henrich.

Herman. Hør Henrich!

Henrich. Herr Bormester!

Herman. Mener du ikke, at jeg vil faae mange Misundere formedelst denne Ophøielse.

Henrich. Ei! hvad vil Herren keere sig om Misundere; gid man ikkun havde giort mig til Bormester paa den Maade, jeg skulde have givet mine Misundere Døden og Diævelen.

Herman. Den eneste Ting, jeg er lidt bange for, er nogle smaa Ceremonier: thi Verden regieres af Pedanterie, og Folk seer mere efter smaa Dalier end efter solide Ting. Var ikkun den første Dag over, som jeg skal giøre mit Indtog udi Raadhuset paa, saa vilde jeg være fornøiet; thi hvad solide Forretninger angaaer, det er som Smøre-

brød for mig. Men jeg maa lave mig paa, hvorledes jeg første Gang skal begegne mine Colleguser, og at jeg ikke støder mod de sædvanlige Ceremonier.

Henrich. Ei Lapperie, Hr. Bormester! ingen brav Mand binder sig til visse Ceremonier. Jeg for min Part giorde intet andet, om jeg skulde giøre saadant Indtog, end gav Raadsherrerne min Haand at kysse og giorde mig brav Rynker udi Panden, saa at de skulde faae at vide, hvad jeg førte i min Skield, og at jeg stiltiende gav dem tilkiende, at en Bormester var ingen Kramsfugl eller Pandekage.

Herman. Men tænk, at der skal ogsaa holdes en Oration[1]; paa Raadhuset den første Dag, jeg bliver introduceret. Jeg kan nok holde en Oration saa god som Nogen her i Byen: thi jeg turde obligere mig til, at præke, om det skulde være i Morgen. Men, saasom jeg aldrig har bivaanet saadan Act tilforn, saa veed jeg egentlig ikke, hvad Formularier man pleier at bruge.

Henrich. Ei Herre! ingen uden Skolemestere binde sig til Formularier. Jeg for min Part, om jeg var Bormester, lod mig nøie med at sige dem kort og fyndig saadanne Ord, som for Exempel: Det falder vel en Deel underligt, ædle og velvise Herrer Raadmænd! at see en ussel Kandestøber i en Hast omstøbt til en Bormester.....

Herman. Fy, fy! Det var en lumpen Begyndelse.

Henrich. Nei! det skulde ikke være Begyndelsen. Jeg vilde begynde min Tale saaledes: Jeg takker Eder, ædle og velvise Herrer! for den Ære, De haver giort en ussel Kandestøber, som jeg, at giøre ham til Bormester.

Herman. Alt kommer du med din forbandet Kandestøber! Det er uanstændigt at tale saadant paa Raadhuset, hvor jeg maa stille mig an, som jeg var fød Bormester. Skulde jeg holde saadan Tale, vilde jeg kun blive foragtet og bespottet. Nei, nei, Henrich, du vilde blive en slet Orator. En Skielm skal sige mig paa, at jeg nogen Tid har været Kandestøber. Jeg har kun øvet mig lidt for Tidsfordriv paa Støbningen, naar jeg har været kied af at studere.

---

[1]) o: Tale.

Henrich. En Skielm skal ogsaa sige mig paa, at jeg nogen Tid har været Kandestøber-Dreng.

Herman. Hvorfor vil du da, at jeg skal føre saadan Tale?

Henrich. Ach lidt Taalmodighed! Herren er alt for hastig. Jeg vilde tilligemed sige dem paa en høflig Maade, at hvis nogen moqverede sig derover, efterdi jeg nyligen havde været Kandestøber, da skulde de faae en Ulykke. Og hvis jeg fornam mindste moqvante Mine hos nogen, vilde ieg sige: Edle og velvise Herrer, bilder I Phantaster Jer vel ind, at I har giort mig til Vormester for at narre mig; og derpaa vilde jeg brav slaae i Cathedra, medens Orationen holdtes, saa de nok skulde mærke af min Introductions-Tale, at jeg ikke var at skiemte med, og at de havde faaet en Vormester, som var Karl for sin Hat. Thi lader Hr. Vormester sig underkuje i Førstningen, vil Raadet holde ham stedse for en Slyngel.

Herman. Du taler, som en Slyngel; jeg skal nok hitte paa, hvad Tale jeg vil holde. Lad os gaae ind!

Fierde Optog.

Første Optrin.

Henrich allene.

Har Lidser paa begge Ærmerne af sin Kiole, som gaaer ham til Hælene, og er borderet med hvidt Papiir.

Jeg er en Hundsfoot, om jeg kan begribe, hvorledes Raadet er falden paa de Tanker, at giöre min Husbond til Vormester; thi jeg seer ingen Overeensstemmelse imellem en Kandestøber og saadan høi Embedsmand, uden maaskee det kommer deraf, at ligesom en Kandestøber kaster gamle Tallerkener og Fade udi en Form, og støber dem om til nye, saa kan ogsaa en god Vormester ved gode Love støbe Republikken om igien, naar den forfalder. Men de gode Mænd har ikke taget i Agt, at min Husbond var den

sletteste Kandestøber udi Hamborg, og derfor, om de ellers har udvalgt ham paa det Fundament, vil blive ogsaa den sletteste Vormester, vi har havt. Den eneste Nytte ved dette Valg er, at jeg blir Reutendiener derved; thi det er en Bestilling, som jeg har Naturalier og Lyst til, thi fra jeg var et Barn, har jeg kunnet glæde mig ved, at see Folk trækkes i Arrest. Det er ogsaa en god Bestilling for En, der veed at snoe sig lidt derudi; thi først maa jeg lade, som jeg har meget at sige hos Vormester, og naar Folk faaer den Trees-Artikel i Hovedet, vinder Henrich i det ringeste hundrede Daler eller to hundrede derved om Aaret, som jeg ikke vil imodtage af Gierrighed, men allene for at lade see, at jeg forstaaer mit Embede og Reutendienerat. Vil nogen tale med Vormester, siger jeg, han er ikke hiemme. Siger de, at de saae ham i Vinduet, svarer jeg, det vil intet sige, han er dog ikke hiemme. Folk i Hamborg veed strax, hvad saadant Svar betyder: De stikker Henrich en Daler i Haanden, saa kommer Herren strax hiem, er han upasselig, saa blir han frisk, er der Fremmede hos ham, saa gaaer de strax bort, ligger han, saa staaer han strax op. Jeg omgaaes undertiden med fornemme Lakeier; jeg ved nok, hvor der tilgaaer udi slige Huse. I gamle Dage, da Folk var dumme, som Heste og Esler, da kaldte man saadant Nefas, men nu hedder det Extra, Drikkepenge, eller uvisse Indkomster. Men see, der kommer Anneke, hun veed endnu intet af denne Forandring; thi hun har saadan gemeen Kandestøberske-Mine og Gang endnu.

Andet Optrin.

Anneke. Henrich.

Anneke. Ha, ha, ha! Nei see hvor det Spøgelse seer ud! jeg troer, det er en Adriane, han har faaet paa sig.

Henrich. Hør, du Kandestøber-Carronie, har du ikke seet et Liberie eller en Lakei tilforn? Disse gemeene Folk er, min Troe, ligesom Bester, de staaer og gaber ligesom Køer, naar de seer et Menneske een Dag udi andre Klæder end en anden Dag.

Anneke. Nei! et Skiemt, og andet Alvor; veedst du ikke, at jeg har lært at spaae i Dag? Her var en gammel Kone i Dag, som seer Folk i Hænderne, hende gav jeg et Stykke Brød, hvorfor hun lærte mig den Konst, at see i Folkes Hænder, hvad dem skal vederfares. Maa jeg see dine Hænder, saa skal jeg strax sige dig din Skiebne.

Henrich. Ja, ja, Anneke, Henrich er ikke saa taabelig, som du bilder dig ind. Jeg lugter alt Lunten. Du har faaet et Nys om den Forfremmelse, som i Dag er mig lovet.

Anneke. Nei, min Troe, veed jeg ikke af noget at sige.

Henrich. See ikkun, hvor gode Miner hun kan holde! jo, min Troe! har du hørt det, og derfor har du og godt ved at spaae. Nei! Henrich har gammel Been i Panden, han er ikke saa let at tage ved Næsen.

Anneke. Jeg kan giøre min høieste Ed paa, at jeg ikke har hørt ringeste Ting af saadant, som du siger.

Henrich. Har du ikke talt med Fru Bormesters nylig?

Anneke. Jeg troer den Dreng er gal, kjender jeg Fru Bormesters?

Henrich. Saa har, min Troe, Frøikenen sagt dig det.

Anneke. Ei! holdt da op engang med saadant Narrerie, Henrich;

Henrich. See! der, Anneke! har du min Haand, spaa nu saa meget, som du vil. Jeg mærker nok, at du har faaet et Nys om Sagerne, skiøndt du stiller dig saa fremmed an. Men det kan ikke skade, at du est saa polisk; vort hele Huus bør være saa herefter. Nu! hvad saae du nu i min Haand?

Anneke. Jeg seer, Henrich, at Fatters Custos, som hænger bag Kakkelovnen, vil dandse en lystig Galiath paa din Ryg i Dag. Er det ikke uforskammet, at gaae saaledes at spøge sig ud, da her er saa meget Arbeid at giøre i Huset, og at rede Fatters Kiole saa til?

Henrich. Hør Anneke, jeg kan spaae foruden at see i Hænderne: Jeg spaaer dig, at du est en Canali, og at du

for din uforskammede Mund faaer et Par Ørefigen eller tre, ligesom det kan falde sig til. See der! der har du Spaadommen opfyldt.

Giver hende Ørefigen.

Anneke. Au, au, au, det skal blive dig dyre Ørefigen.

Henrich. Lær saa en Gang at bære Respekt for en stor Herres Lakei....

Anneke. Vi kun! nu kommer Mutter strax.

Henrich. For Vormesters fornemmeste Tiener.....

Anneke. Hun vil hevne det paa din Ryg.

Henrich. For en Reutendiener.....

Anneke. Jo, jo, jeg siger endnu, at det skal blive dig dyre Ørefigen.

Henrich. For en Person, der har stor Gehør hos Vormester.....

Anneke. Ach! ach! jeg er ikke bleven slagen her i Huset tilforn.

Henrich. Som hele Borgerskabet vil gjøre Caresser og Baselemaner til herefter.

Anneke. Jeg troer, den Dreng er bleven ganske gal. Hei Mutter! Mutter, kom ind!

Henrich. St. st. st. du faaer vist en Ulykke med din Mutter. Jeg mærker nok, du veedst ikke, hvad her er passeret; derfor tilgir jeg dig, som en Christen, din Forseelse. Raadet har ved de fleste Stemmer udvalgt Husbond til at være Vormester, Mutter til at være Vormesterinde, dømt Engelke fra sit Jomfruskab, og benaadet hende med Frøkens Titel. Derfor kan du let begribe, at det ikke kan staae mig an, at arbeide meer. Derfor bær jeg ogsaa dette Liberie, som du seer.

Anneke. Ei! staae ikke og fixeer mig oven i Kiøbet.

Henrich. Det er, som jeg siger, Anneke! see, der kommer Frøkenen, som skal sande mine Ord.

Tredie Optrin.

Engelke. Anneke. Henrich.

Engelke. Ach! Gud bedre mig arme Menneske, nu seer jeg, al Forhaabning er ude.

Henrich. Ei! Frøiken, er det nu Tid at græde, da Jere Forældre ere komne udi saadan Velstand?

Engelke. Hold din Mund, Henrich! Jeg vil ingen Frøiken være.

Henrich. Hvad skal I da være? I er jo ikke Jomfru mere, saa maa I jo være Frøken. Det er jo den næste Æres-Trin, man stiger op, naar man skiller sig ved sin Jomfrudom?

Engelke. Jeg vilde heller være en Bondedatter; saa var jeg vis paa, at kunne faae den, til hvilken jeg engang har bortgivet mit Hierte.

Henrich. Eia! er det ikke andet, Frøkenen græder for, end hun vil giftes. Nu kan hun jo allersnarest blive gift, og faae hvilken Mand hun peger paa; thi den halve By vil storme til Huset for at blive Bormesters Svoger[1]).

Engelke. Jeg vil ingen have uden Antonius, som jeg engang har lovet Ægteskab.

Henrich. Ei! fy, Jomfru! Vil I have en Hiulmager, hvilken neppe jeg, som er kun Reutendiener, kan gaae i Lav med. Nei! I maa have anden Ambition herefter.

Engelke. Hold du din Mund, din Tølpel! jeg vil før miste mit Liv, end lade mig tvinge til nogen anden.

Henrich. Nu gir Jer tilfreds, velbaarne Frøiken, vi vil see til, jeg og Bormesteren, om vi kan hielpe Antonius til en Bestilling, og saa kan I gierne faae ham.

Anneke græder.

Henrich. Hvorfor græder du, Anneke?

Anneke. Jeg græder af Glæde over den Lykke, som er vederfaret vort Huus.

Henrich. Det er sandt nok, Anneke, du har Aarsag at glæde dig; hvem Fanden skulde have tænkt, at saadan Soe, som du est, skulde have kunnet blive Mammeselle.

Anneke. Hvem Pokker skulde ogsaa have kunnet tænkt, at saadant Sviin, som du, skulde kunne blive Reutendiener.

---

[1]) o: Svigersøn.

Henrich. Hør, Børnlille, jeg har ikke Stunder at tale videre med Dem denne Gang; Fru Vormesters venter Fremmede. Jeg skal lave Caffe til; see! der er hun, lad os gaae; jeg maa løbe at hente Caffee-Bordet.

Fjerde Optrin.

Henrich. Geske med en Hund paa Armen.

Henrich kommer ind med Caffee-Bordet, og er meget geskæftig.

Geske. Hør Henrich! er der kommen Sirup udi Caffeen?

Henrich. Nei Mutter!

Geske. Ingen Fatter eller Mutter meer, Henrich! det siger jeg dig eengang for alle. Spring ud efter noget Sirup, og kom det i Potten. Henrich gaaer ud. Al den Allarm var jeg foruden tilforn. Men jeg kan troe, naar jeg blir vant dertil, falder det mig lettere.

Henrich. Her er Sirupen.

Geske. Slaa den udi Potten. Hillemænd! det banker. Nu skal man nok see, at Raads-Herrernes Fruer kommer.

Henrich ved Døren. Hvem vil I tale med?

En Pige. Siig din Mester, at han kan lyve saa stærkt, som ti Kandestøbere. Jeg har slidt op et Par Skoe, allene med at løbe efter den Madspand.

Henrich. Jeg siger: hvem vil I tale med?

Pigen. Jeg vil tale med Mester Herman.

Henrich. Du løber med Liim-Stangen. Her boer Vormester von Bremenfeld.

Pigen. Det er forskrækkeligt, man kan ikke faae sine Sager færdige, og skal lade sig narre oven i Kiøbet af en lumpen Kandestøber.

Henrich. Har du noget at klage paa Kandestøberne, da maa du komme paa Raadstuen, der faaer du nok Ret, om jeg ellers kiender Vormester von Bremenfeld.

To Lakeier. Vore Fruer vilde gierne fornemme, om det faldt Vormesterinden beleiligt, saa vilde de have den Ære at opvarte hende.

Henrich til Pigen. Hør du nu, Carnallie, at der ingen Kandestøber boer her. til Tjenerne: Jeg vil fornemme, om Fru Vormesters er hiemme. Pigen gaaer.

Henrich til Geske. Her er to Raads-Herrinder ude, som vil tale med Mutter.

Geske. Lad dem komme ind!

Femte Optrin.

Madame Abrahams. Madame Sanderus.
Geske. Henrich.

De kysse begge paa Geskes Forklæde.

Mad. Abrahams. Vi ere hidkomne i Dag, for at aflægge vor underdanige Gratulation og temoignere den hiertens Glæde og Fornøielse, vi har over Deres Avancement, iligemaade at recommendere os udi Deres Affection og Bevaagenhed.

Geske, Tres humble Servitør. Jeg veed ikke, om De vil behage at drikke en Skaal Caffee?

Mad. Abrahams. Vi takker Vormesterinden, vi er kun denne Gang kommen for at gratulere.

Geske. Tres humble Servitør. Men jeg veed nok, De drikker gierne Caffee. De vil maaskee lade sig nøde. Vær saa god at sidde ned; Caffeen er ganske færdig. Henrich!

Henrich. Velbaarne Frue!

Geske. Har du kommen Sirupen i Caffeen?

Henrich. Ja jeg har.

Geske. Vær saa god, I gode Madamer, at tage til Takke.

Mad. Sanderus. Fru Vormesters er saa god at excusere os, vi drikke aldrig Caffee.

Geske. Ei! hvilken Snak er det! Jeg veed nok bedre. De behager at sidde!

Mad. Abrahams. Ach! Masoeur! Jeg er færdig at kaste op, naar jeg tænker paa den Sirup.

Geske. Henrich, kom hid, og skienk i Kopperne.

Mad. Sanderus. Det er alt nok, Kammerat! Jeg kan kun drikke en halv Koppe.

Henrich. Jeg skulde bede Vormesterinden komme ind et Øieblik til Vormesteren.

Geske. Forlader mig, I gode Fruer, jeg maa gaae bort et Øieblik. De skal strax have den Ære at see mig igien.

Sjette Optrin.

Raadsherrinderne allene.

1. Raadsherrinde. Ha ha ha ha ha ha ha ha ha! hvem bliver nu mest fixered, Søster! enten hun, som vi sidder og beleer i vore Hierter, eller vi, som maa drikke Caffee med Sirup udi?

2. Raadsherrinde. Tal for Guds Skyld ikke mere om den Sirup, Søster! min Mave sidder mig op i min Hals, naar jeg tænker derpaa.

1. Raadsherrinde. Gav du Agt paa, hvilken Mine hun giorde, da vi kyssede paa hendes Forklæde? Ha ha ha ha ha, jeg glemmer aldrig, saa længe jeg lever, det: Tres humble Servitør. Ha ha ha ha ha ba ha!

2. Raadsherrinde. Lee ikke saa høit, Søster! jeg er bange, de kan høre det.

1. Raadsherrinde. Ach Søster! det er just Konsten, at kunne holde sig for Latter. Var det ikke ogsaa en allerkiæreste Hund, hun havde paa Armen? den skiønneste Lænkehund, nogen vil forlange; jeg er vis paa, at den bliver kaldet Joli oven i Kiøbet. Ach Himmel! er det dog ikke sandt, som man siger, at intet Menneske er mere hovmodig, end det, som af Skarnet kommer strax til stor Værdighed? Derfore er intet farligere, end slige hastige Forandringer. En, der er kommen af fornemme Folk, og har havt en adelig Opdragelse, blir gierne densamme, ja undertiden forfremmes udi Ydmyghed, ligesom den forfremmes udi Høihed. Men de Mennesker, som af intet voxe saa hastig op, som Championer, i dem har Hoffærdighed som sit rette Sæde.

2. Raadsherrinde. Hvad mon kan være Aarsag til saadant? mig synes, slige Folk burde heller blive ydmyge, naar de tænkte paa deres Stand.

1. Raadsherrinde. Aarsagen dertil maa være denne: De, som ere af fornemme Folk, har ingen mistænkt at foragte sig, og derfor bekymrer sig ikke om, hvorledes de bliver begegnet. Gemeene Folk derimod have Alle mistænkt, de synes, hvert Ord, hver Mine sigter hen til at bebreide dem deres forrige Tilstand, og derfor søger at haandhæve deres Værdighed ved Myndighed og Tyrannie. Tro mig, hierte Søster! der er noget i det, at være kommen af godt Folk. Men der kommer Drengen tilbage, det er bedst at tie.

Syvende Optrin.

Henrich. Raadsherrinderne.

Henrich. De gode Mardamer lader Dem Tiden ikke falde lang. Hendes Velbaarenhed kommer strax ind igien. Vormester har foræret hende et nyt Halsbaand til hendes Hund, men det var noget for vidt, hvorfor Skræderen er inde at tage Maal af Hundens Hals; saasnart det er bestilt, kommer hun ind igien. Men I gode Mardamer tar ikke ilde op, at jeg beder Dem om noget; De er vel saa god og tænker paa mig med en liden Discretion; thi jeg har stort Arbeide, og slæber som et Beest her i Huset.

1. Raadsherrinde. Gierne Kammerat! der er en Gylden, om Han ikke vil forsmaae.

Henrich. Ach største Taksigelse! jeg vilde ønske, at jeg kunde tiene Dem igien. Nu skal De saamænd drikke brav, mens Fruen er ude, hun blir saamænd ikke vred derfor, og hvis saa er, skal jeg nok giøre det godt igien.

1. Raadsherrinde. Ach! Kammerat, den største Tieneste, I kan giøre os, det er ikke at nøde os.

Henrich. Som jeg siger, Velbaarne Mardamer! Fruen tar det ikke ilde op; De skal saamænd drikke. Maaskee det er ikke sødt nok, saa skal vi faae meer Sirup. Men der kommer Fruen selv.

Ottende Optrin.

Vormesterinden. Begge Raadsherrinder.
Henrich.

Vormesterinden. Om Forladelse, jeg blev saa længe ude: Fruerne har jo intet drukket imidlertid. Vi skàl, min Troe, have Kanden tømmet, og siden, naar vi faaer drukket Caffee, skal De smage vort Øl, det er saa godt, uden at rose det, som nogensteds i Byen.

Mad. Sanderus. Ach jeg faaer saa hiertelig ondt, Fru Vormesters pardonerer mig, at jeg ikke kan blive længèr, min Søster bier nok og tar til Takke.

Mad. Abrahams. Nei det var Synd, at jeg skulde forlade min Søster. Vi recommenderer os i Vormesterindens Affection.

Geske. I skal, saa min Troe, have et Glas Brændeviin, saa blir I strax frisk igien, det fordriver Vinde. Henrich! spring hen efter et Glas Janever, Fruen er ikke vel.

Mad. Sanderus. Nei! excusere mig, Fru Vormesters, jeg maa gaae.

Niende Optrin.

En anden Raadsherrinde. Geske. Henrich.

Raadsherrinden. Underdanige Tienerinde, Velbaarne Frue! Jeg kommer efter min Skyldighed, at aflægge min Lykønskning.

Geske rækker hende Haanden at kysse, og hun kysser paa Haanden.

Geske. Det skal være mig en Fornøielse, om jeg eller Vormester kan være Dem til Tieneste. Vil Hun ikke sætte sig ned; vær saa god. Hun skal ingen Complimenter bruge, men bilde sig ind, at Hun er hos Hendes Lige.

Raadsherrinden. Jeg takker skyldigst, Velbaarne Frue. Sætter sig ned.

Geske. Her var nogle af Hendes Medcolleginder ny-

lig, og drak Caffee med mig; jeg troer nok, at her er et Par Kopper tilovers, om Dem behager; det Bedste er ved Bunden. Jeg kan, min Troe, ikke drikke meer; thi jeg har allerede faaet saa meget til Livs, at min Mave staaer som en Tromme.

Raadsherrinden. Jeg siger underdanigst Tak; jeg har nylig drukket Caffee.

Geske. Efter Behag. Vi fornemme Folk nøder ingen. Men hør, min kiære Madam, veed Hun ingen Française at rekommendere mig til Frøikenen, jeg vilde, at hun skulde lære Fransøsk.

Raadsherrinden. Jo, velbaarne Frue, jeg kiender En, som er meget artig.

Geske. Godt; men det vil jeg, hun maa vide forud, at jeg taaler ikke, hun kalder mig Madam, som de franske Folk pleier at giøre. Ikke, fordi jeg er storagtig, men jeg har saa mine Betænkende derved.

Raadsherrinden. Nei, det maa ikke være. Men, maatte jeg ogsaa ikke have den Naade at kysse paa Frøkenens Hænder.

Geske. Hiertelig gierne! Henrich! kald paa Frøikenen, og siig, at her er en Raadsherrinde, som vil kysse paa hendes Hænder.

Henrich. Jeg troer ikke, hun kan komme, thi hun sidder og saaler paa hendes Strømper.

Geske. Hør engang, hvorledes den Tølper staaer og taler hen i Taaget. Ha ha ha, han vilde sige, baldyre.

Arianke Grovsmeds, som er en forklæd Mandsperson, kommer ind.

Arianke. Ach min leeve[1]) Søster Geske! er det sandt, at din Mand er bleven Bormester? Det er mig saa kiært, som En havde givet mig to Mark. Lad nu see, at du ikke blir storagtig, men kiendes ved dine gamle Du-Søstre.

Geske svarer ikke et Ord.

Arianke, Naar blev din Mand Bormester, Søster?

Geske tier stille igien.

Arianke. Du sidder i Tanker, Søster, jeg spør, naar din Mand blev Bormester.

[1]) o: Kjære (tydsk: liebe).

Raadsherrinden. I maa bruge lidt meer Respect, lille Madam, for Bormesterinden.

Arianke. Nei, min Troe, bruger jeg ingen Complimenter med Søster Geske; thi vi har været ligesom eet Liv og Siæl. Men hvor er fat, Søster! mig synes dog, at du er bleven noget storagtig.

Geske. Moerlille! jeg kiender Hende ikke.

Arianke. Saa kiender vor Herre mig da. Naar du har trængt til Penge, saa har du nok kiendt mig. Du kanst ikke vide, min Mand kan blive det samme som din endnu, førend han døer.

Geske faaer ondt, taer et Hovedvands=Æg og lugter til.

Henrich. Herud, din Smeddekielling! mener du, at du staaer i en Smede, og taler?

Tar hende ved Haanden og leder hende ud.

Geske. Ach! Madam, det er en Pine, at omgaaes med disse gemeene Folk. Henrich! du skal faae en Ulykke, dersom du indlader nogen Borger=Kone herefter.

Henrich. Hun var drukken, den Soe; thi Brændevinen stod hende af Halsen.

Raadsherrinden. Den Hændelse giør mig hierteligen ondt; thi jeg er bange, at Bormesterinden har forivret sig; fornemme Folk taaler ikke meget. Jo høiere man kommer i Stand, jo mere delicat blir Ens Legeme.

Geske. Ja jeg kan sværge Fruen til, at jeg har langt fra ikke den Hilsen nu, som jeg havde i min forrige Stand.

Raadsherrinden. Jeg troer det nok; Hendes Velbaarenhed kommer herefter til at medicinere hver Dag, saa har alle andre Bormester=Fruer giort.

Henrich til Spectatores. Mig synes, mare, ogsaa at jeg har ikke den Helbred, siden jeg blev Reutendiener, som tilforn. Jeg har faaet et Sting, aa, aa, ret her i min venstre Side. I leer deraf; men det er, min Troe, dog Alvor. Jeg er, masci, bange, inden jeg veed et Ord deraf, at jeg har en Podagra paa Halsen.

Raadsherrinden. Bormesterinden maa ogsaa tage sig an en Doctor aarviis for sit hele Hus, der kan give hende nogle Draaber, som hun altid i det ringeste maa lade staae i en Flaske, enten hun vil bruge dem eller ei.

Gefke. Ja jeg vil, min Troe, ogsaa efterleve Hendes Raad. Henrich! du skal siden springe hen til Doctor Hermelin, og bede ham, naar han faaer Leilighed, at giøre sin Opvartning hos mig.

Raadsherrinden. Jeg maa nu tage Afsked, velbaarne Frue! og recommendere mig i Hendes Affection.

Gefke. Alt recommenderet, min kiære Fru Raadsherrinde! Hun har kun at tale mig og Mester Herman, jeg siger, Vormester von Bremenfeld, frit til; hvad vi kan være Hende og Hendes Kiæreste til Tieneste, skal ikke manqvere.

Raadsherrinden kysser paa Forklædet. Underdanigste Tienerinde!

Gefke. Adiøs. — Lad os gaae ind, her vil min Mand give Audience.

Femte Optog.

Første Optrin.

Henrich. To Advocater. Siden en Mand.

Henrich. Hillemænd! nu vil min Ploug gaae, nu er Audients-Timen. Nu skal I see, I godt Folk! om nogen, der har været i tyve Aar i Tieneste, kan bedre skikke sig derudi end jeg. Der hører jeg, det banker. Med hvem vil de gode Mænd tale?

Advocat. Vi vilde gierne have den Ære, at tale med Vormester.

Henrich. Han er endnu ikke opstaaen.

Advocat. Ikke opstaaen Klokken fire om Eftermiddagen?

Henrich. Jo han er nok opstaaen, men han er gaaen ud.

Advocat. Nu mødte vi jo en Mand nys i Dørren, som talede med ham.

Henrich. Han er endelig inde, men han er ikke vel, Sagte: Disse Karle ere dumme, som Bester, de kan ikke fatte min Mening.

Advocat sagte. Jeg mærker nok, Monfrere! at den

Karl vil lade sig smøre, vi maa stikke ham en Gylden i Næven, saa kommer nok Vormesteren strax. — Hør Kammerat, vil I ikke forsmaae et par Gylden, at drikke paa vor Sundhed?

Henrich. Nei, I gode Herrer, jeg taer saamænd aldrig mod Gaver.

Advocat. Hvad skal vi da gjøre, Monfrere? Saa maae vi gaae bort til en anden Gang.

Henrich vinker ad dem. Hei Messiørs! de er saa meget hastige. For Deres Skyld vil jeg tage imod de tvende Gylden, De skulde ellers tænke, at jeg var storagtig, og vort Hus derudover skulde blive talt ilde om.

Advocat. See der, Kammerat, er to Gylden, om I ikke vil forsmaae dem, nu er I saa god, og skaffer os Audients.

Henrich. Ydmygste Tiener! for Deres Skyld vil jeg gjøre alt, hvad jeg kan. Vormester er endeligen frisk nok som en Hest, men dog ei saa vel, at han kan tale med enhver. Men efterdi det er Dem, Messiørs, saa er det en anden Sag; vilde De behage at bie et Øieblik, Messiørs, saa skal jeg melde Dem an. Men der banker igien. Hvem vil I tale med, min ærlig Mand?

En Mand gribende i sin Buxe-Lomme. Jeg vilde gierne have den Ære at tale med Vormester.

Henrich sagte. Den Mand veed at leve, han griber strax i Lommen. Høit: Ja, min Herre, han er hiemme, nu skal I strax faae ham i Tale.

Henrich rækker Haanden frem, men den anden, i Stedet for Penge, tager kun sit Uhrværk op, og siger:

Manden. Jeg seer, Klokken er alt fire.

Henrich. Hvem var det, Monsiør vilde tale med?

Manden. Med Vormester.

Henrich. Han er ikke hiemme, Monsiør.

Manden. I sagde jo nylig, at han var hiemme.

Henrich. Kan nok være, Monsiør, men saa har jeg fortalt mig. Manden gaaer bort.

Henrich sagte. Seer I vel til den Snydere; du skal nok see, at Vormester staaer paa Pinde for dig. Til Advocaterne. Nu skal jeg strax melde Dem an.

Advocat. See ikkun til den Dreng, hvor vel han allerede veed at snoe sig i sin Bestilling. Hold nu gode Miner, Monfrere, vi ere de, som skal giøre Begyndelse til at plage denne gode Kandestøber. Vore Kammerater skal fuldføre Historien. Men see, der kommer han.

Andet Optrin.

Bremenfeld. To Advocater. Henrich. Siden en Kielling.

1. Advocat. Vi ønsker af inderste Hiertens Grund Velbaarne Hr. Bormester Lykke til denne høie Værdighed udi vor Stad, og haaber, at han i Mildhed, Forsigtighed og Aarvaagenhed ikke skal give nogen af sine Formænd efter, saasom Hans Velbaarenhed har banet sig Veien til dette høie Embede, ikke ved Rigdom, Slægt eller Venner, men allene ved sine bekiendte store Dyder, Lærdom og Erfarenhed udi Stats=Sager.

Bremenfeld. Tres humble Servitør.

2. Advocat. Især glæder vi os over, at have faaet saadan Øvrighed, der ikke allene har fast guddommelig Forstand.....

Bremenfeld. Jeg takker Gud.

2. Advocat. Men som har Navn for at være venlig mod alle, og giøre til sin største Fornøielse, at høre Folkes Klagemaal, og hielpe dem tilrette; thi jeg kan sige, at jeg var nær daaned af Glæde, da jeg først hørte de Tidender, at Valget var falden paa Hr. Bormester von Bremen.

Henrich. I skal sige von Bremenfeld, Messiørs.

2. Advocat. Jeg beder underdanig om Forladelse, ieg vilde sige: Bormester von Bremenfeld. Nu er vi i Dag hidkommen, først for at aflægge vor underdanige Lyk=ønskning, dernæst at raadføre os med Hans Velbaarenhed udi en Tvistighed, som har reiset sig imellem vore Principaler, hvilken Tvistighed vi havde begge besluttet at lade dømmes udi vid Lands Lov og Ret, men vi har betænkt os siden, og for at undgaae den Tidsspilde, og de Omkost-

ninger, som fødes af Rettergang, at underkaste os Hr. Bormesters Sigelse. Hvorved vi lover at lade det blive.

Bremenfeld sætter sig ned og lader de andre staae.

1. Advocat. Begge vore Principaler ere Naboer, men der er et flydende Vand, som skiller deres Jorde fra hinanden. Nu er hændet sig for 3 Aar siden, at Vandet har løst et stort Stykke Jord fra min Principals Grund, ogført det hen til min Contraparts Agre. Skal han nu beholde det? Heder det ikke: nemo alterius damno debet locupletari.[1]) Her vil jo hans Principal berige sig med min Principals Skade, hvilket strider aperte mod æquitatem naturalem.[2]) Er dette ikke saa, Hr. Bormester?

Bremenfeld. Jo, det er jo ubilligt, at begiere saadant; I har Ret, Monsieur.

2. Advocat. Men Justinianus[3]) siger jo udtrykkelig libro secundo Institutionum titulo primo de Alluvione....[4])

Bremenfeld. Hvad Pokker bryder mig, hvad Justinianus eller Alexander Magnus siger, som levede maaskee nogle tusinde Aar, førend Hamborg blev bygt? hvor kan de dømme i Sager, som ikke var til i deres Tid?

2. Advocat. Jeg haaber dog ikke, at Eders Velbaarenhed forkaster de Love, som hele Tydskland har underkastet sig.

Bremenfeld. Det var ikke saa, jeg meente, I forstod mig ikke ret, jeg vilde kun sige..... Han hoster imellem. Vær saa god at sige videre frem Eders Paastand.

2. Advocat. Saadanne er Justiniani Ord: quod per alluvionem agro tuo flumen adjecit, jure gentium tibi adquiritur.

Bremenfeld. Hr. Advocat! I taler saa forbandet hastig, siig mig det meer tydelig.

Advocaten repeterer det samme langsom.

Bremenfeld. Ei, Monsieur, I har en forbandet gal

---

[1]) ɔ: Ingen bør beriges ved den Andens Skade.

[2]) ɔ: naturlig Billighed.

[3]) En romersk Keiser, som samlede de romerske Love, som endnu tildels gjælde i Tydskland.

[4]) ɔ: i første Bog af Institutionerne, i første Kapitel om Tilskylling.

Udtale i det latinske Sprog, tael Jert Moersmaal, det kommer J bedre af med; jeg siger det ikke derfor, at jeg er en Hader af Latin; thi jeg sidder undertiden hele Timer, og taler Latin med min Tiener. Er det ikke sandt, Henrich.

Henrich. Det er forunderligt at høre Herren tale Latin; thi jeg kan sværge paa, at Taarene staaer mig i Øinene, naar jeg tænker derpaa. Det er ligesom J hører Ærter koge i en Gryde, saa hastig løbe Ordene ham ud af Munden. Fanden kan ikke begribe, hvordan et Menneske kan tale saa expedit. Men hvad giør ikke den lange Øvelse?

2. Advocat. Justiniani Ord, Velbaarne Herr Bormester! er saaledes: Hvad som en Flod river fra en andens Ager, og kaster til din, det bliver dit.

Bremenfeld. Ja Justinianus har saa vidt ret, thi det var en brav Mand. Jeg har alt for stor Respect for ham, at jeg skulde underkiende hans Domme.

1. Advocat. Men, Herr Bormester, min Contrapart læser Loven, ligesom Fanden læser Bibelen. Han glemmer det, som følger strar paa: per alluvionem autem videtur id adjici, quod ita paulatim adjicitur, ut intelligi non possit, quantum quoquo temporis momento adjicitur.

Bremenfeld. Messieurs! om Forladelse, jeg maa op paa Raadhuset: nu slog Klokken halvgaaen fem. Henrich! see du til, at du kanst forlige Sagen med dem i Gangen.

1. Advocat. Ach! Herr Bormester, sig os da med eet Ord hans Mening.

Bremenfeld. Messieurs! J har Ret begge to, hver paa sin Maade.

2. Advocat. Hvorledes kan vi have Ret begge to? Jeg mener, at naar jeg har Ret, saa har min Contrapart Uret. Justiniani Lov er udtrykkelig for mig.

Bremenfeld. Forlader mig, jeg maa strar op paa Raadhuset.

1. Advocat holdende paa Bormesteren. Jeg har jo beviset, at Justiniani Ord er for mig.

Bremenfeld. Ja det er sandt, Justinianus er for

Jer begge, hvorfor Diævelen forliger J da ikke Sagen? J kiender ikke Justinianus saa vel, som jeg; naar han hænger Kaaben paa begge Sider, saa er det ligesaa meget, som han vilde sige disse Ord: Gaaer hen, J Skabhalse, og forliger Sagen!

2. Advocat. Herr Vormester! for at begribe Lovgiverens Mening ret, maa man jo conferere en Artikel med en anden; staaer der ikke i næstfølgende Paragrapho: quod si vis fluminis de tuo prædio —

Bremenfeld. Ej slipper mig, J Ting-Stude! J hører jo, at jeg skal paa Raadhuset.

1. Advocat. Ei, Herr Vormester; et Øieblik! lad os nu høre, hvad Hugo Grotius siger.

Bremenfeld. Jeg gir baade Jer og Hugo Grotius Døden og Diævelen; hvad har jeg med Hugo Grotius at bestille? han var en Armenianer,[1]) hvad kommer os de Love ved, som Folk giør, Fanden i Vold hen i Armenien. Henrich! driv dem strax paa Dør. De gaae ud.

Henrich klamres ude i Gangen, og kommer ind paa sit Hoved, efterfulgt af en Kielling, som maa være en forklæd Mandsperson.

Kiellingen tar Vormesteren for Brystet, raabende: Ach er det Øvrighed, som gir saadanne forbandede Love ud, at en Mand maa have to Koner? mener J vel, at Guds Straf er ikke over Jer!

Bremenfeld. Er du gal, Kielling, hvem Pokker har tænkt paa saadant?

Kiellingen. Hei, hei, hei, jeg skal ikke gaae bort, før jeg seer dit Hierte-Blod.

Bremenfeld. A...... hielp. Henrich! Peiter!

Peiter kommer ind, og trækker Kiellingen ud. Henrich, som var krøbet i Skiul, hielper endelig til med.

Tredie Optrin.

Bremenfeld. Henrich. Siden to Borgere og en Lakei.

---

[1]) Den berømte hollandske Retslærde Hugo Grotius hørte til en Religionssekt, som efter Stifteren kaldtes Arminianere; men H. von B. antager ham for en Armenier fra Armenien i Asien.

Bremenfeld. Henrich! du skal faae en Ulykke, om du indlader Kiellinger eller Advocater oftere, thi hver af dem dræber mig paa sin Maade. Dersom der kommer andre, og vil tale med mig, skal du sige dem, at de maa tage sig vare for, ikke at tale Latin, saasom jeg for en vis Aarsag har forsvoret det.

Henrich. Jeg har ogsaa forsvoret det for samme Aarsag.

Bremenfeld. Du kanst sige, at jeg taler ikke uden Græsk. Der bankes igien.

Henrich gaaer til Døren, og kommer ind med en stor Pakke Papiir.

Henrich. Her er en Heb Papiir fra Syndicus, som Vormesteren skulde giennemsee og give sine Betænkende over.

Vormesteren sætter sig ned ved et Bord, og rager udi Papiirerne.

Bremenfeld. Det er ikke saa let at være Vormester, som jeg tænkte, Henrich! Jeg har faaet her nogle Sager at giennemsee, som Fanden selv ikke kan hitte Rede udi. Begynder at skrive, reiser sig op, og tørrer Sveden af sig, sætter sig ned igien, og stryger ud, hvad han har skrevet tilforn. Henrich!

Henrich. Herr Vormester!

Bremenfeld. Hvad er det for Allarm, du giør? kan du ikke staae stille?

Henrich. Jeg rører mig ikke af Steden, Herr Vormester.

Bremenfeld. Han reiser sig op igien, tørrer Sveden af sig, som tilforn, og kaster sin Peruqve paa Gulvet, paa det han desbedre kan meditere med blottet Hoved. Spadserer over Peruqven, og spænder den til Side, sætter sig ned at skrive igien; raaber: Henrich!

Henrich. Herr Vormester!

Bremenfeld. Du skal faae en Ulykke, staaer du ikke stille! det er anden Gang, du har forstyrret mine Concepter.

Henrich. Jeg giorde, min Troe, ikke andet, end jeg stak min Skiorte ind, og maalede paa mine Been, hvormeget min Liberie-Kiole var for lang.

Bremenfeld reiser sig op igien, banker paa sin Hierne med Haanden for at faae Concepter. Henrich!

Henrich. Herr Bormester!

Bremerfeld. Gak ud, og sig til de Kiellinger, som raaber paa Gaden med Østers, at de maae ikke raabe i denne Gade, hvor jeg boer; thi det forstyrrer mig i mine politiske Forretninger.

Henrich raaber ved Dørren disse Ord tre Gange: Hør I Østers-Kiellinger! I Carnalier! I Caronier! I uforskammede Tasker! I Ægtemænds-Horer! er der ingen Skam i Jer, at I tør raabe saadan udi Bormesterens Gade, og forstyrre ham i hans Forretninger?

Bremenfeld. Henrich!

Henrich. Hr. Bormester!

Bremenfeld. Hold op igien, dit Beest!

Henrich. Det giør og ingen Gode, at jeg raaber mere, thi Byen er fuld af saadanne Folk, saasnart een er gaaen forbi, kommer en anden strax i Steden; thi dersom . . . . .

Bremenfeld. Ingen Snak meer, staa still og hold Munden.

Sætter sig ned, og stryger ud, hvad han har skrevet igien, skriver paa ny, reiser sig op, og stamper af Vrede paa Gulvet, raaber: Henrich!

Henrich. Her Bormester!

Bremenfeld. Jeg var tilfreds, det Bormesterskab var Fanden i Vold. Vil Du være Bormester i min Sted?

Henrich. Skam, der giør! sagte. Og ligesaa faae den, der det begierer.

Bremenfeld vil sætte sig ned at skrive igien, men sætter sig feil i Tanker og falder paa Gulvet, raaber: Henrich!

Henrich. Hr. Bormester!

Bremenfeld. Jeg ligger paa Gulvet.

Henrich. Jeg seer det nok.

Bremenfeld. Hid og hjælp mig op igien.

Henrich. Bormester har jo sagt, at jeg ikke maa røre mig af Stedet.

Bremenfeld. Det er en forbandet Dreng. Reiser sig selv op igien. Banker der ikke paa Døren?

Henrich. Jo! — Hvem vil I tale med?

En Borger. Jeg er Oldermand for Hattemagerne, jeg har noget at klage for Vormester.

Henrich. Her er Oldermanden for Hattemagerne med nogle Besværinger.

Bremenfeld. Ei! jeg kan ikke have mere end een Ting i Hovedet paa eengang; spørg ham, hvad det er.

Borgeren. Det er for vidtløftigt. Jeg maa tale med Vormester selv; det kan være giort paa en Time; thi mine Klagemaal bestaaer kun i tyve Punkter.

Henrich. Han siger, han maa tale med Vormester selv; thi hans Punkter bestaaer kun i tyve Klagemaal.

Bremenfeld. Ach! Gud bedre mig arme Mand! Jeg er ganske fortumlet i mit Hoved allerede. Lad ham komme ind.

Borgeren. Ach! Herr Vormester, jeg fattig Mand har liidt stor Uret, som Vormester nu strax skal begribe, naar han faaer det at høre.

Bremenfeld. I maa forfatte det skriftlig.

Borgeren. Her har jeg forfattet det paa fire Ark.

Bremenfeld. Henrich! der banker igien.

Henrich. Hvem vil I tale med?

En anden Borger. Jeg har noget at klage for Vormester mod Oldermanden for Hattemagerne.

Bremenfeld. Hvem var det, Henrich!

Henrich. Det er denne Mands Contrapart.

Bremenfeld. Lad ham flye Dig sit Indgivende. Bliver kun begge I gode Mænd i Forstuen saalænge. Henrich!

Henrich. Ja Herre!

Bremenfeld. Kan Du ikke hjelpe mig noget til rette; jeg veed ikke, hvilket jeg skal giøre først. Læs op for mig Hattemagerens Paastand.

Henrich læser det op, som følger:

Velbaarne, Høilærde,
Strenge, faste Hr. Borgemester!

Af denne herlige Byes lovlige Borgerskabs anseelige Laug fremstiller sig, som en Førstegrøde, jeg underskrevne N. N., uværdig Oldermand for det anseelige Hattemager-Laug, og næst forhen aflagt saa ærbødig som kiærlig Gratulation over at see en saa værdig og høi oplyst Mand ophøiet til en saa høi Høihed, andrager i dybeste Ydmyghed en af de største, farligste og vederstyggeligste Misbruge, som de vanartige Tider, og mere vanartige Mennesker, haveført i Brug i denne Stad, i Haab, at Eders Herlighed derpaa vil raade Bod. Sagen er denne, at Kræmmerne her i Staden bær aldeles ingen Frygt eller Undseelse for offentlig at sælge og falholde hele Stykker af det Slags Klæde, som de lade væve af Castor, ja falde og til den gruelige Dumdristighed, at de deraf lade væve Strømper, da det dog er bekjendt, at Beverhaar hører allene vor Profession til, hvorudover vi arme Hattemagere ikke med Penge kan opveie de til vor Nærings Fortsættelse behøvende Haar, saa godt Folk derover komme i saadan Vane, at faa nu mere vil give 10 a 20 Rd. for en Hat, vores Haandværk til ubodelig Skade paa Reputation og Indkomme. Naar det nu maatte behage min Hr. Bormester at overveie efterfølgende 24 vigtige Aarsager og Raisons, hvorefter vi Hattemagere formodentlig formeene os allene at være berettigede til Arbeide af Castor, nemlig: 1) at det af Alders Tid har været en almindelig Skik og Lands Brug, ei allene her, men over hele Verden, at bære Castor-Hatte, som med mangfoldige Citationer af Historien, som og lovlig derover førte Tings-Vidne, kan bevises, først: Af Historien . . . . .

Bremenfeld. Spring over Historien.

Henrich. Dernæst: Af Tings-Vidner, at Adrian Nilsen gammel 79 Aar, kan erindre sig, sin Faders Oldefader har sagt . . . . .

Bremenfeld. Spring ogsaa over, hvad han har sagt.

Henrich. 2) At det er en umaadelig Overdaadighed, at bruge saa kostbart Haar til Strømper og Klæder, som strider imod al god Orden og Skik, besynderlig siden der

hidføres saa mange kostbare fine Klæder fra Engeland, Frankerig og Holland, at man vel derved kunde lade sig nøie, uden at falde en ærlig Mand i sin Næring ....

Bremenfeld. Nok, nok, Henrich! Jeg begriber, at Oldermanden har Ret.

Henrich. Men jeg har hørt, at en Øvrighed altid maa høre begge Parterne, förend han fælder Dom; skal jeg derfor ikke ogsaa læse Contrapartens Svar?

Bremenfeld. Ja nok.

Han tiyer hom efterfølgende Contrapartens Besværing.

Henrich læser. Høibaarne Excellents,

Høi oplyste og høist politiske
Herr Borgemester!

Saa høit som Eders Forstand stiger over andres, saa høit gaaer min Glæde over andres, nu jeg har hørt, at I er bleven Bormester; men det jeg kommer for, er, for Hattemagerne giør mig Fortræd, og vil ikke, jeg maa sælge Stoffe og Strømper af Castor. Jeg forstaaer nok, hvad de vil: de vil have Handelen paa Castor allene, og at man skal ikke bruge Castor til andet end til Hatte; men de forstaaer det intet. Det er taabeligt, at bære en Castorshat; den gaaer man med under Armen, den hverken varmer eller nytter, og en Straahat var af samme Nytte. Castor-Strømper og Klæder derimod er baade varme og bløde, og havde Hr. Bormester kun forsøgt det, som med Tiden kan skee, skulde I bekiende det selv.

Bremenfeld. Holdt op, det er nok, denne har jo Ret ogsaa.

Henrich. Men jeg veed jo, at de kan ikke have Ret begge.

Bremenfeldt. Hvem har da Ret?

Henrich. Det maa Vor Herre og Borgemester vide.

Bremenfeld reiser sig op, og spadserer. Dette er noget forbandet Tøi. Henrich! kan dit dumme Beest ikke sige mig, hvem der har Ret? Hvorfor skal jeg give din Hund Kost og Løn! Derpaa følger Allarm i Gangen, og han spørger: Hvad er det for Allarm i Gangen?

Henrich. De to Borgere er i Haar sammen.

Bremenfeld. Gak ud, og bed dem have Respect for Vormesterens Huus.

Henrich. Det er bedst, Herre, de slaaes, saa maaskee de blir des snarere gode Venner igien. Hillemænd! jeg troer, de vil bryde ind; hør, hvor de trommer paa Døren.

Bremenfeld kryber under Bordet, og skiuler sig.

Henrich. Hvem banker?

En Lakei. Jeg er fra en fremmed Resident;[1]) min Herre har noget at tale med Vormester, som er vigtigt.

Henrich. Hvor Pokker blev der af Vormester? Mon Fanden tog Vormesteren? Hr. Vormester!

Bremenfeld under Bordet, ganske sagte. Henrich, hvem var det?

Henrich. En fremmed Præsident vil tale med Herren.

Bremenfeld. Bed ham komme igien om en halv Time, og siig, at der er to Hattemagere hos mig, som jeg maa expedere. Henrich! bed ogsaa Borgerne gaae bort til i Morgen. Ach! Gud bedre mig arme Mand! jeg er saa fortumlet i mit Hoved, at jeg veed ikke selv, hvad jeg siger eller giør. Kan du ikke hielpe mig noget tilrette, Henrich?

Henrich. Jeg veed ikke andre Raad for Herr Vormester, end at han hænger sig op.

Bremenfeld. Gak ud, og hent mig den politiske Stokfisk, som ligger paa Daglig-Stue-Bordet, det er en tydsk Bog i hvidt Bind; maaskee jeg kan finde derudi, hvorledes jeg skal tage imod fremmede Præsidenter.

Henrich. Vil Vormester have Sennep og Smør dertil?

Bremenfeld. Nei, det er en Bog i hvidt Bind.

Medens Henrich er ude, gaaer Vormesteren, og river i Tanker Hattemagerens Document i Stykker.

Henrich. Her er Bogen. Men hvad er det, Herren river i Stykker? det er, min Troe, Oldermandens Klagemaal.

Bremenfeld. Ach! jeg giorde det i Tanker. Han tager Bogen og kaster mod Gulvet. Jeg troer, Henrich, det er bedst, at jeg hænger mig, efter dit Raad. Der bankes.

---

[1]) Gesandt.

Henrich. Hei saa! nu banker det igien. Gaaer ud, kommer ind igien grædende. Ach! Herr Vormester! hielp, Herr Vormester!

Bremenfeld. Hvad er paa Færde?

Henrich. Der er et heelt Regiment Matroser udenfor Døren, som raaber: faaer vi ikke Ret, da skal vi slaae alle Vormesters Vinduer ind. En af dem slog mig med en Steen udi Ryggen: au—au—au.

Borgemesteren kryber under Bordet igien.

Bremenfeld. Henrich! bed Fru Vormesters komme ud, at holde Styr paa dem, maaskee de har Respect for Fruentimmeret.

Henrich. Jo, jo, I skal nok see, at Baadsmænd har Respect for Fruentimmeret; kommer hun ud, saa maaskee de tar hende med Vold, og det sidste bliv da værre end det første.

Bremenfeld. Ei! det er jo en gammel Kone.

Henrich. Matroser ere ikke saa delicate,[1]) jeg vovede ikke min Kone paa det samme. Der banker det igien; skal jeg lukke op?

Bremenfeld. Nei, jeg er bange, det er Baadsfolket. Ach! gid jeg var i Graven. Henrich, spring hen til Døren, at høre, hvo det er.

Henrich. See her! De gaaer, min Troe, lige ind, det er to Raadsherrer.

Fjerde Optrin.

Abrahams. Sanderus. Herman. Henrich.

Abrahams. Er Vormester ikke hiemme?

Henrich. Jo han sidder vist under Bordet.

Sanderus. Hvad! sidder Han under Bordet, Herr Vormester?

Bremenfeld. Ach! I gode Herrer, jeg har jo aldrig søgt om at blive Vormester; hvorfor har I bragt mig i denne Ulykke?

---

[1]) o: kræsne.

Abrahams. Han har jo engang taget derimod; kom kun frem, Herr Vormester; vi ere hidkomne for at forestille Ham den store Feil, han har begaaet imod den fremmede Minister, som han saa haanlig har viset bort, hvorover Staden kan komme i Fortræd: Vi tænkte, Herr Vormester bedre forstod Jus publicum og Ceremonialier.

Bremenfeld. Ah! I gode Herrer! I kan jo sætte mig af, saa blir jeg reddet fra denne Byrde, som jeg er for svag til at bære, og den fremmede Minister faaer Satisfaction tillige.

Sanderus. Det være langt fra, Hr. Vormester, at vi skulde sætte ham af; han maa følge os strax til Raadhuset, for at overlægge med Syndico, hvorledes denne Forseelse kan godtgiøres.

Bremenfeld. Jeg gaaer ikke til Raadhuset, om man trækkede mig end efter Haaret, jeg vil ikke være Vormester, jeg har og ikke søgt om at være det; I maae heller tage Livet af mig; jeg er Kandestøber med Gud og Æren, jeg vil og døe Kandestøber.

Sanderus. Vil I da firere det hele Raad? Hør Monfrere! tog han ikke mod Vormesterskabet?

Abrahams. Jo vist, det er jo noget, som vi allerede har rapporteret.

Sanderus. Vi skal nok faae Raad dertil; det hele Senat lar sig ikke saaledes prostituere. De gaae.

Femte Optrin.

Herman von Bremenfeld. Henrich.

Herman. Henrich!

Henrich. Herr Vormester!

Herman. Hvad mener du vel, disse Raadsherrer vil giøre ved mig?

Henrich. Jeg veed det ikke, Herre, de vare meget vrede, det saae jeg nok; mig undredes, at de turde bruge saadan en viis Mund i Vormesters Stue; havde jeg været Vormester, jeg havde, min Troe, paa en god Maade sagt

dem: Holder Jer Snude til, J Skab-Halse, J skal stikke Fingeren paa Gulvet, og lugte, hvad Huus J er udi.

Herman. Gid du var Vormester, Henrich! gid du var Vormester! ah! ah! ah!

Henrich. Om jeg maatte falde ind udi Herrens Forretninger, saa vilde jeg ydmygst bede om een Ting; nemlig: at jeg maatte kalde mig von Henrich herefter.

Herman. Ei! din uforskammede Knegt! er det nu Tid at komme med saadan Snak? nu du seer, at jeg er omspændt med lutter Ulykker og fortrædelige Forretninger.

Henrich. Jeg giør det parol ikke af nogen Ærgierrighed, men allene for at have nogen Respect i Huset af mine Medtienere, besynderlig af Anneke, som.....

Herman. Hvis du ikke holder din Mund, skal jeg træde dit Halsbeen i Stykker. Henrich!

Henrich. Hr. Vormester!

Herman. Kan du ikke hielpe mig noget tilrette, din dumme Hund? See der! giør mine Sager klar for mig, eller du skal faae en Ulykke.

Henrich. Det er dog underligt, at Herren vil begiere saadant af mig; han, som er saadan klog Mand, og allene for sin Viisdom er bleven udvalgt til dette høie Embede.

Herman. Vil du firere mig oven i Kiøbet?

Tar Stolen og vil slaae ham med. Henrich løber ud.

Sjette Optrin.

Herman von Bremenfeld allene.

Sætter sig ned med Hænderne under Kinden og grunder længe. Springer op af Alteration, spørger:

Bankede det ikke?

Gaaer sagte hen til Døren, men seer ingen. Sætter sig ned at grunde igien, falder i Graad, og tørrer Øinene med Papirerne, af Alteration igien springer op, som udi Raserie, og raaber:

En heel Byldt Forestillinger af Syndicus! Hattemagernes Oldermand; Oldermandens Contrapart; Klagemaal i tyve Punkter! Oprør af Matroser! fremmed Præsident! Tiltale af Raadet! Trudsler! Mon her intet Reeb er ved Haanden?

jo jeg troer vist, at der er et bag Kakkelovnen. Tar Rebet og laver det til. Det er spaaet mig, at jeg ved mine politiske Studia skal ophøies. Den Spaadom blir sand, om Rebet ellers vil holde. Lad saa Raadet komme med alle deres Trudsler, jeg blæser af dem, naar jeg er død. Een Ting vilde jeg dog ønske, nemlig at see Autor til den politiske Stokfisk hænge ved Siden af mig med sexten Stats-Cabinetter[1]) og politiske Nachtisker om Halsen. Tar Bogen af Bordet, og river den i Stykker. Du Canaille skal aldrig forføre nogen ærlig Kandestøber meer! saa! det er dog en liden Trøst, før jeg døer. Nu maa jeg lede efter en Krog at hænge mig paa. Det blir besynderlig mærkværdigt at sige efter min Død: Hvilken Vormester i Hamborg var meer aarvaagen end Herman von Bremenfeld, der udi sit hele Vormesterskab ikke sov et Øjeblik.

Syvende Optrin.

Antonius. Herman.

Antonius. Hei! hei! hvad Pokker bestiller I!

Herman. Jeg har ikke i Sinde at bestille noget; men for at undgaae Bestilling, vil jeg hænge mig. Vil I giøre Compagnie med, skal det være mig en Fornøielse.

Antonius. Nei, min Troe, vil jeg ikke; men hvad bringer Jer til saadant fortvivlet Forsæt?

Herman. Hør, Antoni, det giør ingen Gode, at I taler derom; jeg skal hænges; skeer det ikke i Dag, saa skeer det i Morgen; jeg vil kun bede, før jeg døer, at I formelder min Respect til Fru Vormesters og Frøkenen, og befaler dem at giøre mig saadan Gravskrift:

Stat stille Vandrings-Mand!
Her hænger Vormester von
Bremenfeld,
Som i sit hele
Vormesterskabs Tid intet
Minut sov.
Gak du bort og giør ligesaa.

---

[1]) En paa den Tid yndet Titel paa statistiske Værker.

I veed maaskee ikke, kiære Antoni, at jeg er bleven Bormester, at jeg har faaet et Embede, hvorudi jeg veed ikke, hvad hvidt eller sort er, og hvortil jeg finder mig ganske udygtig; thi jeg har mærket af adskillige Fortrædeligheder, som allerede har mødt mig, at der er stor Forskiel paa at være Øvrighed, og at raisonnere om Øvrighed.

Antoni. Ha ha ha ha ha ha!

Herman. Belee mig ikke, Antoni! I har Synd deraf.

Antonius. Ha ha ha! nu mærker jeg, hvor det hænger sammen; jeg var nylig paa et Vertshuus, hvor jeg hørte Folk sprække af Latter over en Comoedie, som man havde spillet Herman von Bremen, i det at nogle unge Mennesker havde bildet ham ind, at han var bleven Bormester, for at see, hvorledes han kunde skikke sig derudi; det giorde mig hiertelig ondt, da jeg hørte saadant; gik derfor strax hid, for at advare Jer derom.

Herman. Ach! er jeg da ikke Bormester?

Antonius. Nei, det er puur opspunden Tøi, for at vænne Jer af med Jer Galskab, at raisonnere over høie Ting, som I ikke forstaaer.

Herman. Ah! er det ei heller sandt om den fremmede Præsident?

Antonius. Nei vist ikke.

Herman. Ei heller om Hattemagernes Oldermand?

Antonius. Det er altsammen opspundet.

Herman. Ei heller om Matroserne?

Antonius. Nei, nei.

Herman. Gid Fanden hænge sig da! Geske! Engelke! Peiter! Henrich! herud allesammen.

Ottende Optrin.

Herman. Antonius. Geske. Engelke.
Peiter. Henrich.

Herman. Min hierte Kone! gaa hen til dit Arbeid igien; vort Bormesterskab er alt til Ende.

Geske. Til Ende?

Herman. Ja, ja, det er til Ende; nogle Skalke har rottet sig sammen for at fixere os.

Geske. Fixere os! da skal de faae en Ulykke, som har fixeret os, og du med.

Hun giver ham Ørefigen. — Herman prygler hende dygtig.

Geske. Ah! min hierte Mand! slaae mig ikke meer, ah! min hierte Mand! holdt op!

Herman. Du skal vide, Kone, at jeg er ikke Politicus længer, og derfor ikke tæller meer til tyve, naar jeg faaer Ørefigen. Jeg agter at føre et andet Levnet herefter, kaste mine Bøger paa Ilden, og tage allene vare paa mit Handværk herefter. Jeg varer ogsaa ad eengang for alle, at dersom jeg seer, nogen af Jer læser i en politisk Bog, eller bringer nogen i mit Huus, da skal det bekomme dem ilde.

Henrich. Jeg for min Part har ingen Fare derfor, Herr Bormester, thi jeg kan hverken læse eller skrive.

Herman. Lad kun den første Stavelse være ude, og kald mig slet og ret Mester, som tilforn; thi jeg er Kandestøber, og vil døe Kandestøber. Hør, Monsieur Antoni: Jeg veed, at I har havt Godhed for min Datter. Mine forrige Capricer har hindret Jer Kiærlighed. Nu har I baade hendes Faders og Moders Samtykke, saa at, hvis I er ved samme Sind og Forsæt, er al Hinder ophævet.

Antonius. Ja jeg blir ved mit Forsæt, og beder, at hun maa blive min Hustrue.

Herman. Gir du dit Samtykke dertil ogsaa, Geske?

Henrich. Ach! det er ikke at spørge om, Fru Bormesters har altid været for det Partie.

Geske. Hold Munden, din Giek; jeg kan nok svare selv. Jeg har, min hierte Mand! givet mit Samtykke dertil for tre Aar siden.

Herman. Jeg vil ikke spørge dig, Engelke! jeg veed, du er saa forlibt i ham, som en Rotte i en Ost; er det ikke sandt?

Henrich. Svar, Frøiken!

Herman. Vidste jeg, at du gav disse Titler af Malice, skulde det bekomme dig ilde.

Henrich. Nei, min Troe, giør jeg ikke, Mester; men man kan ikke saa hastig komme af Vanen igien.

Herman. Gir I To da hinanden Hænder! Saa! Nu er det godt, i Morgen skal vi holde Bryllup. Henrich!

Henrich. Hr. Bormester! Om Forladelse, ja Mester!

Herman. Du skal brænde mig op alle mine politiske Bøger; thi jeg kan ikke see det for mine Øine meer, som har bragt mig i slige Griller.

Vi Øvrighed med Munden slaae,
Kan dog selv intet giøre;
Eet er: et Søkort at forstaae,
Et andet: Skib at føre.
Af en politisk Bog man kan
Vel lære raisonnere;
Men til at forestaae et Land
Udfordres andet mere.
Af hvad, som mig i Dag er sked,
Hver Haandværksmand kan lære,
At den, der retter Øvrighed,
Just selv den ei kan være;
Thi naar en Kandestøber til
Bormesters Embed løber,
Er, som naar Statsmand blive vil
I Hast en Kandestøber.

Barselstuen.

Comoedie i fem Optog.

Personerne.

Barselqvinden.
Corsitz, hendes Mand.
Jeronimus, en Borger.
Troels, Corsitz's Tiener.
Gotthard, Cantor.
Første Pige, } hos Corsitz.
Anden Pige, }
Ammen.
To Damer.
Anne Kandestøbers.
Ingeborg Blytækkers.
Arianke Bogtrykkers.
Else Skolemesters.
Dorthe Knapmagers.
Øllegaard Sværdfegers.
Engelche Hattemagers.
Stine Isenkræmmers.
Gedske Klokkers.
En Frue.
Christopher, hendes Tiener.
Anne Signekielling.
Mester Bonifacius, Barbeer.
Tvende Koner.
En Mammeselle.
En Doctor.
En Officeer.
En anden Officeer.
Jens Olsen.
Christopher Eisenfresser.
Leonard, Gotthards Ven.
Gunild.
Oldfux som Chiromaniticus.
En Poet.
To Advocater.
Claus.
En fremmed Pige.

(Scenen er i Kiøbenhavn.)

Første Optog.

Første Optrin.

Troels

tar op et Stykke smalt Papiir, men saa langt, som det hele Theatrum, hvoraf han opregner:

Maren Hansdatter, Barbara Peder Nielsens, Abelone Hans Hansens, Christine Erich Erichsens, Engelche Jens Hattemagers, Lutze Frands Bundtmagers, Wibeche Peder Guldbrandsens, Maren Christopher Skræders, Else David Skolemesters, Ellen Fru Cantors, Malene Fru Vagtmesters, Gedske Klokkers, Ane Peder Kandestøbers, Maren Jens Rodemesters, Ingeborg Morten Blytækkers, Dorthe Sl. Jochum Knapmagers, Stine Isenkræmmers, Mette Kvinde-Skræderske, Nille Mogens Andersens, Øllegaard Sverdfegers, Karen Uhrmagers, Maren Kvivsmeds, Divekke Posekigers rc. rc. rc. rc. rc. rc. Een dito, nok een dito, nok een dito, Summa Summa Summarum tre og halvfemsindstyve Koner findes paa denne Liste; i lige saa mange Huse har jeg maatt' løbe i disse Dage, for at lade Byen vide det store Mirakel, som er skeet, at vor Moder er bleven forløst med en ung Datter, et stort Mirakel, hvorfor hele Byen skal bringes i Harnisk, ligesom Fienden var udenfor Volden, og vilde løbe Storm. Jeg vilde obligere mig til at giøre et halv Hundrede slige Børn om Aaret, større Mirakel er det ikke; men Folk er deri, som i alt andet. Skal man giftes, maa der ligesaa mange Folk komme sammen, for at æde og drikke op meer, end en stakkels Handværksmand kan fortiene i fire Aar igien; derfor har man i gamle Dage hittet paa den Mode, at den halve Bye skulde offre og give Brudegave; thi ellers maatte en stor Deel dandse lige fra Brylluppet til Slutteriet. Nu saasom Folk blir meer og meer fattige, saa blir de og meer og meer storagtige, og vil ingen Brudegave have, saa det er allene Tienestefolk, man offrer til i vore Dage, hvilket gaaer til paa saadan Maade: Man byder Folk til

Bryllup som Venner, man takker dem for den Ære og Venskab; det er smukt og høfligt nok, men, naar jeg nøie eftertænker det, hedder det saaledes: Saasom vor Stue- eller Kokkepige har besluttet at skille sig ved sin Mødom i Morgen Aften, og det samme ikke kan skee uden stor Allarm, uden vi æder, drikker og dandser Helsen bort, saa er vor tienstlig Begiering, at I ville giøre os den Ære at betale Omkostningerne og derforuden unde en Hyrekudsk en Dalers Penge eller to; hvorpaa de inviterede Folk svare: Vi takker for den store Høflighed, vi skal betale Omkostningerne, ønsker at være saa lykkelig, at tiene dem igien. Saaledes gaaer det til, naar Bryllup skal holdes, hvor, naar man i trende Timer har skraalet over Bordet paa Peders og Povels Skaal, som sidder hundrede Skridt fra hinanden, man skal dandse om Natten, indtil man af Støv og Mattighed bliver saa elendig, at man maa give Spillemanden Penge for at holde op igien, og gaae hjem, for at medicinere tre Dage derefter. Vil jeg begive mig fra Brylluper til Begravelser, da finder jeg ligesaa meget Galskab paa de sidste som ved de første: en stakkels Kone mister sin Mand, som, jeg sætter, efterlader hende nogle Skillinger, som hun ved Forsynlighed kan leve af. Fornuften siger, hun skal conservere dem, men Moden siger, hun skal give sin Mand en hæderlig Begravelse; det er at sige paa anden Danske, hun skal udstaffere det døde Legeme, betrække alle Vægge, Stole, Stuepiger, Kokkepiger, Ammer, Kudske, Heste (med Tiden skal vel Skjødehundene overtrækkes ogsaa), med eet Ord, hun skal gjøre saadan en hæderlig Begravelse, at hun har intet tilbage at føre et hæderligt Levnet med. Det er ikke nok, at hun mister sin Mand med sit Velfærd; Moden siger, at hun og skal ligge paa sin Seng i sex Uger, og høre de Ord sex Gange sex repeteres hver Time: Hendes Sorrig giør mig ondt, Madame! Saa at, endskiøndt hun, som en god Christen, har sat sig for at bære sin Sorg med Taalmodighed, saa tilstæder dog Moden hende ikke saadant. Det kommer mig for, ligesom En, der har faaet et Saar paa sin Haand, hvilket hun efter Moden maa lade sine bedste

Venner vide, at de vil giøre hende den Ære, een efter en anden at rive Plasteret af igien. Saa kommer da een efter en anden trippende, og, for at lade see deres Venskab, river Plasteret af Haanden, hvorfor man maa takke dem, ja give dem Thee og Caffee ovenikjøbet; men de skulde have Fanden, var jeg Enkekone. Men disse Barselstuer ere reent ravgalne: Her skal først et hundrede Mennesker gives tilkjende, som et stort Vidunder, at Hans Jansen eller Jespersen har giort det Mesterstykke ved sin Kone, som enhver Bonde paa Amager kan giøre ham efter, og skaffet hende enten ved sig selv, eller i det ringeste ved en anden, en Søn eller en Datter. til hvilket Under at see, de skal komme derhen, og tilligemed dræbe den syge Barselkone med Gratulationer og Snak, og hindre, at Patienten ikke skal blive saa hastig frisk, som hun ellers kunde blevet, hvis hun havde kunnet ligget i Roe...... Men hvem Pokker er det, der kommer saa løbende? Det er Christophersens Karl; hvad mon han vil?

Andet Optrin.

Claus. Troels.

Claus. Ach kiære Troels! verle mig en To-Skilling for to Eneste-Skillinger.

Troels. Hvad vil du med de Eneste-Skillinger.

Claus. Jeg vil give een for at komme op paa det runde Taarn[1]).

Troels. Er der noget at see?

Claus. Ja vist! der er saa stor Allarm i Aabenraa[2]), jeg kunde ikke komme frem for Folk og Vogne.

Troels. Ha! ha! ha!

Claus. Det er, min Troe, som jeg siger.

Troels. Jeg veed det nok, men hvad, meen' du, det er?

Claus. Jeg veed ikke, derfor vil jeg just op i Taarnet, at see hvad det er.

---

[1]) Herfor betaltes dengang virkelig til Klokkeren ved Kirken.

[2]) En Gade i Kjøbenhavn.

Troels. Du Nar! spar kuns denne Gang din Eneste-Skilling, det er ikke andet end en Barselstue hos os.

Claus. Ei! det er ikke muueligt! Kan der giøres saadan Allarm ved en lumpen Barselstue, besynderlig hos maadelig Standsfolk?

Troels. Maadelig Standsfolk! veedst du ikke, at gemeene Folk er allerprægtigst? See kun til Bryllupper! kommer man til en Skræders eller Skomagers Bryllup, bliver man imodtagen med Trompeter og Valdhorner, sat ved et Bord, saa langt som fra Kyndelmisse til Paaske, sigtet fuld af kostbare Retter. Kommer man til Folk af den anden Classe, som er høiere, faaer man kun Thee, Caffee og Complimenter..... Og til Folk af første Classe, faaer man undertiden ikke uden Brudevielsen at høre, og en Priis Tobak for Næsen. Jeg hører nok, Claus! at du kiender ikke Kiøbenhavn ret.

Claus. Det er sandt nok, som du siger, Troels! men mig synes, det er saa selsomt for din Husbond at giøre saadan Allarm, fordi hans Kone har faaet et Barn, besynderlig, efterdi han ei er vis paa, om han selv er, jeg tør ikke sige meer.....

Troels. Ei hvilken Snak! det er kun onde Mennesker, som breder saadant ud; han er jo en Mand, som ikke endnu er sine halvfierdsindstyve Aar, tilmed sværer baade Jordmoeren og Ammen, at Barnet har sin Faders Ansigt lige paa et Haar.

Claus. Just derfor troer jeg det ikke.

Troels. Der ligger ikke meget Lav paa, hvad saadan Slyngel siger; tog jeg Vidne paa din Mund, skulde du vist faae en Ulykke.

Claus. Du maa gierne føre Vidne paa min Mund, jeg vil altid tilstaae, hvad jeg har sagt; thi Jordemoer og Ammen sige altid, at Barnet er sin Faer ligt, endskiøndt man kan bevise, at Faderen var i Ostindien samme Tid, som Barnet blev giort. Men der kommer din Husbond. Adiøs. Gaaer.

Tredie Optrin.

Corfitz. Troels.

Corfitz. Troels, est du der? Jeg var glad, at jeg kom ud fra den Sværm; jeg er bleven saa bombarderet med Gratulationer, at jeg kan neppe staae paa mine Been; men Fanden er i den Knivsmeds Kone til at snakke.

Troels. Det er sandt, Husbond siger; jeg har, min Troe, mærket det samme; jeg havde nær kommet i Klammerie med hende forgangen for Husbonds Skyld.

Corfitz. Talede hun da om mig?

Troels. Nei aldeles ikke! nei det var noget ganske andet, vi talede; men jeg tog Husbonds Partie den Gang, som jeg altid pleier at giøre.

Corfitz. Hvad Fanden er det for Snak? Tog du mit Partie, saa maa hun jo endelig have snakket ilde om mig?

Troels. Nei, sagde jeg hende det paa, saa løi jeg; jeg har mare aldrig hørt hende tale ilde om Husbond; hun talede, sandt at sige, slet intet, hun sad kun og læste nogle Sententser i en gammel Bog.

Corfitz. Hvad var det for Sententser?

Troels. Jeg kan ikke erindre dem alle, men hun læste iblandt andet, at en gammel Mand, der tar en ung Kone, er ligesom En, der tar Musicantere i Tieneste, for at faae hele Byen til at dandse, da han dog ikke kan dandse selv. Husbond kan selv tænke, hvordan jeg blev tilmode, da jeg hørte det.

Corfitz. Hvad Fanden kom det dig ved? jeg troer, den Dreng er gal med sin Snak.

Troels. Nei! Husbond skal høre, hvad hun læste videre: ja han er ligesom de Træer, der bær ingen Frugt, men tiener kun til Skygge. Havde jeg da ikke Aarsag at ærgre mig paa Husbonds Vegne? Jeg kan sige, at det blev sort for mine Øine.

Corfitz. Du letfærdige Skielm! Hvad kommer det mig eller dig ved, hvad der staaer skrevet i en gammel Bog?

Troels. Nei! mig kommer det ikke ved.

Corfitz. Kommer det da mig ved?

Troels. Nei, ingen af os, Husbond! thi Bogen var over hundrede Aar gammel.

Corfitz. Hvorfor ærgrede du dig, naar du ingen Aarsag havde?

Troels. Jeg sagde jo ikke, at jeg ærgrede mig, men jeg kunde have Aarsag dertil. Jeg vilde sige Husbond noget.

Corfitz. Hvad vil du sige?

Troels. Ei! Husbond er saa curieus; Han vil vide alting.

Corfitz. Den Dreng giør mig vist nok gal i Hovedet; sagte Jeg veed ikke, enten det er af Ondskab eller Taabelighed, han taler saaledes. høit. Men har du mærket, at Gotthard Sanger har havt nogen Gang i mit Hus?

Troels. Hvorfor spørger Husbond derom? maaskee Husbond er bange, at han ikke selv er Far til.....

Corfitz. Ei svar mig til det, jeg spør dig om!

Troels. Maaskee Husbond frygter for, at Mutter har ladet sig....

Corfitz. Svar kun til mit Spørgsmaal, du Næsviis! jeg spørger kun, om du har fornummet....

Troels. Jeg har saamænd ikke seet ham her i Huset siden December Maaned; men hvorfor vil Husbond vide det? jeg troer ikke, at Mutter skulde ha' været saa gal, at lade sig....

Corfitz. Hvad er det for Sladder? Jeg troer, jeg troer ikke! der er jo ingen, som spør, hvad du troer eller ikke troer. Hvad Tid i December Maaned saae du ham her i Huset?

Troels. Mig synes, det var omtrent fiorten Dage for Juul. Men hvorfor studser Husbond saa derved? jeg skulde aldrig troe, at Fanden har redet Karlen, at han skulde have.....

Corfitz. Kommer nu din Slyngel med din Troe og med din Raisonnering igien!..... Du siger, det var fiorten Dage for Juul?

Troels. Ja det var, Husbond, og nu skriver vi vist den ottende October.

Corfitz. Hvem Fanden spør om, hvad vi skriver! det er en Diævels Dreng, han gjør mig gal med sin Snak. Fort herud!

Troels gaaer.

Fjerde Optrin.

Corfitz allene, tæller paa Fingerne.

December een, Januarius to, Februarius tre, Martius fire, April fem, Majus sex, Junius syv, Julius otte, Augustus ni, September ti; det er jo forbandet galt! tøv, lad see nok engang; Decemb. een, Jan. to, Febr. tre, Mart. fire, Maj. fem, Jun. sex, Sept. syv. Ja ja! det er dog kun syv Maaneder paa at regne, uden jeg har fortaalt mig. Tæller igien og faaer ti Maaneder. Hvordan Fanden jeg tæller, saa mærker jeg, at jeg er og bliver Hanrei. Slaaer sin Hat i Gulvet, som falder ned ved Lidserne, og er ganske bred hængende, naar han sætter den paa Hovedet. Hei saa! Der har jeg, min Troe, fuldkommen Confirmation[1]) af min Hat; faaer jeg kun fat paa den gode Sanger, skal jeg smøre ham saa, at han aldrig skal synge enten Discant eller Bass meer. Men mon jeg ikke falskelig kan mistænke en ærlig Mand? Nei! naar jeg overlægger det eene med det andet saa er det ikke rigtigt. Den forgiftige Maren Knivsmeds sad og stødte en anden Kone paa Armen, saa ofte hun hørte Barnet skrige, sagde derhos: Hør! det faaer, min Troe, Faerens Stemme, det er ligesom jeg hørte ham synge paa Orgelværket, allene ai Røsten er ikke saa stærk hos Barnet; hvortil den anden loe, og sagde: Madame! I er alt for satyrisk. Da jeg hørte det, var det ligesom En stak mig en Kniv i Hiertet. Min Mistanke blev bestyrked, da jeg siden gav Agt paa Barnet, og mærkede, at det allerede begyndte at vrikke med Hovedet, ligesom det vilde slaae Tacten. Endelig beseigler og stadfæster Troels alting ved det, han siger mig, at samme

[1]) o: Bekræftelse. Den flade, nedfaldne Hat sagdes at betegne en Hanrej.

Karl var her i Huset i min Fraværelse to Uger for Juul. Men hvad skal jeg giøre? Jeg faaer vel at have Taalmodighed, og betale Arbeidslønnen ovenikiøbet. Naar jeg regner efter, hvad dette Barsel allerede har kostet mig, saa reiser Haarene sig paa mit Hoved; dog Løn, som forskyldt; hvad havde jeg, som en Mand paa halvfierdsindstyve Aar, der at bestille? Men der kommer min Naboe Jeronimus.

Femte Optrin.

Jeronimus. Corfitz.

Jeronimus. God Morgen, kiære Naboe! Jeg ønsker megen Lykke med Hans unge Arving.

Corfitz. Tak, Naboe! for Hans Ønske; men har I ikke været i Barselstuen endnu?

Jeronimus. Nei! Jeg tør ikke komme der, jeg er bange for min Hat.[1])

Corfitz. Jeg var tilfreds, min Hat var Fanden i Vold; thi jeg blir bange nu, naar jeg hører tale om Hatte.

Jeronimus. Ha! ha! ha!

Corfitz. Belee mig ikke, kiære Naboe! I har Synd deraf; jeg bekiender, det var daarligt af mig, som en ældgammel Mand, at tage en ung Kone.

Jeronimus. Ja det er nu giort, nu er det for sildig at græde; men hvem har kiære Naboe mistænkt? Jeg har, min Troe, ikke giort Ham nogen Indpas.

Corfitz. Ach jeg maa lee! I er vel undskyldt, Naboe! Nei jeg er bange for en ung Sanger, som har havt Gang her i Huset.

Jeronimus. Ei! hvad vil det sige? Maaskee Jeres Kone er Elsker af Musiken, og derfor tilstæder saadan Musikant at komme i Huset; man seer jo mange Koner uden Fortænkelse giøre dette.

Corfitz. Ach Naboe! jeg er bange, at de Karle er

---

[1]) Naaer et Mandfolk kom ind i Barselstuen, havde Vaagekonen Ret til at tage hans Hat fra ham, og han skulde indløse den med Penge.

bedre Musekatte end Musikantere. Enten det er nu saa eller saa, saa siger dog Folk, at Barnet ligner samme Karl paa et Haar.

Jeronimus. Det maa være nogle Skarns Folk, som siger saadant.

Corfitz. Hvo der turde sige mig det i Øinene, den skulde faae en Ulykke for sin Umage; men jeg faaer det at vide af andre gode Venner, som hører det.

Jeronimus. De maa være Fanden ikke gode Venner, der bringer saadan Snak for Jer. Kom En til mig, og vilde fortælle mig i Fortrolighed, at den eller den havde kaldet mig Hanrei, da skulde han kun blive slet belønnet derfor.

Corfitz. Lad os ikke tale meer derom, der kommer Drengen.

Sjette Optrin.

Troels. Corfitz. Jeronimus.

Troels. Jeg skulde i Byen et Ærende; Mutter bad, at Fatter vilde have den Godhed, imidlertid at male disse Caffeebønner, thi her er ingen anden ved Haanden.

Corfitz. Ei paa Dør, du Flegel! Kanst du ikke see, at jeg har Fremmede hos mig.

Troels. Ach Fatter! Vær saa god, Monsieur Jeronimus er jo ikke fremmed.

Corfitz. Bort! siger jeg, nu har jeg andet i mit Hoved.

Troels. Fatter skal ikke bryde sit Hoved dermed, men allene sine Hænder.

Corfitz. Du skal faae en Ulykke, gaaer du ikke ud, du Næsviis!

Troels gaaer bort og kommer tilbage igien. Ach Fatter! vær saa god, jeg faaer, min Troe, ellers Utak.

Jeronimus. Fly mig Møllen, min Søn, og gak dit Ærende, jeg gider gierne malet Caffee.

Corfitz. Nei ellers Tak, Naboe! Skal nogen male, saa er jeg nærmest. Han maler og snakker tillige. Det er allerede det siette Pund Caffee, her er bleven fortæret i denne Barselstue, Haarene maae reise sig paa Hovedet, naar man tænker paa det, saavelsom andet; Kedlen er aldrig af Il-

den; thi en vil have Caffee, eu anden grøn Thee, en anden Thee de Bu, eller de bok, hvad Fanden det er, de kalder det, saa at dersom det varer længe, beholder jeg neppe saa mange Penge, at jeg kan kiøbe en Strikke for, om jeg vilde hænge mig selv. Jeg troer, ingen anden er Autor til denne Caffeedrikken, end Lucifer; thi den er værre at komme i med, end Brændeviin. Min Kone begynder alt paa den store Viis at klage sig ilde, førend hun faaer Caffee om Dagen. Jeg har mærket, Naboe! en synderlig Virkning hos disse brændte Bønner; jeg har seet mange Koner og Piger siddet saa stille og ærbar i Selskaber, ligesom de kunde være i en Kirke, men saasnart de har faaet dette brændte Diævelskab i Livet, begynder Mundene at løbe paa dem, som Peber-Qværne. Ja det som mere er, Naboe! saa snart faaer de ikke tre a fire Skaaler til Livs, førend de strax faaer Lyst til at spille Kort. Det har jeg mærket ti og ti Gange, saa der endelig maa være nogen Forgift i samme Bønner; jeg har altid hadet den Drik, om ikke for andet, saa dog alleneste for den Aarsag, at samme Bønner kommer fra Tyrkerne, som er Christendommens Fiender.

Jeronimus. Ei, Naboe! mal ikke meer, saa holder I maaskee og strax op at føre saadan Snak. Jeg mærker af Jer egen Snak, at det er sandt, som I siger, at Caffee har saadan Virkning; thi kan I blive saa talende, og føre saadan underlig Snak allene af Lugten, hvad mon de da ikke giøre, som faaer det i Livet. Jeg underskriver ikke i alting saadan Tale; maa ikke det gode Fruentimmer ogsaa have noget at fornøie sig med om Eftermiddagen, saavelsom vi andre, der kan gaae paa Viinhusene om Aftenen, og komme drukken hiem. Jeg har aldrig præket mod Thee og Caffee; thi af al Slags Drik er det den uskyldigste. Tænk engang, hvor det gik til i gamle Dage, Naboe! da Fruentimmeret drak Koldskaal om Sommeren, og spansk Viin om Vinteren, da kunde de ikke giøre mange Besøgelser, uden de maatte lave sig paa en halv Ruus. Lad os derfor kun tie stille dermed, Naboe; thi skal Fruentimmeret have noget at fornøie sig med i Selskab, hvilket er Synd

at negte dem meer end Mandfolk, saa er det bedre, at Debauchen[1]) skeer i Vand, end i Viin og Brændeviin.

Corfitz. Ja Naboe! jeg vil lade alt dette staae ved sit Værd. Jeg skulde uden Fortrydelse give Penge ud til Thee, Caffee, Sukkerlade, fransk Viin, Gode-Raad, Sylte-Tøi, Doctor, Barbeer, Qvaksalver, Jordmoer, Signekielling, Amme, Barnepige; jeg vilde med Glæde male Caffeen, puste nnder Kedlen, ja sidde ved Vuggen til, dersom jeg var vis paa, at jeg var..... Men har I ikke hørt, hvad Hollænderen siger:

Hoe kan en jonge Vrouve en oude Man bedriegen,
En ander mackt het Kind, en ick moet staaen en wiegen.

Jeronimus. Ei! lad fare slige Griller, og kom hiem til mig, at smøge en Pibe Tobak.

Corfitz. Jeg vil strax komme efter.

Jeronimus gaaer.

Syvende Optrin.

En Pige. Corfitz. Troels. Siden en anden Pige.

Pigen kommer ind. Fatter! Jordmoeren er inde; Mutter siger, hun skal have sex Rixdaler for sin Opvartning.

Corfitz. Naar jeg seer een af Jer, I Piger! er det ligesom jeg saae Fanden; thi I kommer aldrig, uden I vil have Penge.

Pigen. Jeg veed jo, at Jorde-Moeren maa betales; vi faaer hende, min Troe, ikke ellers en anden Gang; det er det Slags Folk, man altid trænger til! thi jeg haaber, Fatter inden Aar og Dag faaer et Barn igien.

Corfitz. Siger du det? Jeg haaber, der bliver intet af; thi en Mand paa halvfierdsindstyve Aar kan ikke skaffe sin Kone Børn hvert Aar.

Troels. Ei det vil intet sige; thi om Fatter var hundrede Aar gammel, kunde han derfor saae Børn i hvert

[1]) o: Udskejelsen.

Aar; thi derpaa har man adskillige Exempler. Jeg kiender en Mand i Aalborg paa hundrede og fire Aar, der fik Tvillinger; thi Konen var kun atten Aar gammel, og naar Konen er saa ung, kan det altid gaae an uden Hexerie; thi.....

Corfitz. Hvem taler til dig, din næsviise Slyngel? Vil du holde din Mund, naar ingen spørger dig om noget!

Pigen. Ach Fatter! lad os faae de sex Rixdaler, Jordmoeren kan ikke bie længer. Jeg skulde ogsaa tilligemed have Penge til noget andet.

Corfitz. Hei saa! man maa blive gal i Hovedet over saadant Folk.

Pigen. Det er kun nogle Smaa-Sager.

Corfitz. Hvad er det da?

Pigen. Et Pund Caffeebønner.....

Corfitz. Ret saa! der har vi alt syv Rixdaler paa et Bræt.

Pigen. Leiekudsken skal ogsaa have to Mark, som bragte Jordmoeren hid.

Corfitz. Kan den Mær ikke gaae til Fods, saa giør jeg: var det endda en af de fornemme Jordmødre, saa vilde jeg aldrig fortryde derpaa; saa kom hid! jeg skal tælle dig syv Rixdaler og to Mark, og lad mig saa være i Roe!

Pigen. Jeg skulde og have Penge til en Top Sukker; thi her er ikke fiint Sukker i Huset.

Corfitz. Er nu alt det fine Sukker til Ende? Ach! det er jo at ødelægge en stakkels Mand paa eengang; jeg gir ingen Penge til meer Sukker, de kan bruge det brune Sukker, det er alt godt nok.

Pigen. Ei Fatter! man kan jo ikke bruge brunt Sukker til Caffee, naar der er slige Fremmede.

Corfitz. Hvad er det for Fremmede?

Pigen. Det er Marthe Jacob Smørblomsters og Engelche Jesper Oldfures.

Corfitz. Det er nogle fede Kvinder at giøre Væsen af; see! der har du otte Rixdaler, og løb saa Pokker i Vold.

Pigen. Anne Signe-Kielling skal ogsaa have fire Mark, som maalte Barnet for Moersot.

Corfitz. Hun skal have fire Ulykker, ikke fire Mark; havde jeg vidst det, hun skulde aldrig have kommet i mit Huus; thi Signen og Maalen er forbudet i Loven.

Pigen. Det maatte være ti Gange forbuden, saa hialp det dog Barnet denne Gang; tilmed er det nu giort. Mutter vil ingen nødigere være skyldig, end den Kielling; thi hun gaaer og sladdrer paa fornemme Steder iblandt.

Corfitz. Jeg seer nok, at denne Tut Penge vil gaae Pokker i Vold i Dag. Er der noget meer, saa siig frem; thi nu er jeg desperat.

Pigen. Ikke uden for tolv Skilling Gyldenvand,[1]) som er brugt i Dag til Caffeen; fire Skilling i Brændeviin til Ammen, som fik ondt; to Mark i Sukkerbrød; en Mark til Æbler og Nødder; tyve Skilling til Hovedvands-Flaske, naar Mutter faaer ondt; fire Mark til en Barbeer, som aarelod Ammen paa et andet Sted; tre Skilling til.....

Corfitz holder hende for Munden. A..... holdt! den Pige er skinbarlig besat. See! der har du den hele Tut, løb til Pokkers dermed. Pigen gaaer. Ach jeg ulykfalige Mand! skal dette vare længe, maa jeg lade sætte Bækken for Kirkedørren;[2]) saaledes gaaer det til i Dag, saaledes i Gaar, saaledes i Overgaar.

Anden Pige. Jeg skulde have tolv Skilling til Drikkepenge for en Pige, som bragte Mutter en Skaal Byggryns-Grød med Corender udi, fra Else David Skolemesters.

Corfitz. Est du gal? Jeg kan jo lave Grød til fire a sex Mennesker for otte Skilling.

Anden Pige. Det maa ikke hielpe, Fatter! hun gir altid vore Piger tolv Skilling i Drikkepenge for det ringeste, vi skikker hende.

Corfitz. Det bekiender jeg, det er de forbandede Moder, som sigter ikke til andet, end at ødelægge Folk.

---

[1]) Et Slags Likør, som her drikkes ovenpaa Kaffen.

[2]) En Maade, hvorpaa det dengang undertiden tillodes Trængende at indsamle goddædige Gaver.

Anden Pige. Ach Fatter! vær snart! Mutter bad Pigen bie saa længe.

Corfitz. See! der har du dem; jeg troer, baade Grøden og Skaalen er ikke mere værd. Ach! maa man ikke blive gal i Hovedet over de forbandede Moder! jeg vilde dog med Taalmodighed skikke mig udi alt dette, dersom jeg var forsikkret om, at jeg var.... *Gaaer og spadserer frem og tilbage, og synger sagte ved sig selv, kalder:* Troels!

Troels. Ja Husbond!

Corfitz. Sagde du ikke, det var fiorten Dage for Juul, at du saae den Karl her i Huset.

Troels. Jo Husbond! og nu skriver vi den ottende Octobris.

Corfitz. Holdt din Mund, Slyngel! det har jeg hørt eengang tilforn.

Troels. Ach Husbond! jeg tør svære paa, at man giør den gode Karl Uret, og at det er kun forbandede Folkes Snak og Paafund, som siger, at Barnet seer ham liigt.

Corfitz. Vil dit Beest holde din Mund! *trækker ham ud efter Haaret.* Ach jeg elendige Menneske! Spot og Skade følges altid ad; men over hvem kan jeg klage, uden mig selv? Jeg har læst i en Comoedie, at naar en ung Kone tar en gammel Mand, da, omendskiøndt det ei indføres i Contracten, saa forstaaes dog derunder, at han skal giøre hende den Billighed at døe inden et Aar, og, naar han det ikke giør, er hun ikke forpligtet at holde Contracten i andre Puncter.

Andet Optog.

Første Optrin.

Barselkonen i en Lænestoel. Corfitz. Ammen. Siden en Pige.

Barselkonen. Min hierte Mand! mig synes, du

har aldrig været i saadan ond Humeur, som du nu est, da du burde glæde dig ved at see dit Huus formeeret med en Livs-Arving.

Corfitz. De Bekostninger staaer mig for Hovedet; thi der vil ikke behøves mange slige Barselstuer til at føre en ærlig Mand til Hospitalet. Tilmed er der noget andet, som staaer mig ogsaa for Hovedet; gid det var en falsk Mistanke!

Ammen med Barnet. Vil du til din Papa? Kom, Papa, kys Barnet!

Corfitz. Lad Ammen gaae ud et Øieblik.

Barselkonen. Gak ud et Øieblik, Marthe, til vi kalde paa dig. Ammen gaaer ud med Barnet.

Corfitz. Hør, min hierte Kone! jeg har havt stor Forlængsel i disse Dage at tale med dig allene, men har ei fundet ringeste Leilighed dertil formedelst Visiter, Støien og Allarm; nu haaber jeg, vi blive en halv Time allene, og jeg imidlertid kan sige dig Aarsagen, hvi mit Sind er saa forandret.... men banker der ikke? nu er Fanden løs igien, hvor skal jeg komme ud? denne Stue er gal derudi, at her er kuns een Dør.

Barselkonen. Min Hierte! I kan jo blive inde.

Corfitz. Ikke, om I gav mig tyve Rixdaler; thi faaer de fat paa mig, saa gaaer de aldrig igien, og saa skal de tracteres; men naar jeg ikke var tilstede, kunde du skylde paa min Fraværelse, og sige, at jeg havde af Vanvare taget Nøglerne med mig til Skab og Kielder.

Barselkonen. Gaaer du ud, saa møder du dem lige i Gangen; løb bag Skiermbrættet i en Hast.

Corfitz. Der staaer jeg ikke heller sikker, der er jo Buggen, de vil hen og see Barnet. Ach jeg elendige Menneske! jeg maa krybe under Bordet.

Barselkonen. Det vil blive et slet Leie, min Hierte!

Corfitz. Det maa ikke hielpe, af to onde Vilkaar.....
Han kryber under Bordet.

En Pige med en Tallerken. Jeg skulde hilse Mardamen flittig fra vor Mardame, her er en Viin-Candel, hun bad Mardamen ikke vilde forsmaae, ikke fordi hun jo

vel veed, at de kan lave den bedre til hos dem selv, men man veed, at fremmed Mad smager altid bedst.

Barselkonen. See der, mit Barn! har I tolv Skilling for Jer Umage, havde min Mand været hiemme, skulde I have faaet mere. Pigen gaaer bort.

Corfitz. rækker Hovedet frem. Hun skulde have faaet tolv Ulykker, havde jeg været tilstede, men see! der har vi atter Visiter igien paa Halsen.

Kryber under Bordet igien.

Andet Optrin.

To Damer. Barselkonen.

Første Dame. Jeg gratulerer, Madame!

Anden Dame. Jeg ligesaa, og takker, for Hun har giort os den Ære, at lade os det vide.

Barselkonen. Det var ikke meer end min Skyldighed.

Første Dame. Har Barnet alt været i Kirke, Madame?

Barselkonen. Aa vist! alt for længe siden.

Anden Dame. Maae vi ikke see det.

Barselkonen. Jo, min Troe, maae De saa, men der er ikke meget at see paa det lille Noer endnu.

De gaaer bag Skiermbrættet.

Corfitz stikker Hovedet frem. Er de borte?

Kryber tilbage igien.

Første Dame. Ach det er et allerkiæreste Barn, er det ikke sin Faer ligt?

Anden Dame. Jo det ligner ham, min Troe, paa et Haar; Hendes Kiæreste, Madame! er vel meget glad, at han har faaet en Livs-Arving paa hans gammel Alder?

Barselkonen. Ja vist! han er saa glad, at han ei veed, hvad Fod han vil staae paa.

Første Dame. Hvor er nu den kiære Mand? vi maae have ham herind, og firere ham lidet.

Barselkonen. Han kommer vel strax, han lovede mig at male Caffee; thi jeg har sagt til ham, at han maa varte os op i disse Dage.

Anden Dame. Det er, min Troe, ikke mere end billigt; I skulde kun see, Madame! hvor geskiæftig min Mand er, naar jeg ligger i Barselseng, han er allevegne selv baade i Kiøkken og Kielder, saa at Pigerne ønsker tidt: Gud give, Mutter var vel oppe igien, saa blev vi frie for den Kiøkkenskriver.

Første Dame. Holdt der ikke en Vogn for Dørren?

Anden Dame. Jo! jeg maa springe til Vinduet, at see, hvem det er. Ei Hillemænd! Søster, nu er det bedst at gaae, det er Anne Kandestøbers, den Kone kan jeg ikke lide for min Død.

Første Dame. Og jeg langt mindre.

Anden Dame. See! der er hun, giv kuns Agt paa, hvilken air hun gir sig.

Første Dame. Mener I, at den Koe har ikke ogsaa faaet Adriene paa sig!

Tredie Optrin.

Anne Kandestøbers. De to Damer. Barselkonen.

Anne. See her! skal jeg have den Lykke, at finde Dem her?

Første Dame. Hvor godt Folk er, kommer godt Folk til; jeg har, min Troe, ligesom kunnet kiende paa mig, at jeg skulde have den Fornøielse at see Dem i Dag.

Anne. Jeg takker skyldigst, Madame! Æren er min.

Anden Dame. Jeg glæder mig i min Hierte, saa tidt jeg har den Ære at see Dem.

Første Dame. Jeg, min Troe, ligesaa; thi just i samme Øieblik sad jeg og Madamen og talede om Hende og sagde: Hvor mon den allerkiæreste Madame Anne Kandestøbers lever? vi har ikke havt den Ære at see hende saalænge.

Anden Dame. Jeg kan og forsikkre, at jeg elsker Hende, som Hun var min kiødelige Søster, men det er Ulykken, at vi seer Hende saa sielden.

Barselkonen. Ach I gode Madamer, I complimenterer hinanden saa meget, mener I det kuns af Hiertet, saa er det godt nok.

Første Dame. Jeg kan forsikkre Madamen, at jeg aldrig er af de Mennesker, som siger andet, end hvad de mener, jeg er ganske ikke af de poliske Koner, hvorfor jeg ogsaa har saa mange Uvenner; min Moster siger saa tidt til mig: du forstaaer dig ikke ret paa Verden, mit Barn! hvad dig ligger paa Hiertet, det skal frem, om det skulde ud af dine Sider.

Barselkonen. Har I været i nogen anden Barselstue i Dag, gode Madamer?

Første Dame. Ja; vi har været til Jeremias Tobakspinders.

Barselkonen. Hvem var der ellers?

Første Dame. Ha! ha! ha! bed mig ikke fortælle det, thi jeg er færdig at sprække af Latter, naar jeg tænker derpaa; min Søster kan bedre beskrive de Folk, end jeg; thi hun kan bare sig for Latter.

Anden Dame. Kiender Madamen ikke Lucie Hans Jespersens?

Barselkonen. Nei!

Anne Kandestøbers. Jo, jeg kiender hende, det er jo den, som hvisker Folk saa meget Intet udi Ørene.

Anden Dame. Ja! det er en Fandens Hviskenmed den Kone, hun kan ikke sige, at det er godt Veir, uden hun skal tage Folk til en Side og hviske dem i Ørene. Den anden var Giertrud Jensdatter, hun talte om sine Liigtorne fast en halv Time.

Barselkonen. Ei, I giør og for meget deraf.

Anden Dame. Nei Madame! I skulde ikke troe, hvor riig den Pige er paa Ord, det er en Lyst at høre hende tale, besynderlig, naar hun vil fortælle noget paa Tydsk.

Anne Kandestøbers. Taler hun ogsaa Tydsk?

Anden Dame. Hvorfor ikke det? hun har jo Gravsted i den Tydske Kirke. Hvad var det hun sagde, Søster, da vi gik?

Første Dame. Hun sagde: Willet Ihr so snart gaaen?

Barselkonen. I er, min Troe, slemme! var der ellers flere?

Anden Dame. Ei Madame! spørg os ikke mere, ellers kommer jeg til at beskrive Hende Marthe Mortensdatters Adriene, hvilket jeg ikke kan giøre i en Time.

Første Dame. Ja den Pige klæder sig forbandet absurd.

Anden Dame. Gav I ogsaa Agt paa hendes Adrascanter?[1])

Første Dame. Ja vist! men hvad syntes Ier om hendes Smække?

Anden Dame. Vist! det var en Original af en Smække.

Barselkonen. Men har hun ikke en Søster?

Anden Dame. Jo; det er hun, som vrikker saa med Rumpen, det er i Sandhed en nydelig Pige, hun er saa pæn, at hun taler igiennem Tænderne; hun kan ikke nævne sit Forklæde eller Skiørt, uden hun siger: med Permission, eller salva fenia, mit Forklæde.

Barselkonen. I ere meget slemme, I gode Madamer! jeg vil ikke spørge Dem om flere, men fortæl mig om Barselstadsen selv, det vil jeg heller høre.

Første Dame. Nei! vi maae hen et andet Steds.

De gaae.

Fjerde Optrin.

Anne Kandestøbers. Barselkonen.

Anne Kandestøbers. Det var mig ret kiært, at de vilde ikke bie: thi jeg kan ei komme til rette med slige falske Folk.

Barselkonen. Jeg sætter aldrig ondt imellem Folk, Madame! eller taler fra een til anden, men jeg kan forsikkre, at de talte begge saa meget ondt om Hende, førend Hun kom, at det gik mig til Hierte.

[1]) Et Slags Ærmer eller Manchetter.

Anne Kandestøbers. Jeg gir dem Fanden! jeg veed nok ellers, hvad de og andre onde Mennesker siger, men de giør mig største Uret, Madame! thi En kan meget vel være rød i Ansigtet, uden at man drikker.

Barselkonen. Ja hvad vil det sige! om I nu drak, hvad kommer det dem ved? det er jo ikke deres Penge.

Anne Kandestøbers. Det er sandt nok, jeg gad ikke tale mere derom, Madame! Hvordan er Hun fornøiet med sin Amme.

Barselkonen. Jo saavidt, hun har Melk nok i Brysterne.

Anne Kandestøbers. Det er ikke en liden Post det, Madame! om hun ellers er skikkelig! thi det er saa rart, at faae gode Ammer.

Barselkonen. Det har Hun Ret udi, Madame! min Søster har faaet een, der drikker som en Soe; man kan endelig ikke overbevise hende det, saasom hun maa giøre det hemmeligt, men den blussende røde Couleur, som hun har i Ansigtet, vidner alt for meget derom.

Anne Kandestøbers. Tak skal Hun have for den Chose[1]), Madame! den var, min Troe, god nok.

Barselkonen. Og jeg kan svære Madamen til, at jeg ikke sagde det af nogen Ondskab, men Hun veed selv, naar man seer, at et Fruentimmer blusser i Ansigtet, siger man strax, at hun taer en Taar; men der har vi Fremmede igien.

Femte Optrin.

Ingeborg Blytækkers. Anne Kandestøbers.

Barselkonen.

Ingeborg. Madame! jeg gratulerer.

Barselkonen. Største Tak, Madame!

Ingeborg. Hvorledes er det med Hendes Helbred? Hun seer hiertelig ilde ud, bevare os, hvor har den Bar=

[1]) o: Skose.

selseng taget paa Hende! jeg kan svære, at hvis jeg ikke havde vidst, at det var Madamen, kunde jeg ikke have kiendt Hende igien.

Barselkonen. Min kiære Madame! det er ikke min Skyld.

Ingeborg. Det er sandt nok, Madame! Hun kan intet dertil; men jeg condolerer Hendes Tilstand, saasom jeg er Hendes Ven af Hiertet.

Barselkonen. Jeg vilde da ønske, Madame! at for at lade see Venskabstegn imod Hende igien, jeg kunde ogsaa condolere Hende.

Ingeborg. Jeg siger Tak for Hendes Godhed! Ach! ach, Madame! Hun maa tage sig selv i Agt, thi Hendes Øiesyn staaer mig ikke an. Hun kommer mig for ligesom min Søster, der døde forgangen Aar.

Barselkonen. Jeg kan forsikkre Hende, Madame! at om Hun vilde blive ved en Time, at tale saadan, jeg visselig vil følge Hendes Søster efter; thi den Godhed, hun bær for mig, incommoderer mig mere, end Barselnøden selv.

Ingeborg. Det skulde giøre mig ondt, Madame! om min Tale incommoderede Hende, men jeg vil kræve den gode Kone til Vidne, som her sidder, om det ikke er, som jeg siger; er det ikke vist, min gode Anne Kandestøbers, at Madamen seer saa ilde ud?

Anne Kandestøbers. Jo det er, Ingeborg Blytækkers.

Ingeborg. Jeg troer, min Troe, Hun blev vred, fordi jeg ikke kaldte Hende Madame?

Anne Kandestøbers. Nei! jeg giorde ikke, men jeg bilder mig ind, at være ligesaa vel Madame som Hun, ja trods saa god, thi der er dog nogen Forskiel paa en Kandestøber og en lumpen Blytækker, naar man vil tale Sandhed, ligesom imellem Tin og Blye.

Ingeborg. Man kan faae ondt over saadan Snak; I er vel undskyldt at kalde min Mand en lumpen Blytækker; mener I, at en Blytækker er ikke i alle Maader saa god som en lumpen Kandestøber.

De slaaer Knep til hinanden og gaaer ud.

Sjette Optrin.

Ariantche Bogtrykkers. Barselkonen.

Ariantche. Jeg ønsker til Lykke med Hendes unge Datter.

Barselkonen. Jeg takker, Madame Ariantche Bogtrykkers.

Ariantche. Hvorledes befinder Madamen sig?

Barselkonen. Jeg er saa forskrækkelig afmægtig.

Ariantche. Det kan ikke andet være, Madame! den første Edition er altid den værste.

Barselkonen. Hvad vil det sige, den første Edition?

Ariantche. Vi siger saa om Bøger; thi naar en bliver første Gang oplagt, kaldes det den første Edition; jeg vil derfor sige, at Madamen er ikke vant til at ligge saa ofte i Barselseng som jeg, derfor er det Hende meer besværligt.

Barselkonen. Hvor ofte har da Madamen været befordret til Trykken?

Ariantche. Ha, ha, ha, det var artigt nok, jeg hører, Hun bliver i Lignelsen; jeg skal ellers hilse fra min Kiæreste,[1]) han bad, Madamen ikke vilde forsmaae denne Bog, som han nylig har ladet oplægge.

Barselkonen. I maae vinde Penge som Græs med Jeres Bøger.

Ariantche. Forlad mig det, Madame! slige Bøger taber vi paa, og maae oprette vor Skade paa Historier og Eventyr igien; thi naar vi sælge fire tusind Historier, kan vi ikke sælge to hundrede slige gode Bøger.

Barselkonen. Paa den Maade skulde I aldrig lægge andre Skrifter op, end Historier.

Ariantche. Jeg skal sige Madamen, min Mand er noget curiøsk, han giør mange Ting mere for at tiene Publicum, end for Profit.

Barselkonen. For at tiene Notarius Publicus?

Ariantche. Nei! vi kalder Publicum det gemeene Bedste.

---

[1]) o: Mand.

Barselkonen. Min Mand er meget for Læsning, og kiøber daglig Bøger; i Gaar kiøbte han Doctor Arendt Hvitfelds Krønike.

Arianche. Hvilken Edition er det?

Barselkonen. Det var den danske Edition.

Arianche. Er det den, som er i Qvarto eller Folio?

Barselkonen. Det er det Oplag, som er i hvidt Bind.

Arianche. Man binder en Bog ind i ti Slags Bind, om man vil; det er ikke det, som jeg spør om; veed Hun ikke, hvad en Bog in Folio er?

Barselkonen. Jeg har ei hørt tale uden om en Nar in Folio.

Arianche. Ha! ha! ha! jeg hører nok, at Madamen forstaaer sig ikke paa Bøger. En Bog in Folio er den, som er saa stor som en Bibel. En Bog in Qvarto er mindre, en i Octavo endnu mindre, en Duodez endnu mindre, og endelig en Sedez, som er allermindst.

Barselkonen. Saa er den Bog in Folio da; thi den er saa stor som en Bibel.

Arianche. Den Edition er ikke Vand værd, Madame! hvorfor spør I ikke min Mand til Raads, førend I kiøber Bøger? den i Qvarto er eengang saa god.

Barselkonen. Det kan nok være, men det er Bogbinderens Skyld; thi den er ellers ganske ny.

Arianche. Ha! ha! ha!

Barselkonen. Hvoraf leer hun, Madame? jeg taler maaskee ikke ret, men hvad veed jeg af deres Sager! jeg takker ellers for det, jeg lærte, nemlig hvad en Bog in Folio er. Men lad os tale om andet; mødte I ikke tvende Koner i Døren?

Arianche. Jo jeg giorde.

Barselkonen. De kom her i Klammerie sammen; den ene var Ingeborg Blytækkers, den anden Anne Kandestøbers.

Arianche. Hvilken af dem var Anne Kandestøbers? den store eller den lille?

Barselkonen. Den som var i Qvarto var Ingeborg

Blytækkers, og den anden i Folio var Anne Kandestøbers.

Ariandche. Ha! ha! ha! tael ikke Latin mere, Madame! det kan ikke siges uden om Bøger. Men jeg maa tage Afsked; jeg skal have den Ære at see Hende snart igien.

Barselkonen. Vær saa god at hilse Kiærestcn.

Ariandche gaaer.

Corfitz kryber frem. Hillemænd! jeg er snart død, saavel af det slette Leie, jeg har havt, som af Barselsnakken.

Barselkonen. Synes dig ikke, at en stakkels Barselqvinde er at ynke?

Corfitz. Jeg har ikke Stunder at ynke hende nu; jeg har nok at bestille med at ynke mig selv, som har ligget saa længe under Bordet.

Barselkonen. Ach, kiære Mand! nu er I fri, men derimod foreſtaaer mig hundrede andre slige Visiter; thi naar Dorthe Knapmagers og Ollegaard Sværdfegers kommer, saa vil min Plage ret gaae an; da skulde I faae at høre en Støien; de snakker gierne paa eengang begge, saa det kommer an paa, hvem der har stærkest Maal.

Corfitz. Det er da bedst, at jeg gaaer min Vei itide.

Barselkonen. Jeg skal skikke Jer Bud, naar jeg faaer Rolighed. Men banker det ikke? der har vi friske Visiter igien!

Corfitz. Ach! jeg er om en Hals.

Kryber under Bordet igien.

Syvende Optrin.

Barselkonen. Else Skolemesters.

Else. Jeg takker skyldigst, Madame! for den Ære og Honneur, Hun har giort, beviset og undt mig, at lade os vide og tilkiendegive hendes Forløsning, hvilket er mere, end mine Meriter kan meritere; jeg gratulerer og ønsker til Lykke af mit Hierte, og forsikkrer, vidner, og kontesterer, at det er een af mine største Plaisirs, Fornøielser og Glæder, at see Hendes Velstands Contentement; thi saasom der

altid har været et troe, oprigtigt og uforfalsket Venskabs, Kiærligheds og Amours Baand, der har sammenknyttet, sammenheftet og forenet vore Huse, saa bør og maa jeg glæde og fornøie mig over Madamens Glæde og Fornøielse, ligesom det var min egen, hvilken at være efter Contentement og Fornøielse er mig ogsaa en Contentement og Fornøielse; thi jeg kan forsikkre Madamen, at hendes Dyders Skilderie altid hænger paa mit Hiertes Krog. Jeg har Aarsag at elske Madamen saavel for Hendes egen Skyld, som i Henseende til Hendes Broder, der har beviset mig saa meget Godt; thi jeg kan sige, at han aldrig gaaer i Kramboden, og taer en Klædning op for sig selv, han jo ogsaa taer en Kiole eller, reverenter talt, et Skiørt op for mig.

Barselkonen. Hillemænd! da er Hun lykkelig.

Else. Det gaaer med mig, som det gamle Sprikwort lyder.....

Barselkonen tørrer Sveden af sig. Der banker vist igien; det er Øllegaard Sværdfegers og Dorthe-Knapmagers. sagte. Nu maa der komme saa mange der vil af de urimelige Folk, thi jeg har alt overgivet mig.

Ottende Optrin.

Øllegaard. Dorthe. Else. Barselkonen.

Øllegaard. Ei Madame! til Lykke! I parerer, min Troe, som en Maibrud, nei see engang, Søster! hvor pyntet den lille Taske seer ud! (om Forladelse, at jeg skiemter).

Else. Tienerinde, Madame.

Øllegaard. Ei see, Madame! er Hun her? maa jeg bede Hende om en Priis Tobak; Hun pleier altid at have noget, som er godt.

Else. Jeg veed, min Troe, ikke; vil Hun behage at prøve det.

Øllegaard. Det er af Baltzers Tobak.

Dorthe. Søster! mig synes det er af Franske Marias; jeg kiender nok Kiøbenhavns Tobak.

Øllegaard. Jeg, min Troe, ligeledes. Af hvis Tobak er dette, Madame?

Else. Det er af Lovises.[1])

Øllegaard. Vil I nu kun smage noget af min.

Else. Det er excellente Tobak; mig synes det er en Ascharah.

Dorthe. Det kommer mig for at være et Slags Havane.

Øllegaard. Jeg skal ikke kunne sige, hvilken af Delene det er; det er mig solgt for Spadille.

Else. Har de gode Madamer intet godt Nyt?

Øllegaard. Nei! ikke meget godt, men ondt, desværre! hører man nok. I har vel hørt om den Kone, som har født et Rokkehoved til Verden?

Else. Nei jeg har, min Troe, ikke.

Dorthe. Jeg skal fortælle Hende det.

Øllegaard. Jeg kan nok fortælle hende det selv.

De tale begge paa eengang:

Der er en Kone, jeg veed ikke hendes Navn, for hvis Dør en stakkels Tiggerqvinde kom, og bad om noget til hendes smaa Børn, men blev afviist med de Ord: paa Døren, du Kieltring! det var bedre, at du isteden for Børn havde bleven forløst med en Rok, som du kunde have spundet paa for din Føde.

Else. I gode Madamer! det er nok, at een fortæller; thi jeg kan ikke saa vel fatte det, naar I taler begge.

Øllegaard. Jeg skal nok fortælle det, Madame!

Dorthe. Jeg skal fortælle det. De tale begge igjen:

Hvorpaa Staaderkonen begyndte at græde bitterlig, og sagde: gid det første, I laver til Barsel, I maa føde et Rokkehoved?

Øllegaard. Derpaa tog den anden Kone et Kosteskaft.

Dorthe. Derpaa tog den anden Kone en Mangelstok.

Øllegaard. Nei, det var et Kosteskaft

Dorthe. Nei, det var en Mangelstok.

---

[1]) Baltzer, franske Maria og Lovise (Bossat) vare Handlende i Kjøbenhavn.

Øllegaard. Nei, min Troe, var det ikke.

Dorthe. Nu, lad det være en Mangelstok da; I skal altid have Ret. Begge fortælle igjen:

Hvormed hun pryglede den stakkels Staaderqvinde paa Døren. Men hvad skedte? en halv Time derefter befandt Konen i Huset sig meget ilde, maatte gaae tilsengs, og laae et halv samfuldt Aar, indtil hun omsider blev forløst med et Rokkehoved.

Øllegaard. Men jeg glemte een Ting at fortælle, hvorledes det gik videre med Staaderkonen.

Dorthe. Det er sandt. De tale begge igjen:

Kokkepigen i Huset mødte strax derefter samme Staaderkone, hvilken tog hende ved Haanden og sagde: hils din Madmoder, og sig hende, at den Kone, som hun saa haanlig viste bort, var Sancte Birgitte,[1]) som havde paataget sig en Staaders Skikkelse for at forsøge hende; hvorpaa hun begyndte at skinne som en Soel, og forsvandtes.

Øllegaard. Det er underligt, jeg maa ikke fortælle Historien allene.

Dorthe. Jeg veed Historien ligesaavel, som I.

Øllegaard. Jeg vidste den dog, førend I.

Dorthe. Men jeg har hørt den af En, der har tient i Brød med den samme Kokkepiges Sødskendebarn.

Imedens de tale, sidder Barselkonen og holder for Ørene.

Else. Men, I gode Madamer! skal det være vist med det Skib, man i disse Dage har seet i Maanen?

Øllegaard. Ja vist er det sandt.

Fortæller begge to:

Man kunde intet see i Førstningen uden en ordinair Maane, men naar man stirrede noget længe derpaa, saae man først Skibet, siden Folkene, derefter Skibshunden, og endelig de, som stode længe og stirrede, saae indtil Tobakspiberne, som Matroserne havde i Munden.[2])

Else. Men hvad mener og troer man, at saadan Syns Aabenbaring vil tilkiendegive, bemærke og betyde?

Øllegaard. Det betyder ufeilbarlig Krig, Madame!

---

[1]) En svensk Helgeninde.

[2]) 1713 mente man at have set en Fregat i Maanen.

Else. Ja! jeg troer det nok; thi man har derforuden i disse Dage seet adskillige andre Tegn, som duer ikke meget, iblandt andet en gloende Drage over Roskild.

Dorthe. Ei fortæl os det, Madame!

Else. Jeg kan ikke tilbagekalde i min Ihukommelse Dag og Datums Erindrelse, men jeg erindrer og kommer ihu, at den først kom Folk i Syne, og lod sig see ved de Tider, som den tykkeste Mørkhed hersker og regierer, og man gemeenlig kalder Midnat; den er bleven seet af een af de Folk, som maae vaage, naar andre sove, og ved deres Stemmers Basuner giver Nattens Timer tilkiende, som man gemeenlig kalder Vægtere. Dragens Gloenhed og Skin var saa stor, at den giorde ongefehr omtrent samme Virkning paa Himmelens Poel, som det mindre Nattens Lys, jeg mener Maanen, giør, naar den er i sin Qvarteers Førsthed. Dragen havde, reverenter talt, en Svands henved tre Alen lang. Naar man observerede, mærkede, og gav Agt paa dens Fart og Gang, da maatte man forundre sig ikke mindre over Fartens Hastighed end Maadens Underlighed at gaae paa; thi den spillede nu i det subtile Element, jeg mener Luften, ligesom hine kaade Marsviin spiller i Neptuni[1]) Bolig, jeg mener Havet: nu mærkede og observerede man Hovedets Opvendelse, ligesom den vilde flye op til den tredie Himmel, nu igien Hovedets Nedkastelse, ligesom den vilde præcipitere og styrte sig ned paa Guds Fodskammel, nemlig Jorden. Adskillige Folk i Roskild spænder alle deres Hovedseener an, paa at udfinde saadan Syns Bemærkelse, Signification og Udtydning.

Øllegaard. Det var jo et forskrækkeligt Syn! hørte Barselqvinden den Historie?

Barselkonen. Nei, Madame! jeg sidder og tænker paa, hvad jeg skal spise til Aften.

Øllegaard. Ei! gav hun ikke Agt paa den Historie? den er, min Troe, værd at høre, Madamen er saa god at fortælle den igien.

Barselkonen. Ei, det giøres ikke fornødent, at bemøie hende med at repetere saadan lang Historie.

[1]) Havets Gud hos Romerne.

Dorthe. Vil Madamen ikke fortælle den, saa vil jeg, hvorvel jeg kan ikke love, at føre den ud i saadan ziirlig Stiil, som hun, der har saadan en lærd Mand, som David Skolemester.

Barselkonen. Jeg vil, min Troe, ikke umage nogen dermed.

Dorthe. Ingen Umage, Madame! Historien var saadan.....

Øllegaard. Jeg vil nok fortælle den Søster!

De fortæller Historien begge To: men i en anden Stiil.

Barselkonen tørtende Sveden af sig. Der banker vist paa Døren, jeg troer, det er Engelche Hattemagers.

Øllegaard. Er det den Pimpernille; hun sidder i Compagnier som en Støtte, der har hverken Maal eller Mæle. Lad os gaae Søster! farvel Madame! hold Jer brav frisk.

Dorthe. Farvel! du skal faae Skam paa din Nakke, dersom du vover dig for tidlig ud; lad mig føle din Puls, før jeg gaaer; .... ja hun slaaer vel nok paa det lille Spøgelse; adiøs. Øllegaard og Dorthe gaaer.

Else. Jeg maa ogsaa afbryde, og tage Afsked, og ønsker af mit inderste Hiertes Receß og Grund min høit-ærede og høit-estimerede Madame en snar og hastig Opkomst, Restitution og Forbedring, iligemaade. at den kiære Livsfrugt som Himlens Godhed har velsignet Hende med, den lille deilige første Plante, som er sat i Hendes Urtegaard, maa opvore og fremspire de kiære Forældre til Glæde, Contentement og Fornøielse.

Gaaer.

Niende Optrin.

Engelche Hattemagers. Barselkonen.

Engelche kommer ind og gjør Compliment.

Barselkonen. Vær saa god, og sæt sig ned, Madame!

Engelche neier.

Barselkonen. Ach jeg beder dog, Hun sætter sig ned.

Engelche neier.

Barselkonen. Ach Madame! hvortil tiener dog den Ceremonie?

Engelche neier.

Barselkonen. Madame! jeg kan umuelig taale, at Hun staaer længere; vil Hun, jeg skal staae op, for at nøde hende?

Engelche neier, og sætter sig, men taler ikke et Ord, endelig staaer hun op igien, gjør en Compliment og gaaer.

Barselkonen. Adieu Madame! Tak for Hendes angenemme Compagnie.

Tiende Optrin.

Stine Isenkræmmers. Barselkonen.

Stine. Votre servante, Madame! je vous gratule.[1]) Er det en Søn eller en Datter?

Barselkonen. Det er en Datter, Madame.

Stine. Jeg turde mafoi ikke blive længere borte, hvorvel jeg var halvdeels engrassered i Dag paa et andet Sted. men jeg satte alting til Side for at besøge Hende, mon cher amie.[2])

Barselkonen. Jeg siger tusind Tak for Hendes Godhed og Høflighed.

Stine. Det er ingen Complisence,[3]) Madame! men en Devoir og Obligement,[4]) at besøge sine gode Venner, sær naar de ere malat og upasselige, jeg har ellers giort en Visite i en anden Barselstue i Dag.

Barselkonen. Hvor var den Barselstue?

---

[1]) o: Tjenerinde, Madame, jeg ønsker Dem til Lykke. — Fransken er naturligvis for største Delen urigtig, som da ogsaa Slutningen af Optrinet viser.

[2]) o: Min kiære Veninde.

[3]) o: Høflighed.

[4]) o: Pligt og Skyldighed.

Stine. Det er Fisenterens Kone, hun har faaet en Søn, som affectivement er et amable Barn.

Barselkonen. Den Kone er lykkelig i at faae Sønner.

Stine. Ja Madame! hun har en stor boncoeur[1]) deri fremfor andre...... Ei! jeg troer mafoi, at jeg har glemt min Tobatieredose, maa jeg ikke bede Madamen om en Entreprise[2]) af Hendes? Det er en god Tobak, trés humble valet[3]).

Barselkonen. Hun kommer ret beleilig i Dag, Madame! jeg skulde skrive et Brev til Hans Jacobsen Tobakshandler i Flensborg, og vilde gierne have Overskriften paa Fransk; men der er ingen her i Huset, som skriver Fransk til Gavns, hvorfore jeg gierne vilde bede Madame hielpe mig til Rette derudi, saasom hun forstaaer det Sprog fuldkommen vel.

Stine. Très volonté,[4]) Madame! Hun skriver saaledes: A Messiö, Messiö Jean de Jacobsen, Marchand de la Tobak présentemang á la Flansborg.

Barselkonen. Siger man Flansborg paa Fransk?

Stine. Oui, Madame! Flensborg det er Dansk, mesten alle Byer og Steder skrives anderledes paa Fransk, som per Exemple, Kiøbenhavn kaldes Copenhague, Norge Normandie, Jylland Judée, og Jyderne (som er mest underligt) kaldes Les Juifs.

Barselkonen. Det sidste er meget uforstaaeligt.

Stine. Det er sandt nok, men jeg kan vise Hende det paa Tryk i min Grammær, hvor der staaer Les Juifs die Juden.

Barselkonen. Ha! ha! ha! die Juden det er Jyderne; giør min Mand ikke til en Jøde, Madame! han er en god ærlig Jydekarl, ha! ha! ha!

Stine. Jeg vil mafoi ikke være Hendes Harcelist. Adiøs. Hun gaaer.

---

[1]) Feilagtigt for bonheur, Lykke.
[2]) Ligeledes for prise, Pris.
[3]) o: Ydmygst Tiener, for: Tienerinde.
[4]) Meningen er: meget gierne.

Elvte Optrin.

Corfitz. Barselkonen.

Corfitz kryber frem. Ei! giv mig dog et Glas Brændeviin i en Hast, jeg er nærmere død end levende, jeg er ligesom jeg var mørslagen over alle mine Lemmer, og saa fuld af Støv, Qvalm og Barselsnak, at jeg er færdig at briste; men der er, min Troe, atter Folk! er dette ikke en forbandet Stue, hvor ikke meer end een Dør er, jeg har aldrig seet slig en urimelig Bygning; kan jeg ikke komme ud igiennem Vindnet?

Barselkonen. Jo vist! om I vil bryde Halsen itu.

Corfitz. Det vil ikke sige, saa faaer det engang Ende.

Barselkonen. Ei Snak; jeg troer du spøger.
Corfitz kryber under Bordet igien.

Tolvte Optrin.

Gedske Klokkers. Barselkonen.

Gedske. Jeg gratulerer Madamen med Hendes unge Datter; det blev dog ingen Søn denne Gang, som jeg tænkte.

Barselkonen. Jeg er meget fornøiet med en Datter; man kan vel undertiden have større Glæde af Sønner, men naar et Drengebarn ikke vil den rette Vei, kan det giøre større Fortræd end ti Døttre.

Gedske. Det er sandt nok, Madame! man kan holde Døttrene bedre i Ave: jeg veed nok, hvad Fortræd min Moster Giertrud Smeds har havt for hendes Søn Andreas, jeg kan ikke tænke derpaa, Madame! uden Taarene staaer mig i Oinene. Hun græder, og tørrer sine Oine paa sit Forklæde. Ja den Anders, den Anders har giort sin stakkels Moer saa mange graae Haar; har Madamen hørt, hvad han giorde forgangen Dag?

Barselkonen. Nei jeg har ikke.

Gedske græder. Ach! ach! hvad har ikke Fanden at

bestille? thi saadant kan dog aldrig komme af vor Herre; han krøb over Naboens Plankeværk, og steg ned i Haven, og stial sin Lomme fuld af Æbler. *Hun græder.*

Barselkonen. Ach Madame! det er jo slet intet at væde Tørklæder for.

Gedske. I skal høre mere, Madame! da han skulde nu tilbage igien, havde han nær bleven hængende, og rev sine nye Klædes-Burer itu, som I maaskee nok kiender?

Barselkonen. Ei, Madame! kiender jeg hans Burer.

Gedske. Men vor Herre var dog saa god, og conserverede hans Vest. *Hun græder igien.*

Barselkonen. Jeg vilde gierne bede Madamen, at Hun lar vor Herre være her udenfor; det er en slem Vane, at misbruge saaledes Guds Navn, naar man taler om Vest og Burer.

Gedske. Ach, Madame! jeg vil tiene Hende —

Barselkonen. Madam! jeg vil ikke indvikle mig i nogen Disput derom, men mig synes, det er kuns en slem Vane at sige, vor Herre var mig saa god, at mine Hosebaand eller Skoe-Remmer ikke brast i Stykker, ligesom det og er Mundheld at sige, hvad havde ikke Fanden at bestille? naar en Tiener lar et Glas falde i Gulvet eller spilder noget Suppe paa Bordet. Men lad os tale om noget andet! jeg seer Madamen har faaet en skaaren Finger, hvoraf er det kommen?

Gedske. Det skal jeg sige, jeg skulde i Gaar hen at kiøbslaae i Slagterboden.

Barselkonen. Hvorledes staaer det nu til i Slagterboden? jeg havde min Pige i Gaar derhenne, hun var ikke mægtig, at faae et ærligt Stykke Kiød.

Gedske. Hun har Ret, Madame! det har aldrig været saa forbandet, som det nu er; de tør begiere fem Skilling for et Pund Oxekiød, og det saa mavert, at man seer ikke den mindste Pille Fidt derpaa; jeg skulde koge Suppe derpaa, men Suppen blev saa slet, at jeg, for at bøde derpaa, maatte komme et Stykke Flesk derudi.

Hun græder igien.

Barselkonen. Blev da Suppen god, da Flesket kom deri?

Gedske. Ja hun blev deilig, Madame!

Barselkonen. Saa har Madamen jo ikke fornøden at græde derfor.

Gedske. Jeg græder ikke saa just derover, men jeg tænker paa Kiødet, hvor elendig det saa ud, og dog kostede fem Skilling Pundet; alting stiger, vil du have et Stykke Flesk, vil du have Smør, vil du have Ost, Gryn, Lys, Brænde, saa kan man ikke veie det op med Penge; jeg erindrer mig, at jeg har hørt af min Moster Birthe, hun græder nu er den kiære Kone død og hensoven — hun fortalte mig, at i hendes Ungdom kunde man faae det bedste Pund Oxekiød for en halv Skilling, og var der end ikke engang Politiemester i Byen.[1])

Barselkonen. Men at komme til det, jeg spurgte om: hvorledes fik Hun det Skaar i Fingeren?

Gedske. Jeg skulde skiære et Stykke Flesk, for at komme i Suppen; men hvad havde ikke Fanden at bestille?

Barselkonen. Ei! skal nu Fanden igien for en Dag! Men see! der har vi nye Fremmede.

Gedske. Saa maa jeg da gaae. Hun gaaer.

Corfitz. Og jeg, min Troe, ligesaa førend der kommer flere.

Barselkonen til Pigen. Hør! nu vil jeg have Rolighed en Times Tid; kommer der Fremmede imidlertid, saa kan du sige, at jeg er falden i en Slummer.

Tredie Optog.

Første Optrin.

En Frue. Barselkonen.

Fruen. i en Portechaise og med en Tiener i et pialtet Li-

[1]) Den første Politimester i Kjøbenhavn ansattes 1682.

berie. God Dag, lille Madame! jeg ønsker til Lykke; hvem har været her nylig?

Barselkonen. Her har været en Hob smukke Borgerkoner.

Fruen. Her lugter og forbandet borgerlig; lad dem ryge noget herinde! jeg er slet ikke hoffærdig Madame! det skal ingen kunne sige mig paa; thi hvis saa var, saa havde jeg ikke giort Hendes ringe Huus den Ære, at komme hid; derfor gir mange Folk mig den Lov: Gud velsigne den velbaarne Frue, hun er ikke anderledes at omgaaes med, end en slet og ret Borgerkone; men man maa ikke giøre sig for gemeen heller, thi jeg har mærket, at det undertiden gir Foragt.

Barselkonen. Nei! det er Synd, at sige velbaarne Frue paa; thi jeg har hørt, Hun kommer til Borgerfolk, saa tidt de har noget at byde Hende paa, og Hun spiser med ligesaadan Appetit der, som det kunde være ved Hendes eget velbaarne Bord.

Fruen. Ja, hvorfor ikke det Madame! thi naar jeg ret eftertænker det, saa er Borgerfolk dog christne Mennesker, og om de føre et gudeligt Levnet, kan blive salige, ligesaa vel som en af os.

Barselkonen. Men, velbaarne Frue! mon dog ingen Forskiel kunde giøres paa Rangspersoner og Borgerskab i det andet Liv?

Fruen. Nei, ikke meget, Madame! her imellem os at sige; men Hun har ikke behov, at lade sig mærke for andre, thi en gemeen Handværksmand kunde blive storagtig deraf; derfor, Madame! tracterer jeg de Slags Folk ikke med den Foragt, som jeg burde og kunde efter min høie Stand. Tænk, Madame! hvor ydmyg jeg var forgangen, jeg laante, mafoi, uden at rose mig selv, ti Rigsdaler af min Skræder.

Barselkonen. Det var uforskammet giort af en Skræder, at han turde understaae sig at laane Penge til saadan en velbaaren Frue; den taabelige Diævel kunde jo mærke, at Fruen giorde det allene, for at sætte Prøve paa ham.

Fruen. Han vægrede sig vel i Begyndelsen, og trækkede paa Axelen, ligesom han vilde sige: jeg er alt for ringe dertil; men da han saae, det var mit Alvor, beqvemmede han sig dertil, og gav mig de ti Rigsdaler med et dybt Suk, ligesom han vilde sige: gid alle vare saa ydmyge, som denne velbaarne Frue! Jeg er vis paa, den stakkels Mand skal løfte mig op til Skyerne, hvor han kommer, thi enhver skulde dog ikke giøre det, jeg giorde. Er det ikke sandt, Madame?

Barselkonen. Jo! velbaarne Frue har stor Ret derudi.

Fruen. Men hvad vil det sige, Madame! vi er dog alle Mennesker; jeg vilde, min Troe, ikke undsee mig, at giøre det samme ved Hende. Madame! vil Hun være saa god, og lade mig faae ti Rixdaler, jeg skal strax stikke dem hen i Guld tilbage.

Barselkonen. Ach, velbaarne Frue har kuns Lyst at skiemte med hendes ringeste Tienerinde; jeg er meget eenfoldig, men dog ikke aldeles som Skræderen.

Fruen. Det er, min Troe, mit ramme Alvor, Madame!

Barselkonen. Ei, velbaarne Frue! jeg skulde komme i Udraab for et af de meest uforskammede Mennesker, om jeg giorde mig saa næsviis! nei! mine Penge ere alt for ringe dertil.

Fruen. Sandt at sige, Madame! saa er Nøglen til mit Pengeskab forlagt, og jeg skulde i en Hast give ti Rigsdaler i Drikkepenge til en Tiener, som jeg venter med en Present fra en Cavalleer.

Barselkonen. Nei! jeg giør det, min Troe, ikke; om det hele Borgerskab var saa uforskammet at laane Deres Velbaarenhed Penge, saa gjorde dog ikke jeg det, thi jeg har alt for stor Respect for Hende dertil.

Fruen. Ja, ja, saa er det Hendes egen Skyld, Madame! men hvad har Hun staaende paa det Fad?

Barselkonen. Det er nogle gemeene Kager.

Fruen. Lad mig smage dem..... Ei, de smager dog

ikke saa ilde, som jeg tænkte; jeg vil, min Troe, paa hendes Behag tage nogle hiem med mig. Christopher!

Christopher i et pialtet Liberie. Velbaarne Frue!

Fruen. Tag disse Kager, og bær hiem. Til Barselkonen. Adieu, Madame! farvel! og vær altid forsikkret om min Gunst.

Barselkonen. Jeg takker Fruen for beviste store Naade.

Fruen gaaer.

Andet Optrin.

Anne Signekiælling. Barselkonen.

Anne. Madame! nu, hvorledes er det med Helbreden?

Barselkonen. Vel nok, Anne! men jeg kan ikke sove om Natten, og saasnart jeg falder i Søvn, har jeg strax forskrækkelige Drømme; hvoraf kan det komme, Anne?

Anne. Brænder Madamen Vorlys eller Tællelys om Natten?

Barselkonen. Jeg brænder Vorlys.

Anne. Der har vi det! hvad mener I, Drømme er andet, end Geister, som forekommer Folk i Søvne; det eneste, hvormed man fordriver saadanne onde Geister, er ved Røgen af Tællelys, derimod løber de efter Vorlys; hvoraf mener I vel, det kommer, at det spøger saa meget i Kirkerne, af andet, end at man brænder Vorlys? Jeg vil forbinde mig til, at jage en heel Million svævende Geister bort med en Praase, om det ikke er andet end slige Geister, som flyve i Luften; men er det Nisser, som I har Uroe af, maa I strøe Hørfrøe for Sengen, saa faaer de strax Fødder at gaae.

Barselkonen. Ach, kiære Anne! plag mig ikke med saadan Snak, et frisk Menneske kan endogsaa blive syg deraf; saadanne onde Drømme kommer jo ikke af andet, end af Blodet; jeg sover jo roligen, naar jeg har et friskt Legeme, hvorfore skulde disse Geister plage Folk mere, naar de ere syge, end naar de ere friske?

Anne. Det veed ikke jeg, Madame! men man seer dog, at de giør det; kommer det af Blodet, saa skal vi hitte paa andre Midler; intet er bedre, end at I bliver maalet; nu skal jeg strax være hos Hende igien. Gaaer ud.

Barselkonen. Ach, gid jeg var skilt ved denne Her! men hun faaer have sin Villie, thi hun har sin Gang i store Huse, hvor hun sætter Godtfolk i Miscredit, naar de ikke vil flattere hende; jeg maa skikke mig i dette, saa vel som i alt andet, som Barselsengen fører med sig; ach! ach! kunde jeg kun holde det ud!

Anne kommer ind igien. Om Forladelse, jeg blev saa længe borte.

Barselkonen. Alt forladt, Anne! ved sig selv jeg var tilfreds, du havde aldrig kommet tilbage..... Hillemænd! der er Mester Bonifacius, nu bliver her Klammerie af; løb, Anne! bag Skiermbrættet i Hast.

Anne løber og skiuler sig bag Skiermbrættet.

Tredie Optrin.

Bonifacius. Barselkonen.

Bonifacius. Serviteur, Madame! hvorledes er det med Helbreden?

Barselkonen. Slet og ret, Mester Bonifacius!

Bonifacius. Hun maa lade sig aarelade, Madame!

Barselkonen. Doctoren siger nei; han har allene givet mig nogle Draaber, som jeg skal bruge; de staaer i denne Flaske.

Bonifacius. Ei Potz Slapperment! de Draaber ere en Forgift for Hende! har Hun ikke svedet forskrækkelig derefter?

Barselkonen. Jo! jeg svedte stærk for et Par Timer siden, da Else David Skolemesters var her, men jeg veed ikke, enten det kom af Draaberne, eller af hendes høitravne Gratulation, som hun giorde mig.

Bonifacius. Det var Draaberne, Madame! Gud forlade de Doctore dog, som handler saaledes med en stak-

kels Patient. Vil I kuns bruge disse Draaber en Uge, saa skal I see, om I ikke har den bedste Gulsot paa Halsen, nogen vil forlange; vil I bruge dem nok en Uge, kan I faae en Svindsot eller Hypocrisie, Epilepsie, Anomalie, Paralysie, og endnu det, som værre er, thi her er Antimonium, her er Arsenicum udi! Er det ikke uforskammet, at præparere for en stakkels Barselqvinde en Recept af Sulphura indigesta & Sale haluminosa und Mercurio, absonderlich in diesem Jahre, worin Saturnus nicht regieret![1])

Fjerde Optrin.

Tvende Koner. En Mammeselle. Mester Bonifacius. Barselkonen.

Første Kone. Tienerinde, Madame! til Lykke med hendes unge Datter!

Anden Kone. Jeg siger det samme.

Barselkonen. Værer saa god, og sidder ned, I gode Madamer! Men Mester Bonifacius! skulde det være godt, at lade sig aarelade nuomstunder?

Bonifacius. Ach ja! det er vel bedre i klart Veir, end i taaget Veir, bedre i Maanens Tiltagelse, end i dens Aftagelse; men det giør ikke meget til Sagen, naar man kun holder sig derfra i de ulykkelige Dage.

Barselkonen. Men hvad vil det sige, Mester Bonifacius! lykkelige og ulykkelige Dage?

Bonifacius. Das ist zu sagen, Madame! wer sich am vierzehnten oder fünfzehnten Martii verlobet oder heyrathet, kommt in großer Armuth und Elend; am zehnten oder achtzehnten April muß man aus einem Hause ins andre nicht ziehen, am siebenten oder achten May muß man nicht reisen, am siebzehnten Junii nicht handeln, am einundzwanzigsten Julii kein Proceß anfangen.[2])

---

[1]) o: Især iaar, da (Planeten) Saturnus ikke regierer.

[2]) o: Det vil sige, Madam! Hvem der forlover eller gifter sig d. 14de eller 15de Marts, kommer i stor Fattigdom og Elendighed; d. 10de eller 18de April maa man ikke flytte fra et

Første Kone. Mester Bonifacius! Han kan vist ogsaa see Folk i Hænderne?

Bonifacius. Ach freilich, das heist man der Negromantie.[1])

Første Kone. Ach! vær saa god, og see i mine Hænder.

Bonifacius. Ja nok; — jeg seer, Madame! at hun faaer sex Børn endnu.

Første Kone. Ei Snak! min Mand er allerede otte=og=tredsindstyve Aar gammel.

Bonifacius. Det vil ikke sige, Stregerne i Haanden kan ikke slaae mig feil; I faaer sex Børn, det er vist, men hvor I faaer dem fra, det kan jeg ikke see.

Første Kone. Fy, fy, mener I, jeg er en Skiøge, at jeg skulde faae Børn med andre end min Mand? jeg er alt for vel opdragen, til at være min Mand utroe.

Bonifacius. Vil Hun være flatteret, Madame! saa maa Hun lade sig see i Hænderne af andre, end af mig.

Første Kone. See nu ogsaa i hendes Haand.

Mammesellen. Nei, min Troe, vil jeg ikke, at nogen skal see mig i Haanden.

Første Kone. Jo, min Troe, skal du lade dine Hænder see, saa vel som jeg, hvad er det for Snak?

Bonifacius. Hendes Haand er noget vanskelig, jeg kan ikke see, hvor mange Børn hun faaer; lad see nok engang; nei, men jeg seer, at hun har faaet et Barn.

Mammesellen. Det er en usandfærdig Løgn, thi jeg er Jomfrue endnu.

De andre holde Tørklædet for Ansigtet af Blusel.

Bonifacius. Det giør mig, min Troe, ondt, at jeg ikke vidste, hun var ugift, ellers havde jeg intet talet derom; lad mig see nok engang, Jomfrue! maaskee at jeg saae feil første Gang.

Hus til et andet; d. 7de eller 8de Maj maa man ikke reise, d. 17de Juni ingen Handel foretage sig, d. 21de Juli ingen Proces begynde. — Man hører, Barberen var af Fødsel en Tydsker.

[1]) o: Ja vel, det kalder man Nekromanti (nei: Kiromanti; Nekromanti er Spaadom ved Hiælp af fremmanede Dødninge.

Mammesellen. I maa see Fanden, I skulde maaskee lyve mig flere Børn paa, end det, jeg har faaet; hvo som siger mig andet paa, end at jeg er Jomfrue, den skal være en Løgner og en Skielm.

De andre begynder at fnise, Pigen græder.

Bonifacius. Min hierte Jomfrue! bliv ikke vred paa mig, jeg vidste, min Troe, ikke andet, end hun var Madame, men.....

Mammesellen. Du est en Løgner og en Bedrager! Jeg skal sige de gode Madamer, hvoraf dette reiser sig. Jeg tiente paa en Herregaard med en anden Mammeselle, som kom Skolemesteren[1]) for nær; Sagen kom for Tamperretten, hun paastod Ægteskab, han søgte Udflugter, og ved adskillige Procurator-Streger forqvaklede Sagen saaledes, at han blev frikiendt for Ægteskab, og jeg maatte lade mig nøie med to hundrede Daler.

De andre leer, Pigen gaaer bort med de to Koner og truer Barberen.

Barselkonen. Det var en forbandet Historie, men hun røbede sig selv; jeg vilde have givet ti Rigsdaler, at det ikke var skeet i mit Huus.

Bonifacius. Jeg vidste ikke andet, end hun var gift, ellers havde jeg gjerne sparet hende.

Barselkonen. Jeg vilde have soret for den Pige, hun seer saa skikkelig og saa peen ud; men der kommer Doctoren; hillemænd, bag Skiermbrættet, Mester Bonifacius!

Han løber bag Skiermbrættet.

Femte Optrin.

Barselkonen. En Doctor.

Barselkonen. Ach! jeg kommer ikke ihu, at Anne Signekiælling staaer bag Skiermbrættet tilforn, der vil ligge et Fandens Huus imellem dem. Tienerinde, Hr. Doctor!

Doctoren. Hendes skyldigste Tiener Madame! hvordan staaer det til med Sundheden? har Hun Beneficium ventris?

---

1) o: Huslæreren.

Barselkonen. Nei, Hr. Doctor! han har ikke været her i lang Tid.

Doctoren. Ei, Madame! saa gaaer det ikke vel, det maa i det ringeste være to Gange om Dagen.

Barselkonen. Men hvor kommer det, at Doctoren undertiden har forbudet mig det?

Doctoren. Jeg? det har jeg aldrig giort, Madame! der er ingen Ting, som ieg raader mere til.

Barselkonen. For nylig truede Han dog, at stævne Mester Bonifacius for det medicinske Facilitet, og nu raader Han mig, at bruge ham to Gange om Dagen.

Doctoren. Ha, ha, ha! Hun forstod mig ikke ret; jeg sagde ikke Bonifacium, men Beneficium, det er at sige: har Hun aabet Liv?

Barselkonen. Det er noget andet, derfor er det sikkerst at tale Dansk til Fruentimmer; men at svare til det Spørgsmaal, saa har jeg ikke at klage i den Post.

Doctoren. Hvoraf finder da Madamen sig mest incommoderet?

Barselkonen. Jeg har saadan Urolighed i mit Legeme.

Doctoren. Hvad Mad spiser Hun, Madame? hvorledes er Hendes Diæt?

Barselkonen. Om Morgenen drikker jeg lidt Thee.

Doctoren. Grøn Thee eller Thee de Bu?

Barselkonen. Grøn Thee.

Doctoren. Det duer ikke, Madam! det obstruerer.

Barselkonen. Nei! jeg fortalede mig, det er Thee Bu jeg drikker.

Doctoren. Det duer ikke, Madam! det løser for meget, og gir en slap Mave.

Barselkonen. Det er ikke alle Morgener, jeg drikker Thee; thi de fleste Morgener drikker jeg en god Havresuppe.

Doctoren. Det duer ikke, Madam! det giver Slim i Maven; men hvad æder Hun om Middagen?

Barselkonen. En god Kiødsuppe.

Doctoren. Duer ikke, Madam! for syge Folk; Kiød er hidsig, og føder Sygdom.

Barselkonen. Ei, Hr. Doctor! jeg maa endelig have noget; jeg kan ikke æde Meelgrød allene baade Middag og Aften.

Doctoren. Meelgrød! ingen Ting er skadeligere, Meelgrød er jo ikke andet end raat Brød, man kan jo lime med Meelgrød.

Barselkonen. Skal jeg da æde Byggrynsgrød?

Doctoren. Duer ikke heller; thi man kan aldrig faae Byggrynsgrød kogt vel; om den skulde kunne passere, skulde den koges netop tre Timer, fem Minuter og en Ottendedel, og det altid med lige Ild.

Barselkonen. Men hvor kan noget Menneske passe det saa lige?

Doctoren. Det er sandt, Madame! derfor er det bedst, at lade det blive med den Spise. Jeg vil give Hende Opskrift paa de Slags Drik og Spise, Hun skal holde sig fra: nemlig Melk, Viin eller Øl er en Gift for Hende; foruden den Slags Spise, som før er omtalt, maa Hun holde sig fra al Slags Fisk, item rørig Mad, som Flesk, Erter, Kaal, Løg, item alt det, som er salt og suurt; Brød er en uskyldig Spise, som styrker Legemet, uden at føde Sygdommen, men Hvedebrød maa hun ei æde, thi det stopper.

Barselkonen. Skal jeg da æde Grovbrød?

Doctoren. Ingenlunde? thi det er Suurdeig i Maven.

Barselkonen. Hillemænd! Hr. Doctor! paa den Maade skal ieg hverken æde eller drikke.

Doctoren. Det var at ønske, at en Patient kunde holde sig derfra; thi som al Sygdom kommer af Mad og Drikke, saa fødes den ogsaa deraf; jeg havde en Patient, han kunde tvinge sig, den Karl, (men hvor finder man flere, der ere saaledes Mestre af sig selv?), han holdt sig i en Feber sex Dage baade fra Vaadt og Tørt.

Barselkonen. Saa haaber jeg nok, at han døde.

Doctoren. Ja, hvad andet! men Feberen derimod forlod ham ganske; thi det var os kuns at giøre om den

at fordrive; Febris, Madame! var her materia substrata; hic Rhodus, hedder det, hic salta. Ellers har Hun ikke behov at være bange, at det skal vare længe med Sygdommen, thi jeg har en Tinctur, som er et Arcanum, hvoraf vel sandt, at de fleste døer, men dersom de ikke døde deraf, var aldrig noget saa ypperligt i Verden.

Barselkonen. Hr. Doctor! lad os tale om andet; jeg har om Natten saadanne forskrækkelige Drømme; hvoraf kan saadant komme, Hr. Doctor?

Doctoren. Drømme, Madame! ere adskillige Slags, der er somnia divina, diabolica, og naturalia, eller efter Hippocratis Mening allene somnia divina & naturalia..... men hvad er der for en Allarm bag Skiermbrættet? det lader som Klammerie.

Barselkonen. Det er Ammen, hun bliver ligesom hun var gal i Hovedet, naar hun hører enten Latin eller Græsk.

Doctoren. Ikke andet! ja jeg skulde fortælle Madamen videre om Drømme; St. Gregorius deler Drømme udi dem, som kommer e repletione, exinanitione excrementorum & illusione, e cogitatione & illusione simul[1]). Men det er dog en forbandet Allarm, det kan jo ikke være Ammen allene.

Barselkonen. Jo det er, Hr. Doctor! hun blev ligesaadan forgangen, da David Skolemester var her.

Doctoren. Jeg skal da fortælle Resten paa reen Dansk. Disse Delinger ere gode nok, men mig synes, at de kan bedst deles i sex Slags, det første Slags er de, som varer om tilkommende Ting, det andet Slags er de Ting, som forestilles vore indvortes Sandser, og kaldes Syn..... Men hvad Pokker er det for Støien bag Skiermbrættet, den Amme maa være splittergal; hvad hedder hun, Madame?

Barselkonen. Hun hedder Sire.

Doctoren. Hør Sire! giv dig tilfreds, jeg taler jo ikke et Ord Latin mere.

---

[1]) En Oversættelse af Doktorens latinske Snak vilde ikke være af nogen Interesse.

Barselkonen. Hr. Doctor skal ikke agte det, hun kommer sig nok igien.

Doctoren. Det tredie Slags ere Aabenbaringer, som Himlen gir os i Søvne, og er kaldet af de Græker Phasma, Horama, eller Chrematismos..... Men det kan umuelig være Ammen allene, Madame! jeg hører jo tvende Røster.

Barselkonen. Jo det er, min Troe, hun kan giøre sig to Røster paa eengang.

Doctoren. Sire! hvor er det fat? see, nu blev hun stille; men hvor var det vi slap, Madame?

Barselkonen. Det maa vor Herre vide, jeg forstaaer kuns meget lidet deraf.

Doctoren. Ja nu erindrer jeg mig det, det var Phasma.

Barselkonen. Ligesom Doctoren behager, thi det er mig lige godt.

Doctoren. Enypnia ere slige Drømme, som her allene haver Sted; jeg kalder saadanne de ordinaire Drømme, endeel, saasom de hænder gemeenlig, saa tidt vi falder i Søvn, endeel og eftersom der gierne præsenteres os noget i de samme af de Ting, som vi nylig har giort eller tænkt. Saaledes drømmer den Forlibte om sin Amour, en Gierrig om sin Rigdom, en Advocat om Rettergang, en Skolemester om Gloser.

Barselkonen sagte. Og en Doctor om Piller.

Doctoren. Hvilket Lucretius, libro primo, giver tilkiende, item Seneca in Octavia, & Claudianus de raptu Proserpinæ; men hør Madame! der er jo to Mennesker, som slaaes, jeg kan jo høre fire Been stampe, jeg maa see, hvad det er.

Barselkonen. Det er, min Troe, intet uden Ammen med Buggen.

Doctoren. Hid rapporterer sig det, Plutarchus siger om Theseo. I det samme falder Skiermbrættet om, Barberen og Signe-Kiællingen falder paa Doctoren, alle tre paa Gulvet. Bonifacius trækker Kiællingen ud efter Haaret, Doctoren trækker Barberen i Haaret til Dørren, hvor Barberen løber ud. Ha! ha! Madame! det var andet, end Ammen; jeg seer,

hvad Folk I consulerer; jeg skal lade baade dem stævne, som lar sig bruge, og Ier tilligemed, som bruger dem.

Gaaer bort.

Barselkonen. Hr. Doctor maa da ikke fortryde paa, om jeg kommer med en Contra-Stævning, formedelst Hans urimelige Snak, hvormed Han nær har taget Livet af mig.

Sjette Optrin.

Barselkonen allene.

Saa gik det til i Dag, i Gaar;
I Morgen samme Plage
Mig arme Qvinde forestaaer,
Jeg tør dog ikke klage.
At pines saa heel tungt vel er,
Er artigt dog tillige.
Det efter Landets Mode skeer,
Hvad har jeg da at sige?
Gid store Folk ei Griller faaer,
At giøre det end værre,
Og Barselseng paa Torv opslaaer:
Vi, som saa villig ere
At efterabe, Moden jo
Vi skulde strax antage,
Og gierne ligge der i to
Og fyrgetyve Dage[1]).
Den usle Bonde sligt beleer,
Den som sit Brød maa tigge,
Han siger: hvis det Høihed er,
Paa Pinebænk at ligge,
Jeg nøies heller med min Stand,
Ei efter Høihed stunder,
Fornemme Fruer i vort Land
Slig Høihed ei misunder.

---

1) I 6 Uger skulde Barselkonen holde sig inde og helst ligge i Sængen for at tage mod Visitter.

Fierde Optog.

Første Optrin.

En Kone [fra anden Act]. Troels.

Konen. Troels! din Madame har godt, hun faaer saa mange skiønne Visiter.

Troels. Det maa Hun vel sige, Madame! jeg var engang i Stuen, da Visiterne vare, men det kostede mig to Skilling i Brændeviin.

Konen. Hvi saa?

Troels. Man maa jo drikke Brændeviin paa det, som rørigt er, for at forebygge Feber, thi ligesom der er rørig Mad til, saa er der og rørig Snak, som kan bringe en ærlig Karls Mave i Confusion; med eet Ord, Madame! jeg vilde ikke være Barselqvinde, om man gav mig to Mark.

Konen. Ja! jeg troer nok, din Madame var ilde tilfreds med vore Visiter i Dag, for en vis Aarsags Skyld. Ha, ha, ha.

Troels. Hvilken Aarsag?

Konen. Ah den tydske Kone! ha, ha, ha! det var nogle ulykfalige Visiter. Ha, ha, ha.

Troels. Ha, ha, ha! hvad vil det sige? naar I leer af Visiterne, saa leer I af Jer selv.

Konen. Den stakkels Kone kunde ikke faae Tid..... ha, ha, ha.

Troels. Hun kunde ikke faae Tid, at bede Jer allesammen gaae Fanden i Vold paa Døren.

Konen. Nei! hun kunde ikke faae Tid at tale et Ord med hendes..... ha, ha, ha.

Troels. Med hendes ha, ha, ha! hvilken ha, ha, ha er det?

Konen. Med hendes Galan, som laae skiult under Bordet; hvilken Ulykke for den stakkels Kone! ha, ha, ha.

Troels. Hvad Fanden er det, I siger? laae der en Galan skiult?

Konen. Ja! jeg ynkedes over den stakkels Karl. Ha, ha, ha, men jeg skal ikke sige fra.

Troels. Det giør I vel i, Madame! thi det kunde hænde sig, at naar I kommer i Barselseng, at vor Madame kan finde lige saadan en Støver under Jer Bord.

Konen. Det har vel ingen Fare.

Troels. Men vil Madamen end giøre os en Visite i Dag, efterdi Hun kommer her?

Konen. Ikke til Barselkonen, men til den gode gamle Monsieur Corfitz, som jeg længst har kiendt.

Troels. Jeg troer aldrig, Madamen har i Sinde at bedrøve min Husbond, og at giøre ham end mere catholsk i Hovedet, thi han har tilforn Mistanke til en Cantor, som har informeret hende i Musiken.

Konen. Maaskee det er den samme, som laae under Bordet, men.....

Troels. Jeg beder for alt det, som til er, at Hun ikke giør Ham Hovedet mere kruset, thi hvad vinder Hun derved?

I det kommer Corfitz bag ved, staaer og hører alting, og giør Ophævelser derover.

Konen. Bør man ikke vare en god Ven ad om saadant, at han itide kan forekomme det?

Troels. I bedrøver kun Manden dermed, i det I siger ham hans Ulykke, som han ikke kan ændre, og opirrer hende og hendes Slægt mod Jer Huus.

Konen. Saa raader du mig da derfra?

Troels. Ja vist, og det er endeel for deres, endeel for Jer egen Skyld, thi I vil tabe mest derved.

Konen. Saa tal da intet derom, at jeg har været her.

Hun gaaer.

Andet Optrin.

Troels. Corfitz.

Troels. Hvilken forbandet Historie var ikke denne? jeg glemte at spørge hende, hvordan den Karl saae ud; saa gaaer det, naar en Mand paa halvfiersindstyve Aar

gifter sig med en Pige paa femten Aar; om jeg havde været betroet at opsætte denne Giftermaals-Contract, skulde den have bleven saadan: Hr. Corsitz overgiver alle sine Midler og Formue, løst og fast, til den dydzirede Møe, og forbinder sig til at holde hendes Stads vedlige, at hende aldrig noget skal fattes, derimod forbinder hun sig til, at holde hans Pande vedlige, at den aldrig skal fattes visse Slags Prydelser, som zirer en gammel Mand saa vel. — Jeg har altid tænkt, Madamen skedte Uret, men nu undskylder jeg Husbond, thi undseer hun sig ikke for at have Galaner hos sig paa denne Tid, nu hun er svag, hvad maa hun da giøre, naar hun er frisk. O du stakkels gamle Hanrei, jeg har stor.....

I det samme vender han sig, og bliver Corsitz vaer, som staaer bag ved Øret af ham.

Corsitz. Du præker vel i en Lygte, Troels! det var en trøstelig Discours for mig.

Troels. Hvilken Discours?

Corsitz. Jeg har hørt den fra Begyndelsen til Enden; men hvorfor har din Hund ikke aabenbaret mig saadant tilforn? Ach Himmel! min Mistanke har værret alt for vel grundet, jeg vil ikke see min Kone for mine Øine; det er Ulykken, jeg har ikke meer end eet Vidne paa den unge Karl, som i min Fraværelse var allene med hende i hendes Kammers; tænk engang, hvilken Dristighed, hvilken ublue Kiærlighed, ikke at undsee sig, endog paa saadan Tid, som nu er, at have fremmede unge Karle hos sig! jeg kan ikke styre mig, jeg skal blotte hendes Skam for hele Verden, og give det an for Øvrigheden.

Troels. Ja Husbond kan erholde Skilsmisse derved.

Corsitz. Jeg mener Ja.

Troels. Jeg ligesaa, nemlig ved sit gode Navn og Rygte; thi at beskylde sin Kone, har noget at sige; jeg kiender nok Tamperretten, thi jeg har en Broder, som er Lakei hos en Tamper-Herre; der vil fældes saadan Dom: Endskøndt det er kiendeligt af adskillige Omstændigheder, at Sr. Corsitz er Hanrei, saa dog, eftersom han ei kan bevise det saa klarlig, som to og tre er fem, saa dømmes han til at giøre hende Afbigt.

Corfitz. Det maa være, hvad det være vil, saa skal jeg dog forsøge det; gak først hen til Cantoren Mr. Gotthard.

Troels. Det skal skee, Husbond. Gaaer bort.

Corfitz. Est du gal Dreng! du har jo ingen Beskeed faaet, hvor vil du hen?

Troels. Jeg vil hen til Mr. Gotthard, som Husbond bad mig om.

Corfitz. Hvad skal du giøre der?

Troels. Jeg veed, min Troe, ikke.

Corfitz. Ei saa hør Beskeed først, førend du gaaer, din dumme Esel! Du skal bede ham giøre mig den Ære, at komme hid et Øieblik.

Troels. Har da Husbond noget at tale med ham?

Corfitz. Ja hvad andet? jeg vil fritte ham noget i denne Sag.

Troels. Ha, jeg forstaaer nok, Husbond, jeg skal, min Troe, nok sige ham det.

Corfitz. Hvad vil du sige ham?

Troels. At der er een, der har giort Husbond til....

Corfitz. Gid du faaer en Ulykke, din Slyngel, hvem beder dig sige saadant.

Troels. Ei Husbond! jeg vil ikke just sige det saa plumpt, jeg vil sige det paa en skiemtsom Maade, som for Exempel, at Husbond har faaet en liden Skavank i sin Pande, hvorover han vil vide, hvad det er? saa forstaaer han nok Meningen; lad kuns mig raade. Gaaer bort.

Corfitz. Hei Troels! du skal faae en Ulykke, hvis du ikke tier.

Troels. Ei lad mig kuns sørge derfor; Ærendet skal blive forrettet upaaklagelig.

Corfitz. Jeg troer, Fanden rider Drengen, vil du giøre mig til Nar?

Troels. Vil da Husbonde sige ham det selv.

Corfitz. Ja hvad andet? jeg har ikke fornøden, at bruge dig til Tolk.

Troels. Saa giør jo Husbond sig selv til Nar, hvilket er værre, end om jeg giorde det.

Corfitz. Jeg troer, jeg kløver Hovedet engang paa den Knegt, han giør mig ganske gal.

Trækker ham i Haaret.

Troels. Au! au! au! Men om han spør mig, hvad Husbond vil tale med ham om, skal jeg da staae som en dum Hund, og intet svare?

Corfitz. Det er jo nok, at du siger ham, at jeg har noget at tale med ham om, som er magtpaaliggende.

Troels. Ja nu forstaaer jeg Husbonds Mening; jeg melder ikke et Ord om Hanrederiet.

Corfitz. Den Dreng er forheret i Dag.

Troels. Og endskjøndt han spørger mig tusinde Gange, hvad det er, vil jeg ei svare andet, end, at Husbond fortæller ham nok selv om Karlen, som laae under Bordet.

Corfitz. Du skal ikke sige andet end, at at jeg vil tale med ham, dit Beest!

Troels. Ja! ja! det er godt. Gaaer ud.

Corfitz. Jeg kan ikke begribe den Drengs Væsen; var han ikke saa troe, som han er, saa havde jeg for længe siden jaget ham paa Døren; jeg veed ikke, enten det er Ondskab eller Taabelighed.

Troels kommer tilbage. Husbond! ret som jeg kom ud i Luften, fik jeg et Indfald, nemlig om Monsieur Gotthard fritter mig meget, saa vil jeg allene sige, at en Madame, som var i Barselstuen i Dag, fortalte os noget forbandet Tøi om Mutter.

Corfitz. Og ret som jeg saae dig komme ind af Luften igien, fik jeg det Indfald, at slaae Arme og Been i Stykker paa dig. Løber efter ham.

Tredie Optr'n.

Corfitz løbende tilbage igien, kaster Huen af, og tar sin Paryk paa. Siden en Officeer, derpaa Christopher Eisenfresser, siden en Pige.

Corfitz. Hillemænd! det var en stor Ulykke, jeg

glemmer den ene Fortræd for den anden; her kommer Cabeleren, som stod Fadder til Barnet, den Karl lar sig ikke nøie med een Bouteille Viin; havde han ikke seet mig, saa havde jeg negtet mig inde; thi han kunde aldrig komme paa ubeleiligere Tid, nu jeg har Hovedet fuldt af Griller, og skulde raadføre mig med Monsieur Gotthard; det er ikke nok, at man skal plages med Fruentimmer i Barselstue; man faaer ogsaa al Verdens Mandfolk paa Halsen, og hver Gratulation, man giør mig, er et Knivsting i mit Hierte.

En Officeer kommer ind, syngende en tydsk Vise, blir Corfitz vaer, omfavner og kysser ham. Ach mein lieber Hr. Corfitz! bliv ikke vred, fordi jeg har biet saa længe.

Corfitz. Nei, aldeles ikke, min Herre.

Officeer. Jo jeg kan nok see paa Jer, at I er noget fortrydelig i Dag.

Corfitz. Da er det, min Troe, aldeles ikke derfor, at min Herre ikke kom her i Gaar; sagte. thi jeg var tilfreds, du aldrig havde kommet.

Officeer. Mandfolk regner ikke Moden saa nøie som Fruentimmer. Ei Hr. Corfitz! læg ikke saadant paa Hiertet. Jeg vil oprette det igien med at komme her hver Dag, saa længe Jer Kone ligger.

Corfitz. Ei, Herren skal ikke giøre sig nogen Uleilighed at oprette saadant, thi jeg kan giøre min Eed paa, at jeg ikke er vred, fordi han blev borte i Gaar.

Officeer. Jeg kunde, min Troe, ikke komme, vil Han nu troe mig?

Corfitz. Jeg troer! jeg troer det, Herre!

Officeer. Ich war pardi engragsseret anderwärts.

Corfitz. Vil Han endelig jeg skal svære paa, at jeg ikke er vred, for Han blev borte i Gaar, sagte. men fordi du ikke ogsaa blev borte i Dag.

Officeer. Jeg havde en liden Affaire med en fremmed Officeer i Gaar Eftermiddag, som jeg stak ihiel, under uns gesagt, ved Fuglestangen; vi kom i Disput, saa vi derudover maatte ud for Fuglestangen[1]), hvor jeg nær havde

[1]) Ved Fuglestangen udenfor Nørreport pleiede Dueller at finde Sted.

stukket min Contrapart ihiel, thi Spidsen af min Kaarde var ikke en Fingerbred fra hans Hierte.

Corfitz. Mig syntes, Han sagde tilforn, at Han stak ham ihiel.

Officeer. Har jeg sagt det, at jeg stak ham ihiel, saa stak jeg ham ogsaa ihiel; først stødte han i en Second, hvilken jeg caverede, og gav ham een igien udi en Ters; støder efter Corfitz. siden stødte han atter i en Second, og jeg gav ham een over Armen.

Støder Corfitz ned.

Corfitz. Min Herre maa exercere Konsten paa andre; thi jeg taaler ikke mange Stød paa disse Tider.

Officeren omfavner ham. Ach mein lieber Hr. Corfitz! ich bitte umb Permission, jeg tænkte ikke at støde saa hart.

Corfitz. Og jeg langt mindre.

Officeer. Han seer ikke saa fornøiet ud, som Han burde at være, Hr. Corfitz.

Corfitz. Jeg er, med Permission at sige, plaget med Colica iblandt, velbaarne Herre!

Officeer. Ikke andet, dertil er gode Raad; I skal bryde Halsen itu paa nogle af Jere gamle Bouteiller, som I har i Jer Kielder; intet er bedre mod Colica end god gammel Rhinsk Viin, lad os faae et Par Bouteiller ind, jeg skal være Jer Doctor.

Corfitz. Viin tiener mig aldeles ikke nu omstunder.

Officeer. Som jeg siger Ham, det er det eneste Middel mod Colica, jeg har selv Lyst til et Glas.

Corfitz. Vinen skulde gierne være til Tieneste, hvis nogen var ved Haanden, men Piger og Drenge ere alle i Byen.

Officeer. Da skal min Karl gierne gaae Ham til Haande, og hente et Par Bouteiller af Kielderen.

Corfitz. Men velbaarne Herre....

Officeer. Ei sans façon, Hr. Corfitz! det er ingen Umage. Christopher Eisenfresser!

Christopher med store Knebelsbarter. Herr!

Officeer. Hr. Corfitz vil have dig ned i sin Kielder, for at hente os et Par Bouteiller Viin op.

Christopher. Das thue ich mit Plaisir.

Corfitz sagte. Jeg troer det nok; men min Kielder staaer ikke aaben for Eisenfressere og Gaudiebe.

Officeer. Hr. Corfitz skienker dig nok for din Umage.

Corfitz sagte. Det giøres ikke nødig! thi seer jeg ret paa Monsieur Eisenfresser, saa skienker han sig nok selv, om han kommer i Kielderen.

Officeer. Laan ham Jer Kieldernøgel, Hr. Corfitz, sans façon.

Corfitz sagte. Ja jeg vil laane ham en Strikke at hænge sig udi. høit. Jeg troer ikke, det giøres nødig; nu erindrer jeg, at der er dog een af Pigerne hiemme. Marthe, Marthe! hør Marthe! gak ned i Kielderen, og hent os et Par Bouteiller Viin.

Officeer. Lad os sætte os ned ved Bordet saalænge..... I er lykkelig, Hr. Corfitz, at I har faaet en Livs-Arving paa Jer gamle Alder..... Dog det er sandt: I har ikke faaet Barnet, men Jer Kone.

Corfitz sagte. Jeg troer ikke, der er meget usandt deri.

Officeer. Jeg tør ikke vove mig ind i Barselstuen for Frygt at miste min Hat.

Corfitz. Jeg var tilfreds, at min Hat var Fanden i Vold[1]).

Officeer. Ei! Han er saa traurig, Hr. Corfitz, Han burde jo springe paa Bord og Bænke af Glæde.

Corfitz sagte. Naar jeg tænker paa det, som laae under Bordet, saa har jeg ingen Lyst til at springe oven paa det.

Officeer. Hvad siger min Hr. Corfitz.

Corfitz. Jeg siger, at den Pige bliver noget længe borte med Vinen.

Officeer. See der kommer hun baade med Viin og Glas. Pigen kommer med to Flasker og to Glas. Han skienker i Glasset, og smager Vinen. Bon! bon! Kiærestens Skaal! Gid Han inden faa Maaneder maa faae en anden kiær Arving igien.

---

[1]) Sammenlign Anm. Side 68.

Corfitz. Han vil have min Kone til en Maaneds-due, velbaarne Herre! Men see! kommer der ikke min Naboe Jens Olsen? han er ganske beskienked.

Officeer. Han burde hedde Jens Ølsen, thi det er nok en god Øl-Ruus, han har.

Fjerde Optrin.

Corfitz. Officeren. Jens Olsen ravende.

Corfitz. Hvor har du været henne, Svoger? du est noget beskienked.

Jens Olsen. Jeg er fuld som et Beest.

Corfitz. Sid ned, og hviil dig.

Jens Olsen sætter sig. Lad mig faae nogen Thee, jeg er saa tør.... stig. Hvor er din Kone? lad hende komme ind.

Corfitz. Hvilken Snak! er min Kone nu i Stand at komme her ud?

Jens Olsen. Det er sandt, Svoger, du har Ret, og jeg har Uret; thi jeg er fuld. Thee! Thee!

Corfitz. Giv Stunder lidt, til Pigen kommer.

Jens Olsen. Veedst du hvad, Svoger, de siger, faaer jeg Skam, i Byen, at din Kone er ikke Fader til Barnet.

Officeren. Ha, ha!

Jens Olsen. Hvem er der? see, Hans Tienere, Monsieur; thi de holder for, at saadan gammel Mand, som du, paa halvfierdsindstyve Aar, ikke.....

Officeren. Ei Monsieur! lad blive saadan forbandet Snak.

Jens Olsen. Hvem er der? —·See! Hans Tienere, Mussieurs.

Corfitz. Hvad Slags Thee vil du have, Svoger?

Jens Olsen. Jeg vil nok have den grø.....nne Thee, som he.....heder Thee de Bøf; thi de siger, kiære Svoger, at en gammel Mand, som du, paa halvfierdsindstyve Aar, kan ikke giøre.....

Officeren. Jeg kan ikke begribe, Monsieur! hvorledes I tør komme med saadan Snak.

Jens Olsen. Hvem er det? — See! Hans Tienere, Mussieurs; thi de siger, at en Mand paa halvfierdsindstyve Aar...... men jeg vil tiene kiære Svoger.

Officeren vender sig fra ham.

Jens Olsen. Der seer jeg alt Thee. Han drikker Officerens Glas ud. Ach det giorde godt; det var Thee de Bøf.

Officeren vender sig om, knepper ham paa Næsen. Det var en Compliment de Bøf, Monsieur Olsen! at drikke en andens Glas ud.

Borgeren river Parykken af ham; Corfitz skiller dem ad; Officeren raaber paa Eisenfresser; Eisenfresser slaaer begge Borgerne paa Gulvet. Jens Olsen reiser sig og løber bort; Officeren forfølger ham; Corfitz kryber under Bordet, og Eisenfresser gaaer bort med Bouteillerne.

Femte Optrin.

Gotthard. Troels. Corfitz.

Troels. Her maa have været Fremmede; her staaer Glas paa Bordet.

Gotthard. Ja, I er vel ikke Fremmede foruden nu fra Morgen til Aften.

Corfitz rækker Hovedet frem. Troels! er de alt borte?

Troels. Her er ingen uden Monsieur Gotthard, som Husbond har havt Bud efter.

Corfitz kommer frem. Er Christopher Eisenfresser ogsaa borte?

Troels. Jeg har hverken seet Christopher Eisenfresser, eller.....

Gotthard. Hvordan er det fat, Monsieur Corfitz? hvorfor sad han under Bordet?

Corfitz. Det var mest af Frygt for Monsieur Eisenfresser. I skal vide, Monsieur, her havde nær skeet Mord i mit Huus.

Gotthard. Hvad var Aarsag dertil?

Corfitz. Aarsag dertil? vore forbandede Moder, at

vi skal holde Huset fuld af Folk, hver Gang et Barn fødes; I har jo selv seet, Monsieur, hvor det er tilgaaet udi min Kones Stue i disse Dage.

Gotthard. Jeg har, min Troe, ikke seet Jer Kone siden, jeg veed ikke, hvor længe.

Corfitz. Monsieur! still Jer ikke saa hellig an, jeg veed bedre.

Gotthard. Det er en mørk Tale for mig.

Corfitz. Vil I bekiende med det Gode, saa skal jeg pardonnere Jer; hvis ikke, skal I blive exemplariter straffet.

Gotthard. Monsieur, jeg troer, at dette Klammeri har saaledes forvirret Jer Hierne, at I ikke veed, hvad I siger.

Corfitz. I skal faae at vide, at jeg veed, hvad jeg siger.

Gotthard. Hvad Pokker er det, I siger! hvad har jeg giort? hvad vil I giøre mig?

Corfitz. I maa vide, at her er Lov og Ret til i Landet.

Gotthard. Det veed jeg heel vel; men hvad ulovligt har jeg bedrevet?

Corfitz. Om jeg erindrer Loven ret, saa bør I straffes paa Livet for Jeres Gierninger.

Gotthard. Alt dette er jo en gal Mands Snak.

Corfitz. Ja stikkes i en Sæk og druknes.[1])

Gotthard. Monsieur! naar I beviser mig noget over, saa er Tid for mig at forsvare mig.

Corfitz. Jeg skal inden Aften have beviist, hvad jeg siger.

Troels. Det banker vist. Løber til Dørren og kommer tilbage. Hele Gangen er fuld af fremmede Mænd, som maaskee vil gratulationere Husbond.

Corfitz. Gid de faaer en Ulykke med deres Gratulationer! Lad ham tage imod dem, han har meer Deel derudi, end jeg. Du kanst ellers sige, jeg er ikke hiemme.

Gaaer bort, og Troels med.

---

[1]) Denne Straf nævnes vel i Danske Lov 6 — 13 — 25, men der kunde dog ikke være Tale om den i dette Tilfælde.

Sjette Optrin.

Gotthard allene. Siden Troels.

Gotthard. Hvad Pokker er dette for et Eventyr? Jeg veed ikke, enten jeg vaager eller drømmer. Jeg har informeret hans Kone i Musiken, førend hun blev gift, og siden hun fik denne Mand, været to eller tre Gange i Huset; derfor skal jeg stikkes i en Sæk, og druknes. Vidste jeg, at jeg havde talet et ublu Ord til hende, saa skulde det aldrig fortryde mig. Det giør mig mest ondt for den stakkels unge Kone, at hun uskyldig skal blive befort; thi jeg har ikke mærket uden alt det, som er ærligt og skikkeligt, hos hende. Men der kommer Drengen igien: jeg maa fritte ham derom. Hør Troels! drømmer jeg, eller vaager jeg? Er det din Husbonds Huus, jeg er kommen i eller ei? hører jeg ret eller ei? seer jeg ret, eller er jeg blind?

Troels. Jo, nu seer I ret, Monsieur! men inden Aften maaskee kommer I kun til at see med eet Øie. Der banker igien. Løber til Dørren. I gode Mænd, min Husbond siger, at han ikke er hiemme. Kommer tilbage igien. Vort Huus er i disse Dage ligesom en beleiret Bye. Nu har jeg nylig slaget to Storme af. Men det bliver ikke derved.

Gotthard. Hvad vil du sige dermed, Troels! at jeg inden Aften kun kommer til at see med eet Øie?

Troels. Jeg vilde ønske, Monsieur, at det kom ikke videre, og at I ikke mister dem begge.

Gotthard. Jeg kan, min Troe, ikke andet end lee af alt dette; det er jo ikke andet end en Comoedie!

Troels. Nei, Monsieur! det vil blive en Tragoedie; thi at miste sit Øie er ikke noget at lee af.

Gotthard. Hvad er det da?

Troels. Jeg skal strax sige Jer det..... Det banker! jeg maa til Dørren først og afslaae den tredie Storm. Løber til Dørren, og raaber: Min Husbond er ikke hiemme, i Diævels Skind og Been! Kommer tilbage. Hør, Monsieur! min Husbond har havt Jer længe mistænkt for sin Kone.

En af de Madamer, som har giort Visite her i Dag, siger, at hun saae en Karl ligge skiult i Barselstuen. Husbond troer, det er Jer. Men som han ingen ret Beviis har, vil han, at gamle Gunild skal slaae et Die ud paa samme Karl,[1]) og siden, naar han er bleven tegnet, forfølge ham med Retten. Har I derfor Jer Die kiær, saa bekiend i Tide...... men der banker igien. Løber til Døren.

Gotthard. Ha! ha! ha! Jeg kiender den gamle Gunild, hun skal spille ham et Puds for min Skyld; thi han bør prostitueres for hele Verden. Jeg skal ogsaa sætte undre ud paa at firere ham.

Troels kommer tilbage. I Hunde, vil I trænge ind med Magt i et Huus?

Gotthard. Adieu Troels! vi seer hinanden nok igien med det første.

Troels. Men ikkun med eet Die.

De gaaer bort begge to.

Femte Optog.

Første Optrin.

Gotthard. Leonard.

Gotthard. Hvilke forbandede Historier! hvorledes kan dog Jalousie forvirre et Menneskes Hierne!

Leonard. Hvad tar han sig da for?

Gotthard Han har i Sinde først at consulere gamle Hexer og Spaamænd, som skal sige ham, om hans Kone har været ham utro, og lægge hendes Galan ud, som, han mener, er jeg; der skal holdes en Samling i hans Huus i Dag af allehaande Slags Folk, som han vil raadføre sig med.

Leonard. Men hvad tænker han at vinde dermed?

[1]) En almindelig Overtro; dette Middel mentes dog især at kunne anvendes mod hemmelige Tyve.

Gotthard. Naar han først faaer Sagen at vide, vil han paaføre mig Proces.

Leonard. Det kan ikke være muligt; men hvor har I faaet slige Omstændigheder at vide?

Gotthard. Han har adresseret sig til en gammel Kone, som, til hans Fortræd, er mig end mere troe. Den samme Kone, som gaaer Ærende til alle disse smukke Folk, har aabenbaret mig den hele Handel, og har jeg overlagt med hende, at spille ham adskillige smaa Puds; thi jeg skiøtter ikke om at hevne mig paa anden Maade over den Giek.

Leonard. Hvorledes da?

Gotthard. Kiender I ikke Oldfur?

Leonard. Ja, den Pudsenmager, er han endnu her i Byen?

Gotthard. Han skal gaae mig til Haande, og agere alle disse Personer, han taer ogsaa nogle af hans Venner til Hielp med sig, som ere lige saadanne giennemdrevne Skalke, som han er selv. Jeg har derfor ført Jer hid, at I tillige med mig kan have den Lyst i en Afkrog at see disse Historier an. Men der seer jeg, han kommer, lad os løbe til Side! Ret nu vil det gaae an; thi Oldfur er her strar ved Haanden, og vil begynde at spille sine Roller, saa snart han seer Hr Corfitz komme ud.

De gaaer.

Andet Optrin.

Corfitz. Troels. Oldfur som Chiromanticus.[1])

Corfitz allene. Jeg maa gribe til de Midler, som jeg aldrig tilforn har tænkt paa. Jeg veed nok, det er syndigt, at bruge saadanne Midler. Men jeg vil heller døe, end lade dette uhevnet. Jeg veed, hvo der har forhaanet mig, men der fattes kun at giøre det beviisligt.

---

[1]) Se Anm. S. 101.

Madame Maren, som kiender en Hob Folk, der kan sige skiulte Ting, har allerede stevnet nogle hid..... Men hvad vil du, Troels?

Troels. Her er een, som kalder sig Chilian Maticus, der siger, at Husbond har havt Bud efter ham.

Corfitz. Det er en Chiromanticus, som seer Folk i Hænderne; lad ham komme ind. Hans Tienere, Hr. Doctor! jeg vilde gierne spørge Ham til Raads om noget.

Chiromanticus. Er det in Mathesi inferiori, superiori, chiromantia, necromantia, arte onirocritica, talismanica, magia naturali, sive diabolica,[1]) det er mig lige godt; thi jeg er Karl for min Hat i det ene saa vel som i det andet.

Corfitz. Nei, Herre! det er noget andet.

Chiromanticus. Vil I noget andet, saa maa I gaae til Doctoren.

Corfitz. Nei, Herre! jeg har et sundt Legeme, men jeg er svag paa Siælens Vegne.

Chiromanticus. Apropos! I taler om Siælen: hvad er Siælen? detur definitio animæ, ut audiam, quam hypothesin sequeris, an Moschi, & qui eum sequuntur, Democriti, Epicuri, Lucretii, an Platonis, an Aristotelis, an.....[2])

Corfitz. Det gir jeg Ham at betænke.

Chiromanticus. An Peripateticus es, an Scepticus, an Stoicus, an.....

Corfitz. Jeg forstaaer ikke, hvad I siger, jeg er ustuderet.

Chiromanticus. Siig mig da paa Dansk: hvad er Jer Mening om Siælen?

Corfitz. Min Herre! det er noget, som er ganske skiult for mig.

Chiromanticus. Ha! ha! I er en Scepticus, I har antaget den fordømmeligste Sect; at tvivle om alting, er jo rette Vei til Atheisterie. Jeg tør sige i Jere aabne

---

[1]) ɔ: i den lavere eller højere Mathematik, i Kiromanti, Nekromanti, Drømmetydning, Talismans-Videnskaben, den naturlige eller djævelske Magi.

[2]) Uvedkommende Snak.

Dine, at Pyrrhus, som er Autor til den Sect, var en Slyngel, et Beest, en Flegel, en Sinke, en Daare, en Nar, en Fleskefante.

Corfitz. Min Herre! I forstaaer ikke min Mening.

Chiromanticus. Jo jeg forstaaer: Jeg har visse Principia at gaae efter. Jeg er en Stoicus, gid I var det samme, saa var det bedre baade for Jer, og for Jer Huus.

Corfitz. Min Herre! jeg er en ærlig Mand og en god Christen, det er mig alt nok.

Chiromanticus. Hvorledes kan I være Christen og Scepticus tillige? jeg maa examinere Karlen lidt mere: Quot sunt Elementa? hver mange Elementer, holder I for, der er?

Corfitz. Det veed jeg nok, uden at have studeret; der er fire Elementer: Ild, Vand, Luft.

Chiromanticus. Hvor blev det fierde Element af? det er den, som i staaer paa.

Troels. Jeg veed dem alle fire, min Hr. Doctor! det er Ild, Vand, Luft, og mine Skoe, dem staaer jeg paa.

Chiromanticus. Du est en Ignorant; lad mig tale med din Herre.

Corfitz sagte. Den Karl er gal, førend jeg skulde lade nogen af mine Børn studere, før skulde jeg vride Halsen om paa dem. høit. Hr. Doctor! tillad mig dog at sige tre a fire Ord.

Chiromanticus. Hiertelig gierne; men med den Condition, at I taler methodice, in forma syllogismi.

Corfitz. Jeg har faaet nogle Griller i Hovedet, og tvivler om min Hustrues Troskab.

Chiromanticus. Ha! ha! ha! purus putus scepticismus! han tvivler om alting; slige Atheister skulde udryddes af Landet: I skulde være Stoicus som jeg, saa tvivlede I hverken om Jer Hustrue, eller noget andet.

Troels sagte. Jeg er da en Skoicus; thi jeg sagde, at det sidste Element var mine Skoe.

Corfitz. Monsieur! I giør mig gal med Jer for=

bandede Snak; just fordi jeg tvivler, derfor spør jeg Jer til Raads, for at blive oplyst.

Chiromanticus. Godt! godt! vil I kuns lade Jer sige, saa skal jeg nok omvende Jer; hvad vil I da vide af mig? er det noget i naturlige Sager?

Corfitz. Ja alt for naturligt.

Chiromanticus. Er det in Physica cœlesti, eller terrestri, paa Himmelen eller paa Jorden?

Corfitz. Det er i mit eget Huus, saa maa det jo være paa Jorden.

Chiromanticus. Bene! da lad os blive paa Jorden. I vil maaskee vide noget de fontium origine, fluviorum incrementis & decrementis, de Oceani qualitate, terræ magnitudine, eller noget in Philosophia occulta.[1])

Corfitz. Jeg forstaaer, i Pokkers Skind og Been! ikke, hvad I siger; tal Dansk!

Chiromanticus. Jeg spørger, om I vil vide noget i hemmelige Sager?

Corfitz. Ja vist er det hemmelige Sager.

Chiromanticus. Godt! saa er det vel om Magnetens Kraft og Virkning?

Corfitz. Nei! nei! nei! Jeg vil vide, om min Hustrue er mig troe eller ei.

Chiromanticus. Ha! ha! nu forstaaer jeg; lad see Jer Haand. Hør Monsieur! jeg seer, at hvis I ikke er Hanrei, saa burde I at være det. Gaaer bort.

Troels. Er det nu ikke, som jeg siger, Husbond! jo mere man rører ved saadant, jo værre lugter det; mig synes, det er bedst, at Husbond slaaer sig smukt til Rolighed; thi Han vinder intet andet dermed, end Han bliver udraabt i Byen.

Corfitz. Holdt din Mund! hvis du følede i dit Hierte, det jeg føler, saa talede du anderledes, end du giør; mit Blod er saa oprørt, at jeg ikke kan komme i Rolighed, førend jeg hører nogen Visshed derom. Vil ikke lærde Folk sige mig det, saa skal Spaakiellinger..... Ach Himmel! jeg maa gribe til de Midler, som jeg tilforn

---

[1]) Ligeledes.

har fordømt; men hvad giør ikke Sorg? hvad giør ikke Passioner?[1]) hvad giør ikke Jalousie? Jeg maa først have Vished, siden skal jeg bevæbne mig imod hende med Lands Lov og Ret, og om det ikke vil hielpe, skal jeg pakke mine Sager sammen, og reise herfra, saa maa hun siden bruge saa mange unge Karle, som hende lyster. Men der seer jeg Spaakiellingen. Troels løber bort.

Tredie Optrin.

Corfitz. Gunild. Siden to Piger.
Endelig Troels.

Corfitz. Hør, min kiære Gunild! jeg har giort dig Umage, at komme hid i Dag, for at vide noget, som ligger mig paa Hiertet.

Gunild. Hvad er din Begiering? vil du, at jeg skal slaae Øiet ud paa nogen, saa koster det sex Skilling; jeg tager kun lidt, derfor har jeg desmeere Næring.

Corfitz. Nei Gunild! jeg har min Kone mistænkt for Utroskab; du skal skye mig at vide, hvorledes det hænger sammen.

Gunild. Du er maaskee bange, du er Hanrei? lad mig beskue dit Ansigt! Ja, Faer, du seer ud til allehaande. Jeg skal strax skaffe dig det at vide, sæt dig ned paa en Stoel, og tag din Hat af. Han sætter sig ned, og hun begynder at maale ham, nu paa Armene, nu paa Ryggen, nu i Ansigtet, og endelig sætter ham en Machine paa Hovedet med to Horn. Sid nu stille, Faer, til jeg kommer tilbage, jeg maa først gaae hen, og tale lidt med min Kat. Hun gaaer.

En Pige kommer ind. Vil Husbond komme lidt ind, nu er Madamen allene, A.... A.... A.... hvad er det, jeg seer?

Anden Pige. Hvad var det for Raaben? A.... A.... A.... A.... hvad er det, som jeg seer?
De løbe begge.

Corfitz. Jeg troer, Fanden rider disse Tøser; mon

[1]) o: Lidenskaber.

de saae noget Srøgelse eller Geist? Jeg veed jo, at jeg ikke kan skræmme Folk. Jeg bilder mig ind, at gamle Gunild ved sine Konster har jaget en Skræk ind i Huset; det er, min Troe, godt nok til Jer, I Tøiter: det er kun en Begyndelse, I skal strax faae meer at vide. De Kiællinger kan dog meer end Fader Vor; men hvor mon hun bliver henne saa længe? Det skal være mig en Glæde, om jeg kan faae Hevn over min Kone og mine utroe Tienestefolk. Ha! ha! ha! Begyndelsen er allerede god nok.

Troels kommer ind. Nu Husbond! kom Kiellingen? A..... A..... A..... Han slaaer Kors for sig, falder paa Knæe, og læser høit Dedicationen i en Bønnebog og Titelen. Aandelige Bønner skreven til Trøst og Husvalelse, trykte udi Kiøbenhavn hos Mathias Godiche, og findes hos hannem tilkiøbs.

Corfitz reiser sig. Hvad Pokker gaaer af Drengen?

Troels. A..... A..... A..... Læser videre. Ærlige og Velbyrdige Peder Skram, Rigens Admiral, min Høigunstige Patron og Velyndere!

Corfitz. Est du gal Dreng?

Troels. A..... A.... Jeg understaaer mig, Høigunstige Herre, at dedicere Ham dette ringe Skrift A..... A..... A.....

Corfitz. Kiender du ikke din Husbond, Troels! hvor er det fat?

Troels. Ah Husbond! er det Jer? jeg tænkte, det var Lucifer.

Corfitz. Hvi saa?

Troels. Vil Husbond behage at see sig i dette lille Speil?

Corfitz. Ach Himmel! hvor har den forbandede Kielling redt mig til, og drevet Spot med mig!

Troels. Ja ja Husbond! derfor hav intet meer med Stiernekigere og Spaakiellinger at bestille. Consulerer heller brave Folk, som bor hiemme paa Jorden; thi de andre er enten galne, eller malicieux; eller lad det reent blive, og slaae Jer til Rolighed.

Corfitz. Nei! nei! jeg gaaer ikke til Sengs, førend

jeg har giort noget ved disse Sager. Jeg maa hen og tale med en Advocat.

Troels. Gir Jer ikke i Færd med Advocater, førend I har spurgt andre fornuftige Mænd til Raads, om det er en Sag, som I kan komme for Retten med. Seer! der kommer en lærd Mand, spørg ham, om han holder saadant for raadeligt; thi Advocater raader altid til Processer.

Fjerde Optrin.

Corfitz. Troels. Poeten.

Poeten gaaer og spadserer frem og tilbage med blot Hoved.

Corfitz. Ach Hr. Magister! jeg vilde gierne raadføre mig med Ham i noget.

Poeten gir Corfitz et Orefigen.

Corfitz. Hvorfor slaaer I mig?

Poeten. Gak Fanden i Vold! nu er jeg fra mine Concepter; lad see:

Aurora aabnede sin purpurfarved Dør......

Nu misted jeg et Riim derover, som jeg havde paa det Ord Dør.

Troels. Kan Herr Magister ikke bruge det Ord Smør; som for Exempel:

Aurora aabnede sin purpurfarved Dør,
Og aad til Frokost Brød, som dypped var i Smør.

Det faldt mig saa ind i en Hast, hvorvel jeg aldrig har giort Vers tilforn.

Poeten. Ikke det? jeg troer dog, at du kan blive Poet; hvad er dit Navn?

Troels. Jeg hedder Troels.

Poeten. Det er et ulyksaligt og urimeligt Navn udi Poesien; thi der er ikke et eneste dansk Ord, som rimer sig til Troels.

Troels. Jomænd! man kan sige: gaae til St.....

Poeten. Ha ha ha! den Dreng har godt Phantasie.

Troels sagte. Du maa selv være en Phantast.

Poeten. Men hvad er Jeres Begiering ellers?

Corfitz. Jeg vil spørge min Herre tilraads om en Ting, førend jeg gaaer til Advocaterne: Jeg har min Hustrue mistænkt for Utroskab; jeg kan overbevise Hende, at hun har skiult unge fremmede Karle hos sig i Sovekammeret, og nu vilde jeg vide om....

Poeten. Vil Monsieur have den Historie udi heroiske Vers, saa koster det otte Mark.

Corfitz. Ach nei, Herr Magister! det er ikke min Mening; jeg vilde kun....

Poeten. Ja, Monsieur! jeg forstaaer nok, I vil maaskee have den i sapphiske Vers; men saa koster det dobbelt.

Corfitz. Jeg vil ingen Vers have, Monsieur! jeg vil kun spørge.....

Poeten. Saadan en Historie maa være paa Vers, Monsieur! det klinger jo ganske intet paa solut Stiil. Hvad er ellers Hans Navn, Monsieur?

Corfitz. Jeg hedder Corfitz.

Poeten. Ha ha ha!

Corfitz. Jeg veed, det er jo et ærligt Navn.

Poeten. Ha ha ha! Corfitz, paa Latin Cornificius[1]), ha ha ha! jeg vil, min Troe, giøre et Vers over Ham for slet intet, allene for Navnets Skyld, ha ha ha!

Gaaer ud.

Corfitz. Nei! disse Folk ere forbandede; jeg vil ikke have mere med dem at bestille. Jeg maa begynde Proces. Gid Advocaten var kommen, som jeg har stevnet hid!

Troels. Har Husbond stevnet en Advocat hid?

Corfitz. Ja jeg har havt Bud efter een.

Troels. Men her er jo ingen Beviisligheder.

Corfitz. Jeg skal nok faae Beviis; Konen, som fortalte, at hun saae den Snuushane under Bordet, skal tilligemed alle mine Husfolk stevnes til at aflægge deres Eed.

Troels. See, der kommer en Advocat, ja hele to! Hillemænd! hvor glubske seer de ud!

---

[1]) Det latinske Navn maa udledes af et Ord, som betyder „Horn", og det finder Digteren, er et meget morsomt Sammentræf.

Femte Optrin.

Corfitz. Troels. Tvende Advocater.

Første Advocat. I stod og talte for Retten, Herr Collega, mod Jer bedre Vidende.

Anden Advocat. I giør mig Uret, jeg har aldrig taget nogen uretfærdig Sag an min Livstid.

Første Advocat. Denne var i det ringeste uretfærdig, som I førte imod mig i Dag.

Anden Advocat. Hvor kan I regne det for Hævd, hvor der ikke er bonæ fidei possessio? er der ingen bonæ fidei possessio, saa kan der ei heller blive præscriptio.

Første Advocat. Hvem siger det, at der er ingen bonæ fidei possessio?

Anden Advocat. Det siger jeg, det siger Justinianus, det siger Molinæus, Cujacius, Grotius og andre.

Første Advocat. Jeg var tilfreds, Alexander Magnus sagde det, saa er det ret, som jeg siger.

Anden Advocat. Hvad siger ikke Vasquius? usucapio non habet locum inter duos diversorum regum ac populorum subditos.[1])

Første Advocat. Ja Vasquius! det er en fed Karl at citere.

Anden Advocat. Hvad har I paa Vasquius at sige?

Troels. Jeg hører, de trættes om en Vaskerske, hun maa være kiøn, eftersom de ere saa hidsige.

Første Advocat. Jeg har ikke andet paa ham at sige, end han var en Nar.

Anden Advocat. Monsieur! det er bekiendt, at I er en Idiot. De faaer hinanden i Haaret.

Troels skiller dem ad og siger: Ei Monsiørs! det er jo Skam, at slige lærde Folk, som I er, skal slaaes for en lumpen Vaskerkones Skyld. Men I gode Mænd kommer ret beleiligt, min Husbond har en vigtig Sag at betroe en af Jer, som er den bedste.

[1]) Enkelthederne i denne latinske Strid i en Retssag have neppe almindelig Interesse.

Første Advocat rykker Corfitz til Side. Monsieur! tag mig, jeg har vundet i Aar over fire-og-tyve Sager, som ingen anden kunde have vundet.

Anden Advocat rykker ham til sig. Monsieur! tag heller mig, den anden er en Sinke, jeg vandt en Sag i Gaar, som alle Mennesker kunde tage og føle paa, at den var uretfærdig.

Første Advocat rykker ham til sig. Monsieur! den anden er kun en Tingstud, men jeg har studeret mine Jura i Rostok.[1])

Anden Advocat. Monsieur! Jer Sag maa være saa gal, som den være vil, saa skal jeg dog føre den ud som en ærlig Mand.

Første Advocat. Hvis I ikke tar mig, saa kommer I til at fortryde det.

Anden Advocat. Monsieur! jeg kan forvende hvilken Sag, jeg vil, ved subtile Distinctioner, og kan forsvare hvilken Ting, jeg vil, paa tvende Maader.

Første Advocat. Monsieur! jeg er een af de stærkeste her i Byen i Formaliteter.

Corfitz vil slide sig løs, de løber efter ham, trækker ham sex Gange, En til een Side, En til den anden Side, og hviske ham i Øret; hvorudover han omsider raaber Gevalt, og en Officeer kommer ind til Hjelp, og driver Advocaterne bort.

Sjette Optrin.

Corfitz. Troels. Officeren.

Corfitz. Ah min Herre! jeg er ham høilig forbunden; dersom han ikke var kommen mig til Hielp, havde de virkelig taget Livet af mig.

Officeren. Det er mig kiært, at jeg kan tjene godt Folk. Men hvad havde disse Advocater udstaaende med Ham?

---

[1]) I Rostock studerede tidligere ikke faa Nordboer.

Troels affides. Nu skal man nok see, han ogsaa aabenbarer ham sin Sag.

Corfitz. Min Herre! jeg er en ærlig Borgermand her i Byen, som har gaaet meget ondt igiennem, og kunnet skikke mig i alting indtil denne Tid. Men nu paa min gamle Alder har jeg faaet en Huussorg, hvilken saaledes har nedslaget mig, at jeg er kied af mit Liv. Med et Ord at sige: Jeg har en Hustrue, der søger fremmede Guder, hvorfor jeg vil føre Proces med hende, og til den Ende vilde raadføre med mig disse Advocater, hvilke, i Steden for at give mig Raad, sloges med hinanden som glubske Ulve, og trækkedes om mig, ikke anderledes end om et Rov og Bytte, som var faldet dem i Hænderne.

Officeren. Hans Sorg giør mig ondt, men maaskee jeg kan give Ham saa godt Raad, som en anden; thi jeg har meget lagt mig efter Lands Lov og Ret. Men førend jeg hører Sagen, maa jeg spørge Monsieur om nogle Omstændigheder. Hvor gammel er Monsieur?

Corfitz. Jeg gaaer i mit halvfiersindstyvende Aar.

Officeren. Hvorlænge har Han været gift?

Corfitz. Udi to Aar.

Officeren. Hvor gammel er hans Kiæreste?

Corfitz. Syiten Aar.

Officeren. Er hun kiøn?

Corfitz. Ja det er Ulykken, min Herre! hun var en af de smukkeste Jomfruer her i Byen.

Officeren. Er Monsieur meget ude om Dagen, efter som hun kan have Leilighed til at omgaaes med fremmede Karle i Huset?

Corfitz. Fra Klokken to til fem om Eftermiddagen er jeg ude i Forretninger. Hun maa have udvalgt den Tid til at øve hendes Galanterier.

Officeren. Hvor boer Monsieur?

Corfitz. Det er min Dør, Velbaarne Herre!

Officeren. Skyldigste Tienere, Monsieur! jeg takker for god Underretning.

Gjør en dyb Compliment, og gaaer bort.

Troels. Ha, ha! tænkte jeg det ikke vel? Er I ikke

Hanrei, saa bliver I det vist nok herefter, og det for Jer aabne Mund. Jeg mærkede strax, da han spurgte, hvilken Tid om Dagen Husbond pleiede at være ude, hvorhen han sigtede. Det er ret vel tilpas, gak saa hen en anden Gang, og aabenbar Jeres hemmelige Sager for Officerer.

Corfitz. Hør Troels! jeg vil ikke tale med noget Menneske meer derom, men pakke mine Sager sammen, reise hen et andet Sted, og give hende til Priis. Den eneste, jeg ønskede at tale med, var min Naboe Jeronimus, som er min oprigtige Ven; lad os gaae hen til ham; men see! der kommer han meget beleiligt.

Syvende Optrin.

Jeronimus. Troels. Corfitz.

Jeronimus. Hvorledes gaaer det Jer, Naboe?

Corfitz. Ikkun slet og ret.

Jeronimus. I lovede mig jo seenest at slaae alle Griller af Hovedet.

Corfitz. De forrige Griller har ynglet andre nye, som har giort mig ganske fortvivlet, saa at man kan kiøbe mit Liv for fire Skilling.

Jeronimus. Hvad er Jer da vederfaret, siden vi taledes ved.

Corfitz. En fremmed Kone, som ingen Interesse kunde have af at lyve, svor mig til, at hun saae i Barselstuen i Dag en ung Karl staae i Skiul, hvorudover jeg kom i saadan Urolighed, at jeg har løbet som et galt Menneske fra een til anden, for at faae meer Oplysning, og spørge mig til Raads, hvad jeg skulde giøre derved, men har træffet paa de mest forbandede Mennesker i Byen, der i Steden for at give mig Oplysning og gode Raad, har af halvgal giort mig reent gal.

Jeronimus. I saadant Tilfælde, Naboe! er bedst at tie stille; thi man blotter ellers kun sin egen Skam, og vinder aldeles intet dermed; thi der vil noget til, at overbevise sin Kone Utroskab. Jeg troer endnu som før, at I giør Jer Kone Uret.

Troels. Nei, Monsieur Jeronimus, han giør hende ikke Uret. Jeg veed endda nogle flere Omstændigheder, som den samme fremmede Kone fortalte mig, hvilke jeg ikke har villet sige Husbond.

Corfitz. Hvad sagde hun til dig da?

Troels. Hun svor mig til, at hun saae en ung Karl ligge under Bordet.

Corfitz. Under Bordet? hvad Tid var det?

Troels. I Eftermiddag Klokken tre.

Corfitz. Aa Himmel! hvad hører jeg? jeg maa strax ind.

Jeronimus. Vær dog ikke saa hastig, Naboe!

Corfitz. I forstaaer mig ikke, Naboe! jeg vil ind, og falde paa Knæe for min Kone, kysse paa hendes Hænder, og med grædende Taare bede hende om Forladelse; thi just dette sidste, som fremføres meest til hendes Beskyldning, frikiender hende aldeles. Ah hvilken grov Vildfarelse! Jeg skal fortælle Naboe den hele Historie. I Dag efter Maaltid var jeg allene med min Kone i Barselstuen, saasom jeg ventede ikke saa hastig Fremmede; men just i det samme bankes der paa Dørren, og, som der ikkun er een Udgang af Stuen, og jeg for vis Aarsags Skyld aldeles ikke vilde lade mig finde hiemme paa samme Tid, krøb jeg under Bordet, hvor jeg imod Forhaabning maatte ligge i to Timer, indtil Stuen blev ledig. Nu maa en af de fremmede Madamer have bleven mig vaer, og ved sin falske, hvorvel trohiertige Beretning har givet Aarsag til denne Allarm. Nu er min eneste Sorg denne, at jeg har overiilet mig, og fortalet i Hastighed min uskyldige Kone.

Jeronimus. Naboe! giv Jer tilfreds, og tak Gud, at I har faret vild.

See her en Hændelse, som nøie bør antegnes,
Af al Mistanke det den rareste bør regnes;
  Thi hvis Herr Corfitz sig af Sorrig havde hængt,
  Det skeet var, fordi han sig havde selv fortænkt.
Af egen Skygge sig paa Flugt at lade drive,
Til Latter ikke kan saa stor Anledning give;
  Den Casus meer er rar, end Mandens, for sig selv
  Der bange blev, løb hen, sig styrted i en Elv.

